

1)

ORIGINUM
BIPONTINARUM
PARTIS II
SEU
HISTORIAE COMITUM
GEMINIPONTIS

GENEALOGICO DIPLOMATICAE
PARTICULAM I
OFFICIOSIUS EXHIBET
ATQUE
PATRONOS ET FAUTORES
MUSARUM BIPONTINARUM
AD SOLLEMNE GYMNASII ILLUSTRIS EXAMEN
ET QUIDEM CLASSIS I

D. XXVII. SEPT. ANTE ET POST MERIDIEM PERAGENDUM
EA QUA PAR EST OBSERVANTIA INVITAT
GEORGIUS CHRISTIANUS CROLLIUS FILIUS

AD SOLLEMNIA LUSTRATIONIS ET ACTUS ORATORII
POST CELEBRANDA MORE CONSUETO INVITABIT
IPSE GYMNASII RECTOR

BIPONTI TYPIS PETRI HALLANZY
c1802

ORIGINUM
BIPONTINARUM
PARTIS II
220
HISTORIA COMITUM
GEMINOPONTIS
GENERALIICO-DIPLOMATICA
PARTICULARI
OFFICIO EXHIBET
PATRONOS ET FACULTE
MUSARUM BIPONTINARUM
AD SCILICET GYMNASII ILLUSTRISSIMI
ET QUONIAM CLASSI
D. JOH. SEB. LANGE DE SEB. MELISSA BERGHEIM
EA QUA EST GEMINOPONTIS
GEOGRAPHIA CHRISTIANUS ERICUS
AD SCILICET INSTITUTIONIS ET ALIA
PONTIS GEMINOPONTIS GEMINOPONTIS
THE GEMINOPONTIS
PONTIS GEMINOPONTIS
PONTIS GEMINOPONTIS

ORIGINUM BIPONTINARUM
PARS II,

SIVE

HISTORIA COMITUM GEMINIPONTIS

GENEALOGICO - DIPLOMATICA.

Prologus.

Postquam operis huius parte prima omnem rerum Bipontinarum memoriam, quatenus antiquus regionis nostrae Blesensis vicinarumque status illustrari, ex eoque origines Comitatum hereditariorum ac Dynastiaram peculiarium deduci debebant, diligentius complexi sumus, & maxime ortum Comitatus Bipontini, tum familiae veteris Comitum Sa-

A

rae-

raepontanorum, quae stirps est gentis illustrissimae Comitum Geminipontis, ex fontibus suis, hoc est, patrimoniiis familiisque Dynastarum Salicorum atque Comitum Allaticorum repetivimus: progredimur iam ad Bipontinorum Comitum historiam genealogicam ex rerum ab iis gestarum documentis chartisque veteribus eruendam. Aliquam eorum notitiam iam seculo XVI aperire studuit Bernhardus *Herzog* (a), chronographus Alfatiae haud ignobilis. Sed cum is aequae ac caeteri schematum genealogicorum confectores (b), qui illum maximam partem secuti sunt (c), saepius a veritate historica aberraverint, illam

- (a). In Chronico Alfatiae, L. V. p. 36. sqq. Quae is inprimis de Comitibus Geminipontis, qui dominium Bitense tenuere, commemoravit, haud contemnenda videntur: antiquiora vero, & ea, quae ad Comites Bipontinos in Geminoponte spectant, partim conficta, partim erronea sunt ac ieiuna. Suffecerat id temporis genealogorum & historicorum confuetudo, ut ex libris torneamentorum, praesertim ex *G. Rixneri* albo mendaciorum pleno obscuram & mancam antiquitatis partem collustrarent, fabulisque male confictis contaminarent. Sed recte haec hodie tanquam absurda, ridicula contemnuntur, reiiciuntur. Cf. *Orat.* de Biponto, veteris olim Comitatus, nunc Ducatus Bipontini metropoli. Bip. 1731. p. 11. not.
- (b) Jam ante *Herzogium* *W. Lazius* in libro de migratt. gentium edit. 1512, p. 133. exhibuit Genealogiam Comitum de Zwaybruck; sed ea prorsus futilis est.
- (c) *Herzogium*, qui consentaneam iis, quae in Chronico dixit, Genealogiam Mscram contexit, contextamque Joanni I, Duci Bipontino, genealogiarum amatore-curioso, a. clbhexxxv trans.

illam perturbato rerum temporumque ordine ac confusis personis compilaverint, denique ob documentorum penuriam nihil nisi imperfectum ac rude reliquerint: iam ante hos septem annos novum (d) familiae Comitum Bipontinorum

transmisit, secutus est Alexander *Wiltbemi* S. I. in tabula msc̄ta. Quae in *Eliae Reufneri* Operis Geneal. Cathol. auctario & *Gabr. Bucelini* Germaniae topo-chrono-stemmatographicae P. II, p. 3. *Bitsch. Com.* reperiuntur schemata Comitum Bipontinorum, fere nullius pretii sunt. Eadem vestigia pressit superiori seculo *Spenerus* in *Theatro nobilitatis Europaeae*, *Francof.* 1663. P. II, p. 56 & indice sub voce *Zweybrücken*, item in *Historia insignium illustrium s. oper. herald. part. spec. Francof. ad Moenum* 1680, L. II, c. XLI, p. 462 & 463. Atque eundem videtur habere auctorem tabula, quam in opere magno Genealogico quodam msc̄to inveni. Neque *Hübnerus* habuit alium, quo duce uteretur in exprimenda genealogia Comitum Bipontinorum, *Genealogische Tabellen zweyter Theil*, tab. 482. cf. tab 362. Ex eodem tandem fonte fluxerunt ea, quae ill. *Pütterus* in compendio historiae statuum Germanicorum, inscripto: *Handbuch von teutschen Staaten*, III *Pfalz*, §. 14, p. 354 sqq. de Comitibus nostris tradidit, in fine tamen eiusdem libri p. 530 sqq. emendavit.

- (d) Venerabilis Abbas *Calmetus* in historia sua *Loth.* edit. recent. T. II, *Dissert.* p. XXIX, du *Comté & des Comtes de Bitche.* & *Tom. III, Additions & corrections* p. X, *Remarques sur les Seigneurs & la Seigneurie de Bitche*, collegit quidem varia, quae ad Comitum *Geminipontis* ac *Domnorum* in *Bitis* familiam pertinent: sed sunt ea mutila atque hiantia. Difficile nimirum est vastum peragranti campum, omnes eius

rum lumen affundere coepimus (e). Ab hisce vero initiis, quae ipsa non ingrata visa sunt (f), profecti quum rerum Bipontinarum & originem & progressionem curatius persequeremur: factum est, ut quae nobis tum inchoata exciderunt, absolvere pigeret, meliori iure eruditorum eorumque, qui res patrias amant, gratiam aucupaturos. Atque hunc laboris fructum deinceps uberiores speramus, quum ad ea iam pervenerimus tempora, quae, quo propiora sunt, eo maiorem documentorum chartarumque veterum copiam nobis afferunt, quae omnibus historiae intelligentibus non potest non esse iucunda. Tam felici enim mihi esse licet, ut qua primum indulgentia augusti Principis, qui res Bipontinas sapientissime moderatur, ad aggredendum

---

regiones partesque diligentius obire. Curatius quaedam ad Comites nostros spectantia traduntur in *Oratione* de Biponto, p. 9, 10 & 11, & adnot. ibid. atque in schediasmatum Germanicorum, quae G. Chr. *Joannis*, avus post fata etiam mihi colendus, Calendariis Bipontinis singulis annis adiungenda curavit, illo, quo agitur de urbe *Zweybrücken*, fol. 2, not. a. Noluit vero idem pleniorum suscipere commentationem, in qua sine dubio operam positurus fuisset, si instructiorem se ad historiam hanc vidisset.

- (e) In scripto, quod titulum praefert: *Genealogia veterum Comitum Geminipontis ex diplomatibus optimisque scriptoribus eruta*. Specimen I stemma veterum Comitum Saraeontis & Geminipontis ad eandem stirpem referendorum ex sec. XI, XII, XIII exhibens. Accedunt diplomata undecim. Biponti, cblbccciv.
- (f) Quod publice testati sunt ephemeridum litterariorum Lipsiensium scriptores, ad a. 1757 die 23. Iun. n. L., p. 442 sqq.

dum quaecumque hoc opus adductus sum, eam perennem sententiam, ac virorum generosorum atque perillustrium, quos sibi elegit reipublicae gerendae administratos, singulari in me beneficio confirmatam: eademque Viro Amplissimo, qui praefecturam tabularii Bipontini habet, facultatem ad liberalem mihi gratificandi voluntatem in dies magis ostendendam largiatur. Ut autem distincte & ordinate historiam hanc persequamur, eam in quatuor membra, quae sectiones vocantur, dispertire placet, quorum primum comprehendit vitam Henrici I eiusque filii Henrici II bellicosi, qui Comitatum Geminipontis inde ab ultimo seculi XII decennio per nonaginta &, quod excedit, annos indivisum tenuerunt & auxerunt. Henricus autem bellicosus quum tres reliquerit filios, familiarum separatarum conditores, Simonem Comitem Geminipontis atque Dominum in Eberstein, Eberhardum Comitem Geminipontis ac Dominum in Bitis, & Walramum Comitem in ipso Geminiponte: triplex haec propago materiam suppeditabit tribus sectionibus. Secunda igitur illustrabitur familia Bipontina transrhenana s. Ebersteinensis, quae spatium versus seculi XIII medium progressa est (g); tertia lucem

A 2

- (g) De his Comitibus iam egit Ampl. G. E. L. *Preuschen* in commentatione inscripta: *Beiträge zur Erläuterung der Successionsordnung in teutschen Reichsländern, wie solche in denen mittleren Zeiten an Enden des Schwäbischen Rechts üblich gewesen ist, aus dem Hause der Reichsgrafen zu Eberstein, in Schwaben, deren Geschichte und Geschlechtsreihe zugleich kurz untersucht worden; III Stück, Fortsetzung S. XVI - XXIV* vide *Carlsruher*

afferemus clarissimam familiae a Walramo profatae, quae in ipso Geminoponte sedem collocavit & usque ad seculi XIII exitum floruit; quarta tandem Eberhardigenas sive Comites Bipontinos Bitenses (h), quorum gens a c1c1lxx extincta est, ita complectemur, ut eam potissimum huius particulam, quae seculo XIII exeunte terminatur, uberiorius illustremus, eos vero, qui inde per CLXX annos Dominium Bitense una cum parte terrarum quondam Bipontinarum tenuerunt, brevius describamus. Subiungemus tandem toti operi indices quatuor, primum topographicum, tum personarum, dein onomasticum & iuridicum, tandem historicum, quibus omnia, quae in ambabus originum Bipontinarum partibus occurrunt memorabilia, in suas classes redigemus, atque sub eruditorum aspectum opportunius venire iubebimus.

SEC.

ruber nützliche Sammlungen, Vol. I, p. 361-381. Multa tamen deficientibus documentis a viro illustri minus recte dicta aut male coniecta. Iam ex vita Henrici II patebit.

- (h) Ad hos potissimum respexit *Herzogius*, qui cum inde ab anno c1c1lxx Comitis Hanoviensis esset a consiliis, & praefectus Wafgoviae Woerdensis, tabularium Lichtenbergicum ac Bitense consulere potuit.

SECTIO I.

DE PRIMIS COMITIBUS GEMINIPONTIS, QUI COMITATUM BIPONTINUM TENUERE INDIVISUM
HENRICO I & II.

Caput I.

De HENRICO I, primo Comite Geminipontis.

§. I.

Primus igitur nobis sit Henricus I, Comes Geminipontis, quem filium Simonis I Saraepontani & Advocati Wormatiensis, nepotem vero Friderici Comitis de Saraeponte ac Giselaë, heredis amplissimorum in pago Wormatiensi, Spirensi, & Blesensi praediorum Salicorum, fuisse, atque cum fratre Simone II hereditatem ita divisisse, ut hic Saraepontanum Comitatum, ille bona patrimonialia in dictis pagis sita aliaque acciperet, dein Comitis de Geminoponte sive Zweienbrucken titulo insignis (i), supra pluribus ex testimonio Conradi Urspergensis (k), subscriptionibus diplomatum (l), litteris Mathaei I Ducis Lotharingiae ad Volmarum Sarwerdae Comitem datis (m), praediorum feudorumque possessione ex Advocatia Wormatiensi

(i) Vid. *Origg.* P. I, c. llll, §. V. p. 239 & 240 tabulam genealogicam.

(k) l. c. P. I, c. llll, §. V. n. 6. p. 193.

(l) l. c. n. 9, p. 213 sqq.

(m) l. c. n. 7, p. 198-203.

tiensi, quam Simon I Saraepontanus tenuit, caeterisque Saraepontanorum iuribus (n), explicanda demonstravimus. Accedit huic demonstrationi novum robur ex domestico documento, quod continetur notitia quadam privata monasterii Hornbacensis absque die & consule, sed uti ex contentis colligere licet, versus seculi XII finem scripta(o). Docet ea, quomodo Abbas Hornbacensis decimas in Medelenesheim, quas Dankeradus s. Tanquardus quidam de Bitis a monasterio iure pignoris habebat, sed tanquam feudum sibi datas praetexebat, unde dein graviores controversiae ortae sunt, rursus vindicaverit: atque dum litis huius tradit historiam, commemorat Simonem Comitem, Advocatum Monasterii, quem Henrici I Comitis Bipontini patrem eumque Saraepontanum Comitem curatior consideratio retegir.

§. 2.

Nulla autem prior ipsius Henrici tanquam Comitis de Geminoponte mentio nobis reperta est, quam in diplomate Imperatoris Henrici VI, quo Advocatiam in Dirmenstein ab Henrico Comite de Zweienbruggen nomine imperii a. clcclxxxx vel sequente a se comparatam, atque dein Episcopo Wormatiensi concessam denuo profitetur(p). Atque

(n) l. c. n. 9, p. 214-216, §. VI; n. 4, p. 263, 266 & §. V, p. 275 sq.

(o) Videas eam in Decade n. 1 ex registratura coenobii Hornbacensis descriptam.

(p) In *Schumati* hist. Worm. Cod. probb. n. xcvi, p. 91 sq.

que principium ultimi decennii seculi XII videtur quoque natale fuisse Comitatus Bipontini a Saraepontano determinati (q). An. cbcLxxxvi adfuit is cum Simone Saraepontano, fratre, Henrico Comiti Palatino Rheni, atque eius litteras, quibus monasterio Schonaugiensi donationem praedii in Opphaue aliaque confirmat, testimonio suo corroboravit (r). Anno sequenti utrumque fratrem inter testes chartae illius famosae, qua dictus Comes Palatinus advocatiam ecclesiae & civitatis Trevirensis Archiepiscopo resignavit, itidem reperimus: *Simon Comes de Sarbruck & frater eius Henricus Comes de Zweienbrucken* (s). Atque etiam noster fuit is, a quo Wolframus, Sifridi de Lapide filius, atque avi materni, Embriconis Rhingravii, heres, advocatiam veteris monasterii in Moguntia tanquam feudum habuit (t).

§. 3.

Haftenus non obvius fuit Henricus Comes Gemini-
pontis, nisi in monumentis extraneis. Jam vero docu-
mentum afferre licet egregium, quo se suamque uxorem ipse in lucem profert. Est vero illud charta Hornbaci d. viii Jan. a. cbcLxxxviii data (u), qua consentiente uxore

(q) Confer §. praecedentem cum iis, quae supra iam tradidimus, P. I, c. llll, §. VI, n. 5, p. 275.

(r) In *Gudeni Sylloge* dipl. p. 50 & *Schannati* H. W. p. 155.

(s) In *Honthemii* hilt. Trev. T. I, p. 631. cf. *Origg.* P. I, p. 214, not. (o).

(t) Cf. P. I *Origg.* p. 215, not. (r).

(u) Vid. dipl. III Decadis I.

re sua Hedwige mansum unum in villa Kefsheneshoven, duabus leucis a Biponto remota, cum omni iure & proventu praeter ius advocatiae, Abbatiae Hornbacensi donavit: quo beneficio inductus Abbas Wernherus ipsi duos montes appellatos Gutinberg & Ruprechtsberg cum duobus montium cacuminibus inter utrumque istum prominentibus ad erigendas, si, velit, munitiones, contulit. Quia ex familia orta fuerit Hedwigis, obscurum adhuc est.

§. 4.

Quarto seculi sequentis XIII anno Henricum I Comitem Geminipontis inter Principes, qui in partes Philippi Imperatoris adversus Ottonem IIII descenderant, fuisse, in eorumque conventum, quem Confluentiae egerunt, venisse, docent litterae Philippi Imp. clientelares Henrico I Brabantiae duci datae, quibus simul filiae Ducum Brabantinorum iure auctae fuerunt, ut deficientibus heredibus masculis, in Brabantiam succederent. His enim subscripsit *Comes Henricus de Zwybrugge* (x).

§. 5.

Anno clccviii interfuit Henricus Comes una cum fratre

(x) Denuo eas ex Christoph. *Butkens* Trophaeis Brabantiae, preuves p. 55. edidit J. Jac. *Mascovius* in Exercit. de nexu regni Lothar. cum J. R. G. Append. document. n. II, p. 3-5 & ex hoc J. Ad. *Kopp* in deductione, quam inscripsit: Jus succedendi in Brabantiam, quod Serenissima Domus Hasso-Casselana iure optimo sibi adserit &c. 1747 *Tabb. n. III, p. 5. sq.*

tre Simone Saraepontano pacis conciliationi inter Fridericum Ducem Lotharingiae socerumque eius Theobaldum Comitem Barrensem; atque Henricus quidem ex Ducis hominibus fuit, per quos de pacis securitate cautum est (y). Obligaverat sese Comes noster Duci Lotharingiae ad auxilium ferendum adversus ipsius hostes, quod societatis vinculum stilo medii aevi hominum seu ligieras dici solet. Unde non mirum esse debet, Comitem nostrum vocari hominem

(y) Instrumentum pacis huius ediderunt *Hugo*, qui ficto nomine *Baleicourtii* usus est, in libro: *Traité historique & critique sur l'origine & la genealogie de la Maison de Lorraine &c. preuves p. cccclxxv cccclxxviii*. Particula eius, quae huc pertinet, haec est; *Si vero, (quod absit) Dux vel frater, vel homines sui in Comitem vel in filium suum, vel in castellum eorum manuum miserint, nullum inde placitum fiat, sed sine placito ostagii huius pacis de pace fracta in conventiones inciderint, & ad Comitem & ad filium eius post ipsum cum feudis suis, laude Ducis, per hominum se tenebunt, ab hac tamen conventionem excipiuntur Comes Dasbor, Comes Sigibertus, Comes de Sarebruge, Comes de Geminoponte, Comes Stephanus Burg: Simon, Dominus Fovisvillae. Quodsi aliquis istorum Comiti vel suis manuum fecerit, non idcirco pax dicetur infracta. Sed Dux erga eos ad posse suum in bona fide Comiti & suis tenebitur subvenire. — Ad confirmationem autem huius pacis, Dux saepe dictus pacem istam & omnes conventiones in ea contentas se observaturum iuravit, & ostagios tenendae pacis adsignavit, Odonem Ducem Burgundiae, cum litteris suis apertis, & fidei iuramento, homines etiam suos, qui subscripti sunt, videlicet Henricum, Comitem Geminipontis &c.*

minem Ducis; praesertim cum vel ipse Dux nonnunquam fuerit homo Episcopi Metensis (z).

§. 6.

In diffidio regni, quod Friderico II adversus Ottonem III in regem lecto coortum est, stetit Henricus noster ab illius partibus, uti antea cum Philippo Imperatore fecerat. Hinc Friderico regi, castra prope Juliacum habenti, ad expeditionem praesto fuit. Insigni enim illi privilegio, quo ibidem dictus rex sacrum ordinem equitum Teutonicorum a. clcccxiii ornavit, subscripsit inter Germaniae proceres, qui frequentissimi tum adfuerunt, *Henricus Comes de Geminoponte* (a). Atque cum idem Rex aliquot post annis expeditionem adversus Saracenos cum pluribus Germaniae principibus ac comitibus paraverit, qui tamen apparatus mutato imperatoris consilio effectu carere, Henricum etiam nostrum sese accinxisse, narrat, nescio quo auctore, *Herzogius* (b). Eundem Comitis nostri sensum prodere videtur subscriptio diplomatis, quo Godfridus

---

(z) Potest tamen esse, ut Henricus homo vocatus sit, ob vasallagium, quo obstrictus fuit Duci. Fuit enim castrum Mersperg in Lotharingia, gallice, Haut-Marimont, quod Comites Bipontini possederunt, seculo certe XIII exeunte feudum Lotharingicum.

(a) Privilegium hoc excudendum curavit Teutonicus ordo in Deductione causae suae adversus Principes Hassos maiori, inscripta: *Historisch-diplomatischer Unterricht 1751. Beylagen ad Sect. 1, n. 3. cf. etiam ibidem n. 4.*

fridus Comes de Sponheim monasterio Wernerivillano varia dedit dona, in arce Starckenburg scripti a. clcccxxviii Kal. Aug. regnante Friderico rege (c).

§. 7.

An. clcccxxi Spiraе praefens fuit, ibique testimonio suo confirmavit litteras, quibus Conradus, Spirensis & Metensis Episcopus, Imperialis aulae Cancellarius & Imperatoris per Italiam legatus, ecclesiam in Godramstein monasterio Hornbacensi, tum valde in utroque statu & disciplinae & domestico valde collapsa, ad inopiam eius sublevandam, ut vulgo loquuntur, incorporavit (d). Anno sequenti controversiam, quae inter monasterium Wernerivillanum & Petrum militem de Morsperg de allodio quodam in Dumenheim, vico ad castrum Morsperg, cuius dominium tenebat Comes noster, spectante, quondam a Bertolfo milite a Bugkeheim ecclesiae Wernerivillanae donato diu agitata fuerat, ita composuit, ut Petrus de Morsperg iure suo se abdicaret (e).

§. 8.

Dubito autem, an Henrico I Comiti aut filio Henrico II adscribendae sint chartae a. clcccxxxiiii & triennio post scriptae. Prima illarum testantur Henricus Geminipontis

B 3

&

(b) In Chron. Alsat. L, II, p. 43.

(c) Obtinet illud locum I Decadis II.

(d) Diploma hoc est III in Decade nostra I.

(e) Vid. Dipl. III Dec. I.

& Henricus de Castris Comites, Fridericus de Rinescheit & Walterus de Brucken dynastae, Siegardum militem de Moersperg allodium suum apud Dumenheim monasterio Wernerivillano contulisse (f). Altera autem a Theodorico, Archiepiscopo Trevirensi, Joanne Metensi & Conrado Spirensi Episcopis a. clcccxxxvii data est, & articulos compositionis inter Abbatem Conventumque Hornbacensem & Henricum Comitem Geminipontis ipsorum advocatum factae complectitur (g). Documentum ea simul est clarissimum, advocatiam Hornbacensem, quam olim tenuerat familia Salica, huius per feminas propagini, Comitibus Bipontinis mansisse integram.

§. 9.

Qui autem litteris iisque binis a. clcccxxxviii scriptis (h) se hominem ligium Jacobi Episcopi Metensis profiteretur Henricus Comes Geminipontis, is ob temporis & argumenti rationes videtur esse filius, Henricus II. Init enim

(f) Chartae huic locum V assignavimus in Decade I.

(g) Dedimus in Dec. I, n. VI, huius pactionis particulam, quam in Deductione pro iuribus Ducum Bipontinorum in Abbatiam Hornbacensem adversus Spirenses Episcopos, scripta anno 1631 excusa invenimus: Gründliche ausführliche Information, wie es mit deren unlängsthin de facto beschehener Occupirung und Einnehmung des Fürstlichen Pfalz-Zweybrückischen Klosters Hornbach, und desselben Pertinentien hergegangen. Beylagen des I. Theils, zu dem Zweybrückischen Berichtschreiben n. V gehörig n. 4, p. 36.

(h) Eae in Decade I locum VIII & VIII occupant.

enim in illis societatem bellicam, eique se ad auxilium adversus hostes quoscunque ferendum obligat, seu, ut stilo aevi istius loquamur, homo ligius fit Episcopi; qualis pactio magis in virum belli laude calentem, quam in senem aetate iam provectiorem cadere mihi videtur. Neque enim, cum non omne hominum ligium fuerit vassallagium, nec vassallagium omne adiunctam habuerit ligietatem, hanc explicare licet nisi de foedere, quo principes prudentiores sibi in aliorum copiis bellicaque virtute parare studuerunt praesidium (i). Quare etiam ii Germaniae principes, qui nullum ab Imperatore & imperio habent feudum, sed terras suas patrimoniali iure possident, ligietate tamen obstricti sunt Imperatori, quae obligatio est personalis; atque haec est causa, ob quam in omnibus pactio-
 rum formulis hominum ligii, quo quis se alteri devincit, Imperator excipiatur, ad quem scilicet ante omnes contra quoscunque hostes adiu-
 vandum obligati erant. Potuit quoque quis pluribus se devincere tanquam Dominis ligiis, ita tamen, ut alter eorum altero melius ius haberet. Sic Henricus noster primario fuit ligius Imperatoris, tum Episcopi Metensis, dein Ducis Lotharingiae (k). Atque cum hac sententia nostra prorsus

(i) Placet igitur eorum rectior sententia, qui hominem ligium pro confederato tantum habent; *Besoldus* in thesauro practico, voc. *Ligisch-Lehen*. Praeclare etiam in hanc vocem pro more suo commentatus est *Fresnius*.

(k) Non igitur ligius fuit is, qui uni soli fidem promisit contra omnes; quam recentiore vocabuli notationem esse recte notat *Grotius* de Jure belli & pacis L. 1, c. III, §. 23. Quae ibidem *Gronovius* animadvertit, ab antiquitate vera sunt aliena.

tus contentiunt, quae *Meuriffius*, Episcopus Madaurensis, scriptor historiae Metensis domesticus fideque dignissimus, ex tabulis archivi episcopalis collegit. Is enim quamvis inter homines Episcopi praeter Duces Lotharingiae, Comites Barrenses, Lucemburgicos, caeteros, etiam referat Comites Bipontinos (x): nullum tamen, cum dein feuda Metensia recenset, adducere potuit, quod Comitibus nostris ab Episcopis fuerit concessum (1). Atque etiam nobis in singulorum castrorum terrarumque Bipontinorum Comitum, quae adhuc commemoravimus & deinceps cognoscemus, naturam inquirentibus haud unum obvium fuit, quod feudi Metensis habitum induerit. Castra Gemini-pontis, Hornbacum & Tabernarum montanarum allodialia fuere. Castrum Landeck feudum fuit imperii. Morsperg castrum a Duce Lotharingiae beneficii loco seculo XIII exeunte habebant Comites nostri. Stauffense castrum dominiumque primum fuerat patrimoniale ac dein Trevirensi ecclesiae in feudum oblatum est, post autem a Wormatiensi ecclesia dependens fuit. Nihil de caeteris minoribus dominiis villisque iam dicam, maximam partem allodialibus, de quibus suo diceretur loco. Nihil igitur ex litteris istis colligi potest, quam Comitem nostrum foedus iniisse cum Episcopo, quod ipsa etiam illarum verba clare facie produnt.

§. 10.

Filium autem Henricum II aperte produnt litterae, quibus

---

(1) Histoire des Evêques de Metz, preface p. 30.

bus Henricus Comes Geminipontis & Agnes uxor eius pro remedio animarum suarum & parentum suorum ecclesiae Wernerivillanae XXXX solidos de censibus suis in Ensmynge annuatim percipiendos legarunt an. clcccxxxviii forte nuptiali (m). Quum Henricus Comes cum uxore Agnete ex eo tempore usque ad a. clccclxxxii in chartis atque monumentis obuius sit, certo colligitur, eum ab Henrico I, qui ab a. clcclxxxx Comitatum tenuit, esse diversum, adeoque filium, de quo Cap. II & III pluribus agemus.

§. II.

An praeter filium cognominem ex coniuge Hedwige genuerit liberos, dicere non possumus. Adscribenda tamen ipsi tanquam filia videtur Agnes, Ludovici, nobis III, Comitis Sarwerdani, uxor, quae una cum marito liberisque iam a. clcccxxiii occurrit (n). Personatus enim ille scriptor *Baleicourt* ad a. clcccxxxvi illam Comitissam Geminipontis fuisse tradit (o), absque dubio ex documentis certis. Neque est, quod de eo dubitemus.

C

(m) Charta haec est ultima in Decade I.

(n) Vid supra P. I. cap. III. §. III. n. 1. p. 133.

(o) *Traité hist. & critique sur l'Origine de la Genealogie de la Maison de Lorraine &c. Benin, 174 preuves p. XLVII in nota: Le premier Comte de Sarwerden, qui m'est connu, s'appelloit Louis, il ne vivoit qu'en 1246, & avoit épousé Agnes, Comtesse de Deuxpouts.*

Decas I

Diplomatum vitam, ac familiam Henrici I, Comitis
Geminipontis, illustrantium.

Ad Cap. I.

I.

Notitia monasterii Hornbacensis de dissidio super decimis in Medelenesheim sec. XII agitato, in qua privilegii monetae ab Henrico V Imp. Abbatibus concessi, & Comitis Simonis (I Saraepontani) Advocati Hornbacensis mentio fit. *Ex Registratura Hornbac.*

De gerra decimarum Medelenesheim (a) notum sit omnibus scire volentibus, quod Imperator altae memoriae Henricus ultimus (b) huc veniens Abbatibus Hilderici temporibus monetam huic loco, quam prius non habuimus, iuris sui stabilitate

-
- (a) Medelenesheim hodie Medelsheim, occurrit iam 888 in charta Arnolphi Imp. vid. Orig. P. I, c. 1, p. 19 & not k & c. II, §. VI, p. 55. not (d.) Spectavit vero eadem villa sec. XIII ad Duces Lotharingiae, tamquam Dominos Bitenses. vid. I. c. c. III, §. V, n. 1, p. 201 & 202. not. (b.) Transiit postea in dominium Comitum Bipontinorum Bitensium, hodie vero est ditionis Leyanae atque Dominio castri ad Blesam subest. Monasterium Hornbacense etiam nunc ibidem decimas colligit.
- (b) Henricus VI Imperator, qui iam vivo patre eoque absente ab a. d. c. l. x. x. v. i. i. i. imperium administravit, testante charta apud Calmetum in Hist. Loth. T. II, p. CCCII edit. vet.

bilitate sub Abbatis concessit ymagine & in memoriam huius facti equum pro VI talentis (c) emptum accepit, cuius pecuniae Danckeradus de Bitis (d) fideiussor factus decimas memoratus in pignus, donec solverentur, ipse temporis illius scoltetus obtinuit. Erant autem in eadem villa Medelenesheim duo fratres Kuno videlicet & Gotebertus, qui pignus illud a Danckerado in pactum certae mensurae per aliquot annos acceperunt & Abbate Hilderico de medio facto, cum ei successisset Abbas Adelo (e) & ipsas decimas iure pignoris solvere voluisset: Danckeradus predictus professus est, se decimis eisdem inbeneficiatum fuisse: & idem beneficium secundum iusticiam civium comprobare paratum esse. Die statuta cum reliquiae prolatae fuissent, & ipse lotis manibus accessisset, nutu correptus divino & beato mediante Pirminio iuravit veritatem affirmare

C 2

-
- (c) Talentum saepius pro libra & marca apud medii aevi scriptores sumi, docuit *du Fresne*, Glos. med. & infimae latinitatis hac voce.
- (d) Fuit is ex ordine militari & quidem ministerialis Bitensis. Inter eos, qui Friderici de Bitis, filii Mathaei Ducis Lotharingiae, confirmationem fundationis monasterii Sturzelbronnenfis a. clcLXXXVI factam testimonio suo confirmarunt, occurrit etiam Tancradus. *Calmeti* hist. Loth. T. II. probb. p. CCCXI sqq.
- (e) Uterque Abbas Hildericus & Adelo, in serie Abbatum, quam ex monumentis Hornbacensibus struxi, adhuc mihi defuerunt. A. clcLXXX Abbatiae praefuit Conradus Abbas & a. clcLXXXVIII Wernherus. Inter utrumque igitur Hildricum & Adelonem vixisse existimo.

affirmare pro falsitate, quod eum videlicet ipsae decimae nihil constarent, nisi pro statuto pignore. Deinde Dominus Dankeradus talem passus defectum & convictus cum omnia beneficia ipsius, quae ab Abbate habuisset, sibi fuissent abdicata & in vendicationem Abbatis diiudicata, filiastrae suae Adelbeidi matri videlicet Landoldi pecuniam pignoris memorati contradidit, & ipse post paucos annos mortuus fuit. Quo defuncto filius ipsius iunior Dankeradus (f) instinctu & pecunia Canonis de Medelesheim inductus pignus memoratum pro beneficio invasit, predas egit, monachos captivavit & Dominum suum Ducem (g) cum Advocato nostro Comite Simone (h) & Comite Volmaro de Castello (i) pariter moleste vivere fecit. Tandem ad hoc venit, quod dominus Dankeradus Abbati predaas reddere oportuerit, & Dominus Abbas sicut diiudicatum fuit, cum duobus ecclesiae ministerialibus, quorum haec fuerunt nomina, Egilolfus & Adelhemus, probaverunt iureiurando, quod pater ipsius in confirmatione memorata defecerit, & sic Dankeradus cessavit & ecclesia nostra decimas predictas per iusticiam

-
- (f) A. 1208 vixit Trancraie de Bitche, *Calmet. hist. Loth. edit. nov. T. III, Additions & Corrections, p. IX. Remarque sur les Seigneurs & la Seigneurie de Bitche, not. (b.)*
- (g) Ducem Friedericum de Bitis, cuius quippe tum fuit & Castrum Bitis & villa Medelesheim.
- (h) Simonem I Comitem Saraepontis, patrem Henrici Bipontini; tum Advocatum egisse Hornbacensem, facile colligitur.
- (i) Nescio an Folmarus I Comes de Castris ea aetate superstes fuerit. Melius vero, Folmarum II iam tum Comitatum administrasse, conicere mihi videor.

sticiam retinuit & possedit. Deinde Cuono predictus iterum Dominum Landoldum filium Domnae Adelheidis, cui Dankeradius senior pecuniam pignoris memorati dederat, precibus atque magna pecunia sollicitavit & ad hoc induxit, quod idem pignus memoratum pro beneficio invasit, predas & incendia fecit, nec ipsis monachis pepercit, donec Abbas auxilio Advocati & multorum ingenuorum iusticia mediante sicut prius a Dankerado victoriam obtinuit, & matri Domni Landoldi prebendam in ecclesia maiori pro solutione decimarum & confirmatione pacis concessit.

II

Excerptum ex diplomate Henrici VI Imperatoris super concambio a se cum ecclesia Wormatiensi inito, in quo is advocatiam in Dirmestein ab Henrico Comite de Zweinbruggen circa a. 1191 comparatam dicit, A. 1196. ex Cod. probb. hist. Wormat. Schannat.

In nomine sancte & individue Trinitatis. Henricus sextus divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus & Rex Sicilie. — Inde est, quod tam presentibus, quam futuris innotescere volumus, commutationem seu contractum qui celebratus est a nostra maiestate, nomine Imperii, ex una parte, & Cunrado secundo, dilecto principe nostro, Wormatiensi Episcopo, (a) nomine Wormatiensis Ecclesie, ex al-

C 3

tera

(a) Quum Conradum II Episcopum Wormatiensem d. XVIII Jan. 1196 mors sustulerit, Henricus vero VI Imp. anno praece-

tera parte, & ab Ecclesia S. Martini ex tertia parte; cuius contractus forma hec est: Advocatiam in Dirmstein (b), quam ab Henrico Comite de Zueinbruggen, nomine Imperii comparavimus (c) & aliquamdiu libere tenuimus, auctoritate Imperiali concessimus prefato Wormatiensi episcopo, & successoribus eius in perpetuum sub eo tenore, ut quicumque fuerit Wormatiensis Episcopus annuatim solvat Ecclesie S. Martini ad prebendam Fratrum XVI libras —. Acta sunt hec imperante Domino Henrico invictissimo Romanorum Imperatore semper Augusto, & Rege Sicilie Anno Imperii (d) eius XXVI Imperii V Regni vero Sicilie II Anno Dominice incarnationis MCXCVI. Indict. XIII. — Datum apud Wormatiam. III Idus Junii.

III

praecedenti patri Friederico I in imperii monarchia successerit, atque statim generalem procerum conventum Wormatiae celebraverit: patet, contractum hunc initum fuisse a. 1191; vid. *Schannati* hist. Worm. p. 361 ad a. 1191.)

- (b) Dirmstein ab antiquo caput est sedis ruralis dioeceseos Wormatiensis. Advocatia autem significat iura Comitatus, quae ibidem Henricus I Bipontinus, Simonis I Saraepontani, Advocati & Comitis Wormatiensis filius, habuerat; cf. supra P. I, c. III, §. VI, n. 4, p. 266. not. (p) & § VII, p. 375.
- (c) Comparavit igitur hanc advocatiam Imperator ab Henrico Bipontino, nisi ante annum 1191, hoc ipso certe anno. Atque sic Henricus noster Comitatum Geminipontis iam a principio ultimi decennii saec. XII possedit.
- (d) *Lege regni.* Ab anno enim 1188, quo Fridericus Imp. Aquisgrani filium Henricum coronandum curavit, hic annos regni numeravit, annos autem Imperii ab a. 1191, quo patri defuncto successit in imperii monarchia.

III.

Literae donationis mansi in villa nuncupata vulgariter
Kessheneshoven factae monasterio Hornbacensi d. VIII.
Jan. 1198. *Ex chartulario Hornbacensi.*

In nomine sancte & individue Trinitatis. Henricus Comes de duobus pontibus notum sit omnibus hanc paginam intuentibus tam modernis quam posteris, quod nos consensu dilecte conjugis nostre Hedewigis (a) omniumque heredum nostrorum ecclesie S. Pirminii in Hornbach & fratribus ibidem Deo famulantibus mansum unum contulimus in villa, que dicitur Kessheneshoven (b), ut idem mansus cum omni iure & proventu eidem attineat ecclesie preter ius advocatie (c) quod nobis retinemus. Ob hanc vero nostram tradicionem Dominus Wernherus venerabilis Abbas ecclesie memorate fratrum & ministerialium suorum atque burgensium consilio contulit nobis duos montes & nostris successoribus i. e. heredibus ad erigendas in eisdem montibus municiones seu castella (d) quorum montium alter

-
- (a) Quibus nata fuerit parentibus, non habeo quod dicam. Eam aliquando existimavi genere fuisse Wildgraviam, cum Henricus II eius filius consanguineus fuerit Conradi Comitis Silvestris, & utraque gens Bipontina ac Wildgravica in communi-
one possederit dominium castri Morsberg in Lotharingia. Huic tamen coniecturae nimium tribuere nolim.
- (b) Vicus binis seucis a Biponto in regione montana situs.
- (c) h. e. iuribus Comitatus, seu ut recentiori stilo loquamur, superioritate territoriali.
- (d) Insignem hic sibi prerogativam tribuit Comes munitionum erigendarum.

alter vulgari nomine Gudinberc appellatur, alter vero ab adiacente villa Ruprehtisberc (e) nominatur, lege tamen tali eosdem montes nobis tradidit, ut si quid in posterum de cultura hominum in fructibus terre in eorundem montium proveniat terminis, de hisdem fructibus decimationes ad sue cedant usus ecclesie. Si vero in pede montis homines forte aliquos habitare contigerit, idem habitatores de areis & hortis censum secundum curtis ad quam spectat consuetudinem tenebuntur persolvere. Idem contulit nobis duo promontoria id est duorum montium cacumina inter predictos posita montes, ut liberum sit nobis in ipsis promontoriis munitiones si velimus erigere. Ea quoque lege ut cetera horum spacia promonteriorum totique ipsorum termini cum omni iure ad suam, sicut ante, attineant ecclesiam. Ut autem hec nostra tradicio rata & inconvulsa permaneat, sigilli nostri impressione hanc signantes cartam communivimus & testes adiungimus. Ego Henricus Comes de duobus pontibus cum dilecta coniuge Hedemige recognosco & contrado presentibus & astantibus nostris fidelibus Johanne de Sarbrukk, Rorico de Merkisheim, behelmo de duobus pontibus hildeggero heinrico itemque Syfrido ceterisque multis tam nostris ministerialibus quam extraneis vel alienis. Acta sunt hec anno ab incarnatione Domini Millesimo centesimo XCVIII. Ind. prima quinto Idus Januarij. Data in Hornbach. feliciter amen.

III.

(e) Rupertsberg castrum prope Neostadium ad Hartam situ uest, cuius an e regione mons Gudinberc sit, nescio.

III

Unio ecclesiae in Godramstein cum monasterio Hornbacensi facta d. 27. Oct. 1221. Ex Registratura Hornbac.

Conradus Dei gracia Metensis & Spirensis Episcopus Imperialis aule Cancellarius & totius Ytalie legatus (a) universis huius pagine inspectoribus veritati subscripte fidem. Universitatem vestram credimus non latere, qualiter Hornbacensis Ecclesia in spiritualibus floruit & in temporalibus habundavit ab antiquo, nunc seu per advocatorum seviciam sive Abbatum negligenciam sive per Monachorum insolenciam sive etiam propter multas & malas quas passa est ipsa Ecclesia tribulationes adeo est in utroque collapsa, quod nisi celeri presidio succurratur eidem; vix in perpetuum resurget. (b) Nos igitur super ip-
D
sus

(a) Singularis est titulus totius Italie legati, quem in hac charta gerit Conradus, Spirensis primum deinde etiam Metensis Episcopus, atque trium ex ordine Caesarum, Philippi, Ottonis & Friderici II Cancellarius. Mirum est, cum non observatum fuisse B. Malinckrolo eiusque editori Wenckero in libro de Archicancellariis S. R. I. ac Cancellariis Imp. aulæ in collectis Archivi & Cancellariæ iuribus recuso, p. 349, quum Lehmannus in Chron. Spirensi L. V, c. lxxvii, edit. 1612, p. 581 non solum hunc titulum ab ipso in Italia usurpatum fuisse animadverterit, sed etiam eius rationes enarraverit. Usus autem illo est Conradus etiam in Germania, testante hac nostra charta.

(b) De collapsio iam sec. XI statu monasterii Hornbacensis, eiusque reformatione vid. Tritheimii Chron. Hirsaug. P. 1, p. 275.

sius afflictione pia gestantes viscera parochiam de Godramstein (c), cuius ius patronatus ad ipsam Ecclesiam spectare dinoscitur intuitu Jhu Christi & ecclesie reformande de bona voluntate & consensu Archidiaconi loci, salvo etiam iure synodali & cathedralico (d), dum ipsam vacare contigerit, concessimus eidem, desiderantes super facto nostro apostolice confirmationis munimen. (e) Ut autem prefata Ecclesia hoc concessio gaudeat in posterum, presens scriptum sigillo nostro & Archidiaconi, eidem tradidimus, communitum, calumpniis adversantibus, si que suborte fuerint, apponendum. Datum apud Spyrum VI Kl. Novemb. Anno Dni MCC XXI indictione VIII. Testes etiam sunt: Conradus maioris ecclesie, Hen-

(c) Godramstein villa haud procul a Landavio oppido sita in dioecesi & pago Spirensi etiamnum sedes est Curatorum redituum Abbatiae Hornbacensis.

(d) h. e. iurisdictione ecclesiastica olim in synodis dioecesanis exerceri solita, in quarum locum successere dein Consistoria Episcopalia. Opus autem erat hac conditione, quod Abbatia Hornbacensis, cui contulit Episcopus ecclesiam, dioecesi Metensi continebatur, parochia autem Godramsteinensis dioecesi Spirensi.

(e) Confirmavit quoque hanc combinationem Honorius Papa anno sequenti bulla, cuius finis hic est: *Alatri VII Idus Junii pontificatus nostri anno sexto.* Consenserat Capitulum Spirense eodem anno, quo Conradus Episcopus Abbatiam ista ecclesia auxit. Quin Sifridus etiam Archiepiscopus Moguntinus litteris Moguntiae VII Kl. Maii MCCXXVIII datis confirmationem suam addidit.

Henricus S. Germani, Conradus sancti Widonis prepositi, Albertus Decanus S. Widonis Conradus portenarius Spirensis. Laici quoque Henricus Geminipontis (f), Fridericus de Liningen comitis, Godebertus de Liningen, Johannes de Franckenstein, Rudolphus de Kiselov & alii quam plures ydonei testes.

V.

Henrici Comitis Bipontini compositio controversiae inter monasterium Wernerivillanum & militem quendam de Morsperg super allodio in Dumenheim agitatae 1222. Ex Registr. Wernerivillana.

Omnibus in Christo fidelibus presentes literas inspecturis. Henricus Comes Geminipontis subscripte rei fidem adhibere. Cum super allodio de Dumeheym (a) quod Bertolffus miles de Bugkeheym & Conegundis uxor eius in elemosinam ecclesie de Werneswilre legaverunt, inter nominate ecclesie fratres ex una parte & Dnum Petrum de Morsperg (b) ex altera lis diutina

D 2

ver-

-
- (f) Henricus Geminipontis Comes ipse fuit monasterii advocatus isque maior. Quibus Episcopus partem tribuere videtur culpa Advocatis, ii fuerunt subadvocati, qui praedis monasterii longe lateque dispersis praeficiebantur.
- (a) Dumeheim vicus infra lacum de Lindre in Lotharingia, in finibus castri Morsberg, quod subsuit Comitibus Geminipontis.
- (b) Morsperg castrum, Gallice Marimont, hodie Mesprich, infra lacum de Lindre inter Vergaville & Alberstorf, appellationem dedit

versaretur & medio tempore Dominus Petrus fructum elemosine violenter usurparet, huius controversie ansam amicabili compositione sapientes mediante bonorum virorum (c) consilio ita sanare decrevimus, quod dominus Petrus per manum Bôemundi filii sui aliorumque heredum memorato allodio penitus abrenuntiavit, ea tamen pacto, quod si super memoratum allodium fratres de Werneswilre vendere contigerit, ipsi vel suis heredibus vendent, ita ut redditus unius libre precio decem librarum estimetur, tali nichilominus addita conditione, quod si sepe dictus Petrus vel eius heredes sive homines memoratos fratres vel bona eorum sive etiam homines in aliquo molestaverit, & a fratribus apud illum vel illos, qui dominabuntur in Morsperg, (d) querela mota fuerit,

---

dedit huic militi, qui fuit castrensis Comitis nostri. Distinguendum autem est hoc castrum ab alio cognomine supra eundem lacum posito, quod cum dominio Rixingensi coniunctum ad Liningenses venit.

(c) Erant boni homines ex ordine liberorum ii, qui Comiti cum scabinis s. iudicibus placitum habituro aderant sententiisque subscribebant; *Burt erläutertes Lehrecht* p. 255. Ipsos vero iudices etiam vocari bonos homines, recte docuit *Bouquet droit public de France* Tom. I, p. 179 sq.

(d) Ipse Comes noster dominium castri Morsperg tum tenebat, nescio an solus, quum in eo ius quoque habuisse videatur Conradus Wildgravius, quod in vita Henrici II & Decade III dipl. docebimus. Seculo certe hoc exeunte habuerunt illud Comites Bipontini tanquam feudum a Duce Lotharingiae; qui illud a, cbcclxxxvii concambio inito cum Comite

fuerit, nec infra sex hebdomadas emendatum fuerit, ab omni supradicte condicionis obligacione liberum erit allodium nec in aliqua conventionione obnoxii tenebuntur. Ut autem presens factum firmum maneat & inconvulsim, presenti cedula mediatenus inciso sigillum nostrum decrevimus apponi. Actum est hoc anno Dominice incarnationis mille ° ducente ° XXII VII Idus Novembris.

VI

Litterae Henrici Comitis Geminipontis aliorumque, quibus donationem allodii in Dumenheim a quodam milite castri Mörsberg monasterio Wernerivillano factam confirmant 1234. Ex Registr. Wernerivill.

Fidelis est literarum custodia, que dum rerum gestarum seriem inconcussa loquitur & emergentibus calumpniis firma prebet obstaculum veritate, Inde est, quod nos quatuor Henricus Comes Geminipontis & Henricus Comes de Castris & Fridericus de Rinescheit, & Waltherus de Brugken (a) scripto presenti

D 3

presenti

Comite Bipontino Eberhardo acquisivit eiusque loco huic castrum Bitis tradidit.

- (a) Henricus hic Comes Geminipontis an sit I aut eius filius, non habeo, quod definiam. De Henrico Comite de Castris vid. supra P. I, cap. III, §. III, p. 170 Tab III. Quis fuerit Fridericus de Rinescheit, nescio. Coniicio tamen, illum ex ordine Dynastarum fuisse. Talis certe existimandus est Waltherus de Brugken, cuius castrum ac dominium Brucken in regione Bleseni prope fluviolum Oster situm fuit.

presenti ad omnem presencium & futurorum noticiam transmittimus, quod Siegardus miles de Morfperg allodium suum apud Dumenheim eterne retribucionis intuitu & omnia ad illud attinencia scilicet cum hominibus, campis, pratis & nemoribus & vineis Deo & beate Marie virgini in VVerneswiltre pro sua & omnium antecessorum suorum salute donacione libera in elemosinam deuotissime contulit. Ut igitur sollempnis elemosine huius collacio firma in perpetuum & inconuulsa perseueret, cedula[m] hanc super hys que gesta sunt conscribi & sigillorum nostrorum impressione ac testium qui interfuerunt subnotacione fecimus communiri. Testis Thiedericus de Rueldingen, Wilhelmus de Lieuenberg, Johannes de Brugke (b), Reynerus Caseus Reynerus de Honegke Gerwinus & filius Gerwinus folmarus Setzere de milites & alii quamplures. Acta sunt hec Anno Dni M^o CC^o XXXXIII Nono Kln, Maii apud Wernefwiltre.

VII.

Litterae Theodori Archiep. Trevirens. Joannis Metensis & Conradi Spirensis Episcopp. de transfectione Abbatis Hornbacensis cum Comite Bipontino de a. 1237. Ex Deductione iurium Bipontinorum in Abbatiam Hornbacensem a. 1631. edita.

Ts (a) Trevirensis Episcopus, Joannes & Cunradus Metensis,

(b) Qui haectenus certe testes memorantur, fuere ex ordine nobilium, caeteri credo homines militares. Johannes de Brugke filius fuit, Walteri, cf. supra l. c. p. 164. lin. 1 & 2.

(a) Legendum est *Theodericus*, cuius chartam supra P. 1, p. 163. exhibui.

tensis & Spirensis Episcopi, (b) universis tam presentibus, quam futuris, hoc scriptum inspecturis, rei subscripte testimonium perhibere. Quoniam adeo crescit malitia humane conditionis, & ad malum prona est, potius, quam ad bonum, ideo que bene acta sunt, ne in posterum temeritate aliqua retractari valeant vel mutari, voce testium & literarum testimonio debent eternari.

Notum igitur sit universis, hoc scriptum inspecturis, quod Abbas & Conventus Hornbacensis cum Domino Henrico Comite Geminipontis, Advocato ipsorum (d), ut pacis tranquillitas inter eos ulterior in posterum haberetur, super diversis controversiis compositionem amicabilem conceperunt. Concepte itaque compositionis hi sunt articuli, qui sequuntur—

Anno Domini MCCXXVII, pontificatus Domini Gregorii Papae IV anno undecimo, imperante Domino Fridrico Romanorum Imperatore & semper Augusto.

VIII.

exhibuimus. Interfuit vero huic transactioni tanquam Archidieoecanus.

- (b) Illius quidem sub dioecesi continebatur Hornbacensis Abbatia; hic autem adfuit forte ob rationem, quam Henrici IIII charta supra P. I, c. III, §. 2. p. 122. sq. edita docet.
- (c) Rexit tum monasterium Eberhardus Abbas.
- (d) De iure hoc Advocatiae familiae Salice olim proprio, deia per Giselaam Friderici I Comitiss de Sarbrucken familiae Saraepontanae illato, supra P. I, cap. III & IIII passim egimus. Ex primo huius decadis documento vidimus quoque, Simonem Saraepontanum sustinuisse illam, a quo seculo XII exeunte una cum Comitatu Geminipontis pervenit ad Henricum I Bipontinum, huiusque posteros.

VIII

Litterae Henrici Comitis Geminipontis, quibus se vassallum Episcopi Metensis esse profiteretur de a. 1243. *Ex Deductione Bipontina*, quae inscribitur: **Beschwerden über der Französischen Gerichts-Cammern zu Metz und Breysach angemassete Vornehmen und Verfahren wider das Herzogthum Zweybrücken**, 1683. p. 5.

Ego Henricus Comes Geminipontis *notum facio universis*, quod ego *et* venerabilis Dominus *et* consanguineus meus Jacobus Dei gratia Metensis Episcopus (a) ad ligietatem faciendam, quod ego *minime* consitebar, tandem ad pacem *et* concordiam convenimus, in hunc modum, quod ego ad me reversus confessus fui, *et* consiteor, me teneri Metensi episcopo ad ligietatem (b) faciendam *et* deveni homo ligius praedicti Episcopi ante Ducem Lotharingiae, cuius post Metensem Episcopum debeo homo ligius esse (c). Datum A. Domini 1243. in festo nativitatis B. Mariae. (d) VIII.

- (a) Jacobi Episcopi foror filiaque Friderici II Ducis Lotharingiae Laurretta cum nupsit patrueli Henrici Comitis Simoni III Saraepontano, Henricus illum potuit appellare consanguineum suum. Neque enim praeter hanc affinitatem aliud idque arctius cognationis vinculum adhuc mihi cognoscere licuit.
- (b) h. e. ad adjuvandum Episcopum adversus quoscumque hostes excepto Imperatore; quae obligatio erat personalis & foedere eoque inaequali contrahi solebat.
- (c) h. e. confoederatus Ducis Lotharingiae adversus omnes hostes excepto Imperatore & Episcopo Metensi.
- (d) Quod incidit in d. VI Iduum Sept. s. d. VIII Sept.

VIII

Aliae literae eiusdem argumenti de a. 1243. *Ex eadem deductione p. 6.*

Ego Comes Obrenstein (a) & Ego Henricus Comes Geminipontis notum facimus universis, quod nos confoederationes quas cum Theobaldo de Bar de ipso & de suis servandis habueramus, feceramus (b) annihilamus & ab iis recedimus, quia dictus Theobaldus easdem confoederationes, sicut promiserat, erga nos non servavit, & promittimus venerabili Domino nostro Jacobo, Dei gratia Metensi Episcopo, cuius homines & fideles sumus, quod ipsum tanquam Dominum nostrum iuvabimus, & tanquam homines & fideles sui fideliter assistemus. Datum A. Domini 1243 in festo S. Michaelis.

E

X.

-
- (a) Mendum hic subesse suspicor. Habebat castrum superioris Lapidis s. Oberstein ea aetate Dominos suos, non vero Comites. Legendum igitur puto *Ego E. Comes Eehrenstein*, qui esset Eberhardus Comes s. Dominus de Eberstein in Suevia, pater Henrici II Comitis Geminipontis. Comites vero de Eberstein homines & vasallos fuisse Episcoporum Metensium, & ab his oppidum Bretheim cum hominibus S. Stephani trans Rhenum tanquam feudum tenuisse, infra docebimus ad a. 1275.
- (b) Confoederatio haec videtur fuisse mutua, adeo ut alter alteri se ad auxilium obligaverit ligium. Ipse etiam Dux Lotharingiae a. 1202 sese ligium fecerat Theobaldi Comitis Barrensis, vide *Calmet hist. de Lorr. edit. II, Tom. II, L. XXII, c. 1, p. 538.*

Caput II.

*De Henrico II s. bellicoso, Comite Geminipontis,
eiusque uxore Agnete, herede Ebersteinensi, familiisque
illustribus affinibus.*

§. 1.

Demonstravimus superiori Capite §. 10, Henrico I, Comiti Bipontino filium fuisse, & in Comitatu successisse Henricum II, quem ob res pracclaras gestas bello appellare lubet bellicosum. Antequam vero ad illas illustrandas pergam, dicendum mihi esse sentio de uxore eius, Agnete, eiusque profapia; praesertim cum plura ea-que adhuc incognita habeamus litterarum monumenta, quorum ope non solum rebus nostris Bipontinis, sed Sainensibus etiam, Sponhemicis, Ebersteinensibus, & Veldentinis gratissimam novamque afferre possimus lucem. Atque in eo versetur totum hoc caput.

§. 2.

Fuit autem Agnes, quae cum marito suo Henrico II, Comite a. clcccxxxviii primum occurrit (a), nata Eberhardo iuniori, Comiti Ebersteinensi in Suevia, ex Adelheide, Henrici Comitis Sainensis ultimi sorore atque herede, quae primum nupta Godefrido, Comiti Sponhemico Starckenburgensi, & circa a. clcccxx viduata, dein cum dicto Comite Ebersteinensi coniugium iniverat. Novi quidem

F

genea-

(a) Vide dipl. X Dec l. ad Cap. I, p. 34.

genealogiarum Sainensium (b), Sponhemicarum (c), & Ebersteinensium (d) confectores in aliam prorsus ivisse sententiam, cum Adelheidem, uxorem Eberhardi Ebersteinensis, Johanne I Comite Sponhemico & Adelheide Sainensi natam esse contendant. Sed quo minus cum iis sentiam, interpellant clariora & certiora rerum documenta. Quae ut ordine persequar, incipiam a Godefrido Comite Sponhemico, eique deinceps locum in serie Comitum Sponhemitorum assignabo.

§. 3.

Ostendit vero nobis Godefridum, Comitem de Sponheim

-
- (b) Quam imprimis recte condidit ill *Auctor* deductionis, quae inscribitur: *Rechtsgegründetes Bedenken, worinnen ausgeführt worden, daß denen Herrn Grafen von Wittgenstein, wegen ihrer Prätension, so dieselbe auf die Reichs-Herrschaft Seyn machen ꝛ. keine rechtliche Action gebühre ꝛ. Nebst Beylagen und einem Anhang von Genealogischen Tabellen, 1744. Cf. ibi Anhang über die Genealogische Tabell. l. p. 127.*
- (c) Palmam in ea praeripuit omnibus clar. *Kremerus* in libro: *diplomatische Beyträge, 1 Band l. cf. 1 Stück 1 Tafel.*
- (d) Huic lumen attulit ampl. *Preuschen*, l. c. *Carlsruher nützliche Samlungen* vol. I. p. 337 usque ad finem. Non possum tamen, quin animadvertam, virum illustrem, ut, in qua hodie versantur formula successionis in terras imperii ex communiione sic dicta bonorum non demonstranda solum, sed & plus nimium extendenda, eam facilius probaret, ingenio nimium indulgisse, & quod ipsius pace dixerim, seriem historicam & genealogicam caetera egregie contextam in iis maxime, quae ad Comitem Geminipontis ius in terris Ebersteinensibus definiendum pertinent, coniecturis, contaminasse.

heim, charta ab ipso XII Kln Aug. a. clōccxviii in castro Starckenburgi data eaque maxime memorabilis (e). Confite-
tur in ea Comes, se, cum in procinctu stetisset, in terram
sanctam cum caeteris cruce signatis profecturus, petenti-
bus Godeberto Abbate Wernerivillano & Adelheide Co-
mitissa, uxore sua, mansum in curia Dalheim censumque
ac servilia officia sibi inde praestanda monasterio Werneri-
villerii pro sua, uxoris, liberorum, omniumque praede-
cessorum salute contulisse. Atque hanc donationem non
solum suo, sed etiam Henrici, Comitis de Geminoponte,
patris credo, sigillis corroborandam curavit.

§. 4.

Certum est, Godefridum Comitem Sponhemicum se-
culo ineunte vixisse, in castro Starckenburg sedem habuisse,
uxorem habuisse Adelheidem, ex eaque liberos procreasse.
Adfuit is etiam a. clōccxiiii Friderico II Regi in castris apud
Juliacum, testante subscriptione testium privilegii ordinis
Teutonici, supra iam a nobis excitati (f). Quin iam anno
seculi eius secundo foundationis monasterii Sainensis litteras
testimonio suo confirmavit (g). Nullum vero reperire no-
bis licuit documentum, quod ipsum post a. clōccxviii su-
perstitem fuisse demonstraverit. Quare eum vel hoc ipso
anno vel sequenti diem obiisse supremum, uxoremque

F 2

Adel-

(e) Obrinet ea principem Decadis II locum.

(f) Cap I, §. 6, p. 12, not. a.

(g) Quam in scriptis eristicis Sainensibus passim expressam videas.
Reperitur etiam in reverendissimi *Hontbemi* historia Tr. dipl.
T. I, n. ccccxi, p. 64r.

Adelheidem reliquisse viduam cum liberis impuberibus con-
iicio. Hanc dein in thalamum Eberhardi Comitis seu Do-
mini de Eberstein transiisse, probandum iam est.

§. 5.

Opportune vero nobis auxilium adfert tabula ipsius
Eberhardi Ebersteinensis, eiusque uxoris Adelheidis, an-
no clocclx scripta(h), qua consentientibus filia sua Agnete,
& huius marito, Henrico Comite de Geminoponte, liberis-
que & eorum & suis, monasterio Wernerivillano non so-
lum viginti solidos ex allodio suo in Ysenburg perpetuo
recipiendos legarunt, sed Eberhardi, quoque filii sui
iam defuncti, donationem decem solidorum confirmant;
Adelheidis praeterea Godefridi de Spanheim, mariti sui
prioris, liberalitates, quibus idem monasterium locupleta-
verat, denuo assensu suo corroborat. Refert vero inter
eas primum carratam vini in villa Monstirtreife annuatim
percipiendam, dein, quae supra a Godefrido Comite an.
clocexviii monachis collata narravimus. Sed redeamus
iam in ordinem chronologicum, quem adductis hisce lit-
teris aliquantum turbavimus.

§. 6.

Adelheidis, coniugis prioris, Godefridi de Spanheim,
cui etiam liberos pepererat infra indicandos, praemature
obitu vidua facta, haud diu vitam thalami expertem egisse
videtur. Quum enim eius filia ex altero marito, Domino
de

(h) Occupat ea locum VIII in Decade II.

de Eberstein, Agnetem puto, iam a. clcccxxxviii matrimonio coniuncta fuerit Henrico II Comiti Geminipontis, ex eoque filiam Elisabetham procreaverit, quae a. clccclvii nupsit Gerlaco Veldentino: subductis rationibus colligimus, Adelheidem, Elisabethae Veldentinae aviam & Agnetis Bipontinae matrem, etiam ante annum eius seculi vicesimum nuptias cum Eberhardo de Eberstein fecisse. Persuadere quidem nobis cupit amplissimus *Preuschenius* (1), factum id esse demum a. clcccxxxvi, utpote quo anno ipsi primum cum Eberhardo de Eberstein in litteris occurrere visa est, atque dein ex rationibus, quas ab ipsius Eberhardi, Agnetis filiae atque ex hac nepotis, aetate desumit, Eberhardum de Eberstein iam ante nuptias cum Adelheide initas uxorem habuisse, ex eaque Agnetem genuisse Bipontinam coniicit. At praeterquam quod improbabile sit, Eberhardum de Eberstein, a. circiter clcclxviii natum, anno demum clcccxxxvi, adeoque tantum non septuagenarium denuo nuptias initurum fuisse, ex eaque etiam liberos procreasse, tota viri illustris ratiocinatio, quae confictis, non veris fundamentis nititur, per se cadit. Longe enim alium personarum nexum nova nostra inducunt diplomata, quam qui coniecturis adhuc quaesitus & explicatus est.

§. 7.

Adelheidis igitur bivira in diplomatibus tum ab alterutro, tum ab utroque marito appellationem mutuata variis utitur titulis. A. clcccxxxvi *Eberhardus Comes* &

F 3

Adleidis

(1) l. c. p. 357 sq. §. XIII.

Aleidis uxor eius Comitissa de Eberstein sanctimonialibus de horto S. Mariae prope WORMATIAM XX maldra filiginis in allodio suo Munzinheim percipienda confirmant. (k) A. clcccxxxvii *Eberhardus Comes de Eberstein & Adelheidis consors sua, dicta Comitissa de Spanheim*, ordini Teutonico advocatiam & proprietatem suam in Flersheim pro LXX marcis vendunt (l).

§. 8.

Antequam vero ad progeniem Adelheidis illustrandam pergamus, constituendum est, ex qua orta fuerit gente, quibusve nata parentibus. Supra quidem Henrici ultimi Sainenſis Comitis sororem & heredem (m) fuisse prodidimus. Nititur vero hoc assertum litteris donationis ipsius fratris **Henrici Sainenſis**, quibus ille monasterio in loco sanctae

(k) Denuo litteras ea de re confectas, prouti eas *Schannatus* in Cod. probb. Worm. contractas edidit, Decadi II diplomatum nostrorum inferuimus n. II.

(l) Vide n. III Decadis II.

(m) Habuit quidem praeterea **Henricus Sainenſis** sororem *Agnetem*, quae **Henrico II Comiti de Castris (Blescastel)** nupta huic etiam filium peperit *Joannem*; sed is iam a 1238 diem obierat supremum, atque *Agnes* ipsa Comitissa Castrenſis fratri haud superstes fuit, cum alias portionem hereditatis Sainenſis sumtura fuisset, cf. *Origg. P. I. c. III, § III, p. 164*, & deductionem supra laudatam: *Rechtsgegründetes Bedenken ic. I Abth. § V, VI, p. 8 & 9*. Minus recte tamen ab huius auctore, tum ab alijs, uxor dicitur fuisse Comitis Castellenſis von *Castell*, qui error fluxit ex eo, quod gens illustrissima quondam Comitum de Castris ad *Blesam* adhuc fere incognita fuit,

sanctae Mariae apud Nistriam viginti maldra filiginis singulis annis percipienda confert. Munitae enim sunt illae sigillo etiam, uti Comes inquit, *Sororis meae de Spanheim*, atque eadem dein inter testes hac effertur appellatione: *ipsa Domina Comitissa de Spanheim Comitissa de Starckenberg* (n). Quamvis enim iam tum in coniugio vixerit cum Domino Ebersteinensi, haud raro etiam solo prioris mariti agnomine usa est, cuius rei exemplum paulo antea dedimus, pluraque dabimus.

§. 9,

Itaque Adelheidis ista ius in beneficia & allodia Comitum Sainensium succedendi, tam ad Sponhemiorum familiam, quam ad Ebersteinensem propagavit. Ipsos vero Sainensis patrimonii heredes, adeoque Adelheidis filios, offert charta cessionis a Mechtilde, ultimi Comitis Sainensis vidua, in illorum gratiam a. clcccxxxvii factae (o). Sunt illi *fratres de Spaynheim Johannes Comes, Henricus Dominus de Heynsberg, Simon & Everhardus*. Iam cum supra §. 5 docuerimus, Everhardum filium fuisse Eberhardi de Eberstein ex Adelheide, pater, communem appellationem fratres de Spaynheim tantummodo de tribus prioribus, Johanne, Henrico & Simone, Godfridi Comitis de

(n) Vide hanc chartam inter probationes modo dictae deductionis, n. 11, p. 38.

(o) Editum est illius transumptum de a. 1280 iam saepius. Videas id in deductione saepius allegata inter prob. n. 111, & cel. *Avemanni* historia Burggraviorum Kirchbergenfium vernaculo sermone scripta in dipl. n. 147, p. 147 - 152.

de Sponheim ex eadem Adelheide filii, intelligendam, nec Everhardum nisi fratrem uterinum fuisse (p). Simul inde apparet, quare hic Everhardus non vocetur alibi de Spanheim, neque ullam partem Sponheimensium bonorum acceperit, sed Comitis de Seina, dicti de Eberstein, invenerit appellationem. Sed haec ex sequentibus clariora erunt.

§. 10.

Eberhardus de Sayn, dictus de Eberstein, mature satis ad uxorem (q) appulit animum, certe iam a. clccc. llll
libros

(p) In eo omnes errarunt, qui controversiis Sainenfibz illustrandis operam dedere, quod Eberhardum hunc fecerint germanum fratrum Sponhemicorum, decepti nimirum verbis *nos fratres de Spaynheim &c.* Potuit quodammodo sub communi hac appellatione comprehendi Eberhardus, patre Ebersteinensis, cum ipsius aequae ac caeterorum mater titulo Comitissae de Spanheim perpetuo usata sit, & intuitu largae hereditatis, quam filiis relinquebat, nescio quid juris in Starckenburgensi dominio tanquam Godfridi vidua habuisse videatur.

(q) Quae uxor eius fuerit, disputari potest, Ludovicus Severus Comes Palatinus in litteris, quibus denuo Godfrido Sainensi Comitiam Sainensem, quam olim Eberhardus Comes de Sain, dictus de Eberstein, habuerit, a. 1273 confert, hunc ipsum suum vocat affinem. Neque ego puto, hanc appellationem esse mere honorificam. Procreavit Otto illustris ex Agnete Palatina praeter duos filios duas quoque, quantum novimus, filias, Elisabetham, quae primum 1246 Conrado llll Regi deinceps mortuo Meinhardo Comiti Goritiae 1259 nupsit & Sophiam, quam 1258 demum Gebhardo Comiti Hirschbergenensi in matrimonio collocatam narrat Auctor Chronici Augustani ad h.

liberos habuit. Neque vero multum ultra tricesimum annum aetatis vitam propagasse videtur. Parentes enim eius *Everardus Comes de Eberstein* & *Aleidis Comitissa de Spanheim sive de Eberstein*, uxor, in charta d. XII. Kla. Sept. a. cloccliii data ita loquuntur: *Omnibus feodis (r), que Everardus filius noster bone memorie divisa a fratre suo Johanne Comite de Spanheim tenuit, pro nobis & pueris dicti filii nostri renunciamus, scilicet castro in Seyne, item castro & civitati in Hachinberg cum attinentiis, in Heyne, in Numbreth officiis, item ville in Vnkele, curie in Bedendorp cum attinentiis,*

G

tis,

---

h. a. cf. *Joannis ad Pareum hist. Pal. Bav. p. 68, not. *.* Nuptias Sophiae; quae praesertim fertur fuisse eximiae pulchritudinis femina, serius omnino factas existimes, nisi ea iam ante habuerit virum, ac vidua fuerit. Coniicio igitur, eam Eberhardo nostro in manus convenisse, & per quinque annos viduatam vixisse, antequam cum Gebhardo Comite nuptias iniret.

- (r) Ex collatione horum feudorum cum iis, quae in deductione, inscripta *Wahrhafter Gegenbericht*, daß die unmittelbare ganze Reichsherrschaft Sayn mit nichten der Kurpfalz Lehen jemahl gewesen seye z. 1724 recusa, enumerantur, patebit, nonnulla hic occurrere feuda, quae illic neque in recensione feudorum imperii, ne Trevirensium, Coloniaensium, caeterorum leguntur, imo curiam in Bedendorp cum attinentiis, quae in deductione ista p. 9 inter allodia exhibetur, qualitatem feudi habuisse. Videant igitur rerum Palatarum intelligentes, num in hisce nostris litteris aliquid praesidii inveniant ad Comitiam Sainensem, feudum Palatinum, & quae ad illam spectabant bona, clarius indaganda. Nostrum non est, tantas componere lites.

tiis, & curie in Engirs cum attinentiis, curie in Orimez cum attinentiis & curie in Frleche cum attinentiis fideiussores dantes pro mille quingentis marcis Coloniensibus, septem videlicet, quemlibet pro speciali summa, Henricum Comitem Geminipontis pro trecentis marcis &c. qui fide data promiserunt in solidum se obligantes, quod cum dicti pueri ad annos discretionis pervenerint, resignationem predictorum bonorum pro eis factam, cum ex parte eiusdem Johannis Comitis de Spanheim, Godefridi filii sui & heredum suorum proximiorum, quibus dicta bona possidenda dimissimus, commoniti fuerint, laudabunt personaliter, eisdem bonis in Crucenacho renunciaturi. -- Preterea bona in Rath & Celtane super Mosellam, item bona in Valendinar castrum Vrozbreit cum allodio attinente, castrum Weltisberch & castrum Lewenberch, & allodium, quod Mechtildis quondam Comitissa Seynensis consanguinea nostra possidet, cum aliis bonis, que cum predicto Johanne Comite de Spanheim per filium nostrum non fuerunt divisa, ipsius pueris & nobis integraliter secundum quod sors porcionis dedit remanebunt &c. Habet hoc praeclarissimum documentum tot tantaque ad illustrandam & emendandam historiam successionis Saynensis momenta, ut qui illud velit enucleare, non possit non materiam copiosae commentationis invenire. At cum non solum haec non sit huius loci, sed ego quoque intelligam, viros a iuris Germanici prudentia rerumque Sainen- sium cognitione longe me instructiores melius has partes acturos esse, cum eis chartam ipsam integram communicare (s), atque sic lampada tradere meum iudico. Sufficiat igitur mihi inde demonstrasse, primum Eberhardum, matre Sainen- sem,

(s) Vide num. III, Decadis II huic capiti adiunctae.

nensem, patre Ebersteinensem fuisse, dein Johannem Comitem de Sponheim, quem Eberhardus Comes Ebersteinensis eiusque uxor Adelheidis fratrem filii sui Eberhardi appellant, non huius germanum, sed uterinum habendum esse, tum Eberhardum de Sayn dictum de Eberstein pueros (t), quo vocabulo etiam filiae comprehendi solebant, reliquisse heredes partis bonorum Sainensium.

§. II.

Declarat non solum has veritates atque confirmat, sed progeniem quoque ab Eberhardo, circa a. clxxxiii mortuo, relictam commemorat charta Henrici II Comitis Geminipontis eiusque coniugis Agnetis a. clxxxviii mense Julio in gratiam ipsorum generi Gerlaci Comitis Veldentini scripta (v). Huic nimirum, cum Elisabetham illorum filiam paulo ante in matrimonium duxisset, socer Henricus & socrus Agnes pro quingentis marcis Colonienfibus dotis dictis obligarunt bona Ratge & Celtane, quae ad Mosellam sita ad hereditatem Sainensem spectasse vidimus supra, consentientibus patre suo Eberhardo Comite de Eberstein & Adelheide matre sua, Elisabetha & Adelheide filiabus, Eberhardi quondam Comitis de Seina fratris sui; iam vero promittunt, se quando contigerit, ut Gerlacus dictorum bonorum possessione eiiceretur, ipsi quinquaginta marcas Colonienfes in curiis suis Adewilre & Urbach percipiendas esse daturos, atque usque eo, quo

G 2

quin-

(t) Cf. du *Fresne* gloss. hac voce.

(v) Est ea in Decade II ordine quinta.

quingentae marcae dotis solutae fuerint, relicturos. Patet hinc luce meridiana clarius, Agnetem Bipontinam Eberhardi de Seina sororem fuisse, atque illam pariter non Eberhardum solum Ebersteinensem patrem, sed & Adelheidem matrem suam agnoscere. Discimus vero etiam, si quos Eberhardus de Seyna heredes reliquerit masculos, eos tum non amplius vixisse, sed filias tantum fuisse superfites, Elisabetham & Adelheidem, quarum tanquam heredum (w) consensus fuit necessarius.

§. 12.

(w) Quid de his filiabus Eberhardi Comitis de Sayn factum sit, quaeri potest. Ego quidem Elisabetham eandem puto cum Elisabetha Sainenfi, quam Gerharδο III Comiti Decienfi nupsisse demonstratum dedit perill. *Reinbard Juristisch und Historische kleine Ausführungen*, tom I. diff. II, §. X, ibique notata p. 67. sq. Coniicit vero is, Elisabetham hanc fuisse Johannis Comitis de Sponheim & Sayn filiam, ac Godfridi Sainenfi sororem, ex eo, quod Godfridus hic illius filiam, Juttam, magistram in Dierstein vocet neptim suam. At latior huius vocabuli usus facit, ut ab eo dissentiamus; praesertim cum ratio, ob quam Elisabetha Comitissa Decienfi sigillo equestri usa fit, sic existat clarior. Quod ad Adelheidem attinet, eam nupsisse aliquando conieci Comiti hirsuto Henrico, cf. illustrissimi *Senckenbergii Meditt. fasc. I*, med II, de hirsut. Comit. §. XVI, p. 32 & 33. Facile sic eximerentur scrupuli, quos ibidem moveri posse sensit, ex eo quod & Henricus, & quem eius putat filium, Conradus quoque uxorem habuerit Sainensem Adelheidem. Sed probabilior videri potest sententia Auctoris *des Rechtsgegründeten Bedenkens* & familiae Sainenfi tabularum, cf. not. (f) ad Tab. I, p. 131, ubi Adelheidem, Godfridi I Sainenfi filiam, primum Hen-

Elisabetham, filiam Henrici II Bipontini & Agnetis filiam, eamque, quod temporis rationes consideratae docent, natu maiorem caeteris horum liberis, circa a. clocclvii nupsisse Gerlaco, Comiti Veldentino coniicimus ex utriusque coniugis tabulis, quibus monasterio Wernerivillano bona sua in Osterna & Ovinbach (x) una cum decimis, censibus, & iure patronatus, quod titulo permutationis comparaverant a monasterio Disibodenbergensi, ea lege tradunt, ut Wernerivillaani monachi & illis demum post ipsius Comitis obitum frui, & quibus illa conditionibus ab hoc impetraverant, implere debeant, dicto anno scriptis. Fecerat hanc donationem Gerlacus Comes, cum in Hispaniam, absque dubio ad Iaphonsum Regem, quem Archiepiscopus Trevirensis Arnoldus II, munitus auctoritate Regis Bohemiae, Ducis Saxoniae, Marchionis de Brandenburg & multorum Principum in Caesarem elegerat, ablegatus, iter aggressurus uxoremque Elisabetham e se primum gravidam domi relicturus esset. Redux ex Hispania factus Comes occurrit quidem in literis Wernerivillanis aliisque a. clocclviii & insequenti datis; haud tamen longius vitam propagasse videtur (y).

G 3

Vi-

Henrico Rugravio, dein Conrado Comiti hirsuto nupsisse demonstrat. Neque vero Conradus erat Henrici filius habendus.

- (x) Ostern, hodie Niederkirchen & Ombach vici sunt praefecturae Lichtenbergensis.
- (y) Demonstrat ea, quae diximus, index quidam chartarum Wernerivillanarum, in quo singularum brevibus enarrantur argumenta.

Vivum prodit charta Conradi Comitis Silvestris, anno clöccLVIII scripta, qua lites, inter se & Gerlacum Veldentinum, ex sorore nepotem, iam dudum agitatas, pacem reconciliantibus Henrico Comite Geminipontis consanguineo suo, & Emichone filio suo, compositas esse proficitur. Edimus eam, quod quodam modo ad Comitem nostrum Bipontinum pertineat, cum maxime in publicum (z), uberius vero dilucidandam Originibus Veldentinis reservamus. Mortuum autem Gerlacum referunt litterae compositionis inter eundem Comitem Geminipontis & Emichonem Comitem Silvestrem de castro & dominio in Lichtenberg a. clöccLX factae, quas olim iam a nobis publicatas cum autographo contulimus, collatasque & emendatas denuo proferimus (a). Quam dicti Comites de dominio Lichtenberg habuerant post mortem Gerlaci Comitis, qui unicam filiolum trium annorum Agnetem reliquerat heredem, controversiam, eam ita finierunt: *Agnes filia Gerlaci Comitis Veldentie bone memorie predictum dominium cum aliis bonis Comitie Veldentie integraliter obtinere debet, sed si, sine herede, quod absit, decederet, Henricus Geminipontis, Emicho Silvester & Simon de Spanheim Comites idem dominium in Lichtenberg cum universis attinentiis equaliter in se dividunt, omnia etiam feoda Comitie Veldentie, que casualiter vacare poterunt, & herede legitimo caruerint, quocumque modo ea conquiserint,*
prae-

(z) Obtinet ea locum VI in Decade II.

(a) Excipit ea priorem in Dec. eadem.

predicti tres Domini equaliter ipsa partiri tenebuntur. Quae-
nam faciundae Domini Lichtenbergensis partitioni sub-
fuerit causa, difficile est augurari. Henricus quidem Ge-
minipontis fuit Agnetis Veldentinae avus maternus, eius-
dem vero avia paterna Beatrix, soror Conradi Comitis
Silvestris, qui pater Emichonis Silvestris tum superstes
fuit. Quo iure tandem spem hereditatis habuerit Simon
Sponhemius, Agnetis Veldentinae proavunculus, omni-
no obscurum est. Illud autem certum est, pactorem
hanc omni caruisse eventum, quod Agnes Veldentina,
cum annum aetatis circiter decimum quartum attigisset,
Henrico Domino de Gerolzeck nupsit, adeoque hic per
felic hoc matrimonium Comitatum Veldentinum consecu-
tus sit & ad filios ex hac secunda sua coniuge natos trans-
miserit. Satis longe nos deduxit a scopo Elisabetha, filia
Henrici Bipontini & Agnetis uxorque Gerlaci Veldentini,
cui haud diu eam supervixisse docent litterae Henrici pa-
tris a. clocclxi datae, olim inter tabulas monasterii Wer-
nerivillani asservatae.

§. 13

Redeo igitur ad Eberhardum Comitem seu Domi-
num de Eberstein, & uxorem Adelheidem, quibus natos
fuisse parentibus vidimus Agnetem, uxorem Henrici II bel-
licosi Comitis Gemipontis, & Eberhardum Comitem de
Sayn, dictum de Ebirstein a. cloccliii defunctum. Ob-
viae sunt omnes hae personae, ac praeter eas Godfridus de
Spanheim memoratur, prior Adelheidis maritus, in char-
ta a. clocclx in octava ascensionis Domini, h. e. Kal. Ju-
nii

nii scripta, quam cum supra § 5 iam adduxerimus, non est, quod in ea amplius haereamus. Atque haec ultima nobis est Eberhardi de Eberstein, qui anno clccclxiii, ut augurari licet, diem obiit supremum. Qui enim monasterii Vallis Rosarum, prope castrum Stauiff ab Eberhardo ipso fundati, rudera lustranti cel *Schannato* (b) deprehensus est ad dextrum basilicae latus iuxta semidirutum altare lapis sepulchralis, hanc inscriptionem legendam praebet: XII KALEND. APRILIS, FERIA II PROXIMA POST IVDICA OB. EBERHARDVS COMES DE EBERSTEIN, FVNDATOR HVIVS ECCLESIAE. Quem diem emortualem si conferas cum die, quo charta nostra a. clccclx data est, octava post ascensionem Domini, apparet, dictum annum vitae eius accessisse. Cum vero in diplomate, a. clccclxiiii in crastina Trinitatis h. e. d. XXXI Maii scripto, coniux eius Adelheidis ipsius tanquam mortui mentionem faciat, eum post annum sexagesimum quidem, sed ante tertii sequentem mensem Maium elapsam vitam cum morte commutasse, statuamus oportet. Quod si iam diem emortualem dupliciter expressam cum annis primo, secundo & tertio post sexagesimum huius saeculi conferas, annum ex his tribus tertium subintelligendum esse videtur, simul vero leuior emendatio in notandis Kalendis adhibenda est, ita ut pro XII. Kal. Maii legas XIV(c). Atque sic obiit Eberhardus Comes d. XVIII

(b) Vid. eiushist. Worm. P. I, in recensione monasterii Virg. n. XV, p. 184 sq. & Tab. III, fig. IV.

(c) Lumen nobis in emendatione hac annique definitione praetulit

XVIII Mart. ccccclxiii, illo ipso anno, quo brevi post uxor vidua donationes ab eodem factas monasterio Wernerivillano confirmat. Cum filius Eberhardus decem fere annis ante eum e vita excefferit absque heredibus masculis, filia tantum Eberhardo patri supervixit Agnes Bipontina, quae ius suum in bonis Ebersteinensibus hereditarium ad gnatum Simonem propagavit.

§. 14.

Simon igitur, filius Agnetis Ebersteinensis heredis & Henrici II Comitis Geminipontis natu maior, destinatus heres erat avi Eberhardi. Atque is hoc iam vivo iam ob causam titulum *dicti de Eberstein* assumpsit, testante diplomate, quod a. ccccclxi d. xxv Jan. die conversionis S. Pauli de allodio in Ensmynge conscribendum curavit (c). Est haec ipsa charta non mediocris momenti ad res Ebersteinenses illustrandas. Demonstrat enim, Simonem se pro herede futuro avi sui, qui etiam superstes erat, aperte gessisse, neque adeo huic alium fuisse proximorem, aut filium; quod ingeniose quidem, sed minus vere excogitatis argumentis persuasit sibi aliisque illust. *Preuschen* (d).

H

§. 15.

tulit Vir ill. Jo. Henr. *Bachmann*, Seren. Ducis a consiliis regiminis & tabularii praefectus, cuius uti liberalitatem in hisce meis studiis adiuvandis gratissima agnosco mente, ita sagacitate in enodandis difficultatibus expedita non sine maxima voluptate identidem frui mihi licet.

(c) Nona est in Decade II.

(d) In commentatione supra iam laudata §. XIV p. 358 sq. & § XX sq. p. 369 sq.

Adelheidis igitur Comitissa de Eberstein & Spanheim superstes quoque fuit alteri suo marito, testante illius charta a. clxxliiii in crastina Trinitatis scripta (e). Recordatur in ea, se una cum Domino & marito suo Eberhardo quondam Comite de Eberstein felicitis memoriae de voluntate & consensu Henrici Comitis Gerninipontis, generi sui, Agnetis uxoris eius filiae suae, Symonis filii eorundem dicti de Ebersteyn nepotis sui, ceterorumque liberorum & heredum suorum, monasterio S. Mariae in Werneswilre viginti solidos denariorum Wormacensium legasse, & ad monasterii securitatem dictos viginti solidos ex censibus villae Jsenburg assignat. Atque in eadem charta confirmat denuo donationes dicto monasterio factas a Domino Godfrido quondam marito suo, Comite de Spanheim, quem praecipuo amore profecuta esse videtur. Obiit autem Adelheidis hoc ipso anno, quod ex divisionis inter Godfridum Comitem Seynensem & Henricum Comitem de Sponheim, fratres, Johanne Sponhemio, filio Adelheidis & Godfridi maximo, natos, a. clxxliiii factae tabulis, in die beati Vincentii, hoc est, d. XXII Jan. scriptis (f), colligere licet.

Con-

(e) Quae ultima est Decadis II.

(f) Editae sunt in deductionibus Sainensibus, ex quibus vide supra iam adductas Wahrhafter Gegenbericht u. inter probatt. lit. D, p. 6, Rechtgegründetes Bedenken, Beylagen, num. 4, p. 41, & in clar. Avemanni egregia historia Burggraviorum Kirchbergensium. Doc. n. 145, p. 145.

Convenit enim quoque tum inter fratres: *preterea omnia bona allodii, que nos & fratrem nostrum ante dictum simul contingant, per mortem Domine Aleydis bone memorie, quondam Comitisse de Spanheim, quacunque parte Reni sita predictus Henricus solus habeat.* Sepulturam invenit iuxta maritum priorem in monasterio Himrod, cuius Catalogus sepulchralis mentionem facit Godefridi Comitiss de Spanheim *cum uxore sua Adelheide de Everstein (g).* Quum abunde demonstravimus, Adelheidem nostram promiscue appellari de Spanheim aut de Eberstein, neminem credo amplius fore, quin commemorationem istam Adelheidis de Eberstein; iuxta Godfridum Comitem Sponhemium sepultae; ad hanc nostram trahere malit, quam Godfrido I, Comiti Sponhemico, qui saeculo XII vixit, uxorem tribuere Adelheidem de Eberstein, quae quidem opinio sola *Zillesii* auctoritate incerta adiuyatur, neque meliori diplomatum aut scriptorum fide subnititur. Quam igitur memoriam necrologii Sindelfingensis ad Adelheidem nostram adhibita emendatrice aut potius interpolatrice manu refert illustris *Preusschenius (h)*, illam omnino non huc pertinere puto. Est vero antiquior, quamvis obscura, lectio, quam ipse vir illustris mecum olim communicavit, his verbis expressa: *A. 1272 moritur Adelheidis Comitissa de Eberstein*

H 2

(g) Vide Consult. *Kremeri Diplomatische Beyträge* vol. 1. Erstes Stück, §. XIX, p. 50. Refert quidem vir laudatissimus hanc memoriam ad Godfridum I Meinhardi filium, sed ab ipso dissentienti det mihi velim veniam, & veritati magis accommodatam, & quod spero, sibi non molestatam.

(h) l. c. §. XIII, p. 358.

stein & de Baden, & Hugo filius eius, qui Hugo hic dormit
 & iam in Bebenbusen. Atque hanc dein ita mutatam pub-
 licavit: A. 1272 moritur Adelheid Comitissa de Eberstein &
 Hugo, filius eius, qui Hugo hic dormit & illa in Bebenbusen.
 Quum Adelheidem nostram a. clcccLXII mortuam esse
 paullo ante docuimus, non est, quod memoriam Sindel-
 fingensem omnino peregrinam alia ratione explicare stu-
 deamus. Cadit vero cum illa omnis ratiocinatio, qua vir
 illustris, superadducto Eberhardi filio Hugone, quem silent
 omnia Ebersteinensis familiae monumenta, ad explicandum
 statum controversiae de hereditate Eberhardi Comitis de
 Eberstein usus est. Opportunior ea de re dicendi locus
 nobis dabitur in sectione II, quae tota Simoni Comiti
 Geminipontis & Domino in Eberstein eiusque progeniei
 dicata erit.

§. 16.

Lubet tandem ea, quae ex litteris veteribus in lu-
 cem prolata ad emendandam & locupletandam historiam
 Sponhemicam, Sainensem, Ebersteinensem, Bipontinam
 & Veldentinam, maxime ad illustrandas res ab Henrico
 II Comite Geminipontis gestas, quas Cap. III enarrabimus,
 adhibuimus, contrahere atque ita sub unum aspectum po-
 nere, ut dilucidior existat omnis disputatio nostra, faci-
 liusque omnes eius partes intueri, ac qua ratione inter se
 & cum veritate consentiant, existimare possint harum re-
 rum amatores.

Sebema

Addimus quoque brevem tabulam genearchicam, aliquando demonstrandam, ex qua Comitum Veldentinorum cum Wildgraviis & Rugraviis nexus consanguinitatis & affinitatis patefiat ad intelligenda tum ea, quae Cap. II. de illis diximus, tum documenta, quae sequuntur, V, VI, VII ibique notata.

EMICHO Comes de Schmideberg occ. 1108.

EMICHO Comes de Schmideburg s. de Kirberg 1108--1135	GERLACUS I Comes de Veldenz 1112--1135.
CONRADUS I, Comes silvestris sive de Kirberg 1143--1160 sq. Ux. Gifela.	EMICHO Comes hirsutus s. de Bomeburg 1160. Sator Rugraviorum.
GERHARDUS Comes silvaticus 1172, 1189 in Kirburg.	CONRADUS II Comes silvestris † 1194 in Tronecken.
CONRADUS III Comes silvestris, qui a. 1258 lites cum Gerlaco Veldentino componit, & bona inter filios dividit, occ. usque ad a. 1263.	BEATRIX Comitissa Silvestris.
EMICHO Comes Silvestris, in Kirberg, occ. in chartis nostris a. 1258 & 1260.	GODFRIDUS I Comes Silvestris in Duna 1258.
	GERLACUS V, Comes Veldent. † ante a. 1260 Ux. ELISABETH Bipontina † 1260.
	ADELEIDIS mar. Dynasta de Boxberg.

AGNES, nata a. 1257, heres Comeciae Veldenz & Domini Lichtenberg, nubit 1271 Henrico Domino de Gerolzeck, qui auctor familiae Veldentinae novae exitit.

Decas II

Decas II

Diplomatum, parentes uxoris, consanguinitatem & affinitatem Henrici II, Comitis Geminipontis, illustrantium.

Ad Cap. II.

I.

Godfridi, Comitis de Spanheim in Starckenberg, charta liberalitatis erga monasterium Wernerivillanum exercitae, 1218. *Ex Registratura Wernerivillana.*

Ego Godefridus Comes de Spankeym (a) scripto presenti ad universorum transmittio noticiam, quod cum essem in proximo itinere mei cum ceteris cruce signatis transfretaturus (b) ad

-
- (a) Godfrido Comiti Sponhemico nostro in Starckenburg locum haud assignatum vides in Genealogia Comitum Sponhemiorum, quam primus e veteribus monumentis ac scriptoribus eruit Vir doctissimus C. J. *Kremer* in libro, qui inscribitur: *Historisch diplomatische Beiträge, 1 Stück, Versuch einer genealogischen Geschichte der Graven von Spanheim, Erste Geschlechtsstafel, §. XXVI.* Substituendum eum esse in locum Johannis II; patremque fuisse Johannis, Henrici & Simonis, chartae sequentes demonstrabunt coniunctim consideratae. Cuius autem filius fuerit, difficile est conicere. Forte eum neporem Godfriedi I recte existimamus.
- (b) Ego quidem puto, quae *Tribemius* Abbas de Johanne I. a. 1215 cruce signato & a. 1217 ad recuperandam Jerosolymam aliis cum principibus profecto narravit, de Godfrido intelligenda

ad petitionem dilecti nostri Goberti Abbatis de Werneswilre & uxoris mee Adelheidis (c) Comitisse mansum illum a curiam meam Daleheim (d) pertinentem censumque eius & quicquid mihi inde servicii singulis annis magister de Colgestein (e) tenebatur impendere, ex hoc nunc & deinceps remisi, eumque beate virgini ac fratribus ante dicte ecclesie pro salute mea uxoris ac liberorum (f) omniumque predecessorum meorum in elemosinam dona-

genda esse, illumque in nomine errauisse, nisi malis Godefrido fratrem tribuere Joannem & Marquardum, cf. cel. *Kremerum* l. c. p. 29 sq. Godefridus Comes de Spanheim subscripsit foundationi monasterii Sainensis, a. 1202 factae, in *Hontheim Hist. Trev. T. 1, n. cccxli, p. 642.* & 1214 Friderico II regi adfuit in castris apud Juliacum testante subscriptione privilegii ordini Teutonico concessi in deductione Cap. I iam laudata *Historisch diplomatischer Unterricht, Beylagen ad sect. 1, n. 3 & 4.* Iam recurrit ad. 1218. Johannem vero, qui consult. *Kremero* huius nominis I est, Trithemius quidem errorum plenus suppeditat, ignorant vero diplomata.

- (d) Adelheidem hanc esse sororem Henrici ultimi Comitis Sainensis eiusque heredem, non modo colligi potest ex dipl. II in deductione *Rechtsbegründetes Sainisches Bedenken, Beylagen,* sed etiam ex eo, quod testantibus diplomatibus nostris praesertim IIII huius Decadis, eius filii hereditatem Sainensem inter se diviserint.
- (e) Daleheim hodiernum est sedes ruralis dioeceseos Wormatiensis.
- (f) Colgenstein ad sedem ruralem Neoliningensem in dioecesi Wormatiensi spectat; vid. *Schannati Hist. Worm. p. 14.*
- (f) Unde patet, Godfridum Comitem de Sponheim in Starckenburg ex Adelheide nostra sobolem procreasse, quam dipl. IIII in lucem proferet.

donacione perpetua contuli, eo sane intuitu, ut fratres iidem pro nostris apud Dominum excessibus fideliter intercedant nostri. que de cetero memoriam singulis annis habeant. Et ut hec nostre devocionis elemosina rata & inconvulsa permaneat, cartulam presentem super hys exaratam nostro utriusque & Comitis Henrici de Geminoponte sigillo, qui donacioni huic interfuit, roborari fecimus. Acta sunt hec apud Stargkenberg (g) anno dominice incarnationis MCCXVIII^o XII Kln. Augusti (h) regnante Frederico rege.

II

Eberhardi Comitis de Eberstein & Adeleidis uxoris tabulae donationis, sanctimonialibus de Horto S. Mariae factae 1236. Ex Cod. probb. Worm, Schannati.

In nomine sancte & individue trinitatis. Eberhardus Comes & Adeleidis uxor eius Comitissa de Eberstein (a) Universitati fidelium tam presencium quam futurorum cupimus declarare, quod nos communicata manu, & voluntate unita, donavimus liberaliter Coenobio Sanctimonialium de Orto beate Marie prope WORMATIAM sito XX maldra siliginis &c. in al-

I

lodio

(g) Godfridum igitur recte Starckenburgicum dicimus.

(h) d. XXI Julii.

(a) Appellationem hic sibi sumit a secundo marito de Eberstein, quam in sequenti charta a priori marito, Godefrido de Spanheim, dictam vides Comitissam de Spanheim. In aliis autem uterque titulus de Eberstein & de Spanheim iungitur, cf. dipl. III & X huius Decadis.

lodio nostro Munzinheim (b) ---. Et ut hec donacio in optato
 sine sit, presens scriptum nostris consignavimus sigillis, sincera
 postulantes voluntate idem scriptum Dom. L. venerabilis Electi,
 & Ecclesie Worm. sigillis consignari, --- Dat. Anno Dni
 MCCXXXVI Galli confessoris (c).

III.

Litterae, quibus Eberhardus de Eberstein, eiusque
 uxor Adelheidis, quondam Godefridi Comitis de
 Spanheim coniux, ordini Teutonico conferunt Ad-
 vocatiam & proprietatem suam in Flersheim a. 1237.
*ex ampliori Ordinis Teutonici deductione inscripta: Hi-
 storisch-diplomatisher Unterricht 1751. Beylagen,*
 ad sect. II, n. 53.

*E. Comes de Eberstein (a), & A. consors sua, dicta Co-
 mitissa de Spanheim, omnibus hoc scriptum inspecturis salu-*

(b) Villam hanc non eandem esse cum vico Badensi Munzen s.
 Munzesheim, quod probare studuit Ampl. Preuschenius in
 hist. geneal. Com. Ebersteinensium, Carlsruher nützliche Sam-
 lungen vol. I, p. 348 - 350, suspicamur documento Wernhe-
 ri Archiepiscopi Moguntini, in cuius dioecesi sita fuit villa
 Munzheim, apud Schannatum in Hist. Worm. Cod. probb.
 n. CLVIII, inducti.

(c) Hoc est a. d. XVII Kal. Nov. s. d. XVI Octobr.

(a) Legitur quidem in deductione, ex cuius probationibus hanc
 selegimus, *A. Comes de Eberstein*. Minus recte autem lite-
 ram initialem nominis Comitis nostri ex autographo descrip-
 tam

tem ab eo ferre, qui est Princeps Regum terre. Quoniam
 labilis est hominum memoria, necessarium videtur, ut que fir-
 ma & inconvulsa volumus permanere, litterarum fulcimento
 studeamus corroborare. Noverint igitur unversi, nos Advo-
 catiam & proprietatem, quam in Flersheim (b) habere dig-
 noscimus, unanimi voluntate vendidisse Fratribus Theutonice
 Domus pro septuaginta marcis, quas Alberto de Erlecheim mi-
 liti, in proximo festo Nativitatis B. Virginis assignaverunt,
 hanc itaque venditionem ratam habere volentes, presentem
 chartulam sigillorum nostrorum munimine fecimus roborari.
 Actum Anno Dominice Incarnacionis MCCXXXVII.

III

Litterae, quibus Eberhardus Comes de Eberstein, eius-
 que uxor, filii sui Eberhardi de Sain, dicti de Eber-
 stein, partem hereditatis Sainensis renunciant. 1253.
 Ex Originali.

Nos Euerardus Comes de Eberstein, & Aleidis Comitif-
 sa de Spanheim siue de Eberstein, vxor nostra. Omnibus
 presens scriptum inspecturis. Notum esse volumus in perpetuum,
 quod nos omnibus feodis, que Euerardus filius noster bone me-
 morie

---

tam esse, patet ex serie diplomatum nostrorum. Amplissi-
 mus Preuschenius in historia genealogica Comitum Eberstei-
 nensium l. c. p. 347 sq. documentum hoc praetermisit.

(b) Flersheim s. Flörsheim, vicus duplex, spectat ad sedem ru-
 ralem Dalsheim, cf. Schann. Hist. Worm. P. 1, p. 20. Indi-
 gitatur h. l. Herren-Flersheim.

morie (a) divisio a fratre suo Johanne Comite de Spanheim (b)
tenuit

- (a) En Eberhardum de Sain dictum de Eberstein! de quo in genearchicis Sponhemiorum tabulis collocando multum laborarunt illi. Auctor deductionis: Rechtsgegründetes Sannisches Bedenken maxime in probb. tab. I adiectis not. (n) & cel. *Kremerus* in genealogica Sponhemiorum historia, diplomatische Beiträge 1 Stück §. XLVII sq. quem secutus est ampl. *Preuschenius* l.c. p. 374. Sed cum laudatissimi viri documentis nostris clarioribus caruerint, ratiocinationem eorum minus recte subductam videas. Cum enim uxorem Eberhardi Ebersteinensis, matrem Eberhardi de Seina dicti de Eberstein, huius sororem fuisse putaverint, natamque Adelheide Sainensi & Comite Sponhemico, in falsas prorsus abiire deductiones iuris, quod Eberhardus de Sain tum in Sainensem hereditatem, tum in Ebersteinensem Comitatum habuisse ipsis videbatur.
- (b) Johannes Comes Sponhemicus, qui cel. *Kremero* est secundus, frater fuit uterinus Eberhardi de Sain, dicti de Eberstein. Ille ortus erat ex Adelheidis Sainensis priori coniugio, filiusque adeo Godfridi Comitis Sponhemii in Starckenburg, quem liberos procreasse dipl. I huius Decadis docet: hunc vero Eberhardum eadem Adelheidis alteri suo marito pepererat. Johannes vero Sponhemicus fratres habuit germanos Henricum de Heinsberg & Simonem Dominum de Sponheim. Atque sic arbitror plene demonstratum esse principium Genealogiae Comitum Sponhemicorum, quam in commentationem nostram germanicam, Genealogisch Historisch diplomatische Nachricht von der Elisabeth von Spanheim, Pfalzgraven Ruprechts Pipan Gemahlin, 1762, §. 2, p. 6, ante hos paucos dies derivavi maxime ex ipsis fontibus, quos mihi adire licuit, caetera clar. *Kremeri* genealogia msc̄ta adiutus.

tenuit (c) pro nobis & pueris dicti filii nostri (d) de bona voluntate & consensu nostro renunciamus, scilicet castro in Seyne (e), Item castro & ciuitati in Hachinberg cum attinentiis, in Heyne, in Nunbreth officiis, Item ville in Unkele, curie in Bedendorp cum attinentiis, curie in Engirs cum attinentiis, curie in Orimez cum attinentiis & curie in Frleche cum attinentiis fideiussores dantes pro mille quingentis marcis Coloniensibus, septem videlicet, quemlibet pro speciali summa, Henricum Comitem Geminipontis (e) pro trecentis marcis Emchonem Comitem de Lyuingin pro CCC marcis, Henricum Comitem Frsutum pro ducentis marcis, Rupertum fratrem suum pro CC marcis, Dominum Wernerum de Bolandia pro CC marcis, Dominum Philippum de Honvels pro CC marcis & Cunradum Comitem Frsutum pro centum marcis, qui fide data promiserunt in solidum se obligantes, quod cum dicti

-
- (c) Divisio ista bonorum fuit tantum quoad fructus, non vero plena seu perfecta, cum alias feuda haec non cedi potuissent, absque consensu Imperatoris, cuius nullam hic rationem haberi animadvertimus. cf. *Kayserrrecht* P. III, c, XII, XXIV & sq. in *Senckenbergiano Corp. Iuris Germ.* Tom. I, p. 103, 107 & 108.
- (d) Eberhardus igitur de Sein dictus de Eberstein paulo ante huius chartae scriptionem demortuus reliquit pueros impuberes, qua voce filios non modo, sed etiam filias in chartis aevi medii indigitari constat. Reliquit certe Eberhardus etiam filias Elisabetham & Adleidem, quas Dipl. V reteggit.
- (e) Henricus Comes Geminipontis in matrimonio habuit Agnetem filiam Eberhardi de Eberstein & Adelheidis Sainenlis, sororemque adeo germanam Eberhardi de Sain, uterinam vero fratrum Sponhemitorum, Johannis, Henrici & Simonis,

dicti pueri ad annos discretionis pervenerint, resignationem predictorum bonorum pro eis factam, cum ex parte eiusdem Jo. Comitis de Spanheim, G. filii sui (f) uel heredum suorum proximiorum, quibus dicta bona possidenda dimissimus, commoniti fuerint, laudabunt personaliter eisdem bonis in Cruce-
 nacho renunciaturi, secundum quod ius vel consuetudo renun-
 ciandi requisierit. Dicti & fideiussores, si hoc ipsi pueri non
 fecerint, Kirperch ad iacendum, cum per eosdem Jo. Comitem
 & G. suum filium moniti fuerint, inibunt, nunquam inde re-
 cessuri, nisi sicut predictum est fuerit per omnia satisfactum.
 Si vero unus fideiussorum decesserit, quod absit, alii pro parte
 sua eis incumbente respondebunt, & sic de singulis. Si vero
 omnes decesserint, nos satisfacere promissimus pro omnibus ante-
 dictis. Preterea bona in Rath & Celtane super Mosellam,
 Item bona in Valendinar, castrum Vrozbret cum allodio atti-
 nente, castrum Weltisberch & castrum Lewenberch & allo-
 dium, quod M. quondam Comitissa Seynensis consanguinea no-
 stra (g) possidet, cum aliis bonis que cum predicto J. Comite
 de Spanheim per filium nostrum non fuerunt divisa (h), ipsius
 pueris

-
- (f) Godefridi, qui divisa cum fratre paterna hereditate Comitatum Sainensem obtinuit, & familiae Sponhemicae Sainenensis conditor exstitit.
- (g) Mechtildis, vidua Henrici Comitis Sainenensis, quae postquam a. 1247 quatuor fratribus filiis Adelheidis Sainenensis feuda & dominia Sainenfia cesserat, sibi Castrum Lewenberg aliaque bona retinuit. Consanguinea igitur hic significat affinem.
- (h) h. e. quorum & proprietates & fructus in communiione man-
 ferant.

pueris & nobis integraliter secundum quod sors porcionis dedit, remanebunt. Nos fideiussores dicti omnia predicta tam ex parte E. Comitis de Eberst. & puerorum filii sui predicti vel & ex parte nostri, vera & de consensu nostro esse profiteamur. Rata ea sine omni contradictione & dolo, servantes. Et ut inconvulsa & firma permaneant, hanc cartam sigillorum nostrorum appensione fecimus roborari. Testes Symon Dominus de Spanheim (i). Henricus de Couerna Gerardus Comes de Nuenare. Johannes de Warnsberch, & Henricus de Lapide Nobiles ceterique quamplures. Datum & actum Kirperch anno Dni M^o CC^o L tertio XII Kln. Septembr. in vigilia Mathei (k).

Sigilla huic illustri chartae appensa sunt novem, hoc ordine se excipientia

- (1) † SIG . . . BERHARD . . . . STEIN. Expressa in eo est rosa Ebersteinensis.
- (2) S. ADELH. . . . OMITISSE . . . . . EIN. Exhibet hoc feminam stantem.
- (3) † SIGILLUM HENRICI COMITIS DE DUOBUS PONTIBUS. Leo Bipontinus.
- (4) . . . . . DE LININGEN. Refert hoc sigillum, quod mirum est, figuram stantem.
- (5) SIGIL . . . . COMITIS HIRSUTI. Sigillum est equestre cum scuto.

(6)

-
- (i) Symon, Dominus de Spanheim, frater etiam erat uterinus Eberhardi, germanus vero Johannis.
  - (k) Vigilia Matthaei Apost. s. XII Kal. Octobr. incidit in d. XX. Sept.

- (6) WERNHERUS DE BOLANDIA IMPIAL. AUL-
DAPIFER.
- (7) S. WERNHERI IUNIORIS DE BOLANDIA.
Eleganter ac plene expressa sunt bina haec Bolandio-
rum Dominorum insignia, ac praesertim prius.
- (8) SIG. . . . LIPPI DE HO. . . . LS. Sigillum e-
questre.
- (9) SIGILLUM CONRADI COM. Sigillum equestre.

Merentur certe haec sigilla, quae diligentius consideren-
tur, depingantur, aeri incidantur & illustrentur. Sed
mihi iam non est ea rerum copia, quacum talem sustinere
possim operam.

V

Litterae Henrici II Comitis Geminipontis & Agnetis
coniugis, quibus Gerlaco Comiti Veldentino, ge-
nero suo, securitatem de bonis pro pecunia dotis, ob-
ligatis praestant 1258. *Ex Originali.*

Nos Hanricus Comes & A. Comitissa Geminipontis (a)
Notum facimus universis, quod quocunque iure contingat di-
lectum generum nostrum Gerlacum Comitem de Veldentia (b)
eici

-
- (a) Agnes Comitissa nata de Eberstein & post fratris Eberhardi
mortem heres praesumpta.
- (b) Fuit is ultimus Gerlacorum veteris familiae Veldentinae ex
antiquissima Wildgraviorum stirpe saeculo XII ineunte propa-
gatae; parentes vero habuit Gerlacum Comitem Veldentinum
&

eici vel ammoveri de possessione bonorum Rathge & Celtane (b), que eidem obligavimus pro quingentis marcis Coloniensibus de consensu Domini & patris nostri E. Comitis de Euerstein & A. matris nostre (d), nec non Elizabeth & Adeleidis filiarum E. quondam Comitis de Seina, fratris nostri (e), nos ipsum restituemus in possessionem & perceptionem quinquaginta marcarum Coloniensium percipiendarum in curiis nostris Adewilre & Urbach (f), quousque ipsi quingentas marcas Colonienses persolvimus, quas ei cum filia nostra Elizabeth dare promisimus tempore nuptiarum. In cuius rei memoriam presentes litteras ei contulimus sigillorum no-

K

strorum

& Beatricem, Gerhardi Comitis Silvestris filiam. Duxit autem Gerlacus ille noster in matrimonium hoc vel superiori anno filiam Henrici Bipontini natu maximam, Elisabetham, ex qua nonnisi filiam unicam reliquit heredem, testante dipl. VII.

- (c) Rathge & Celtane super Mosellam sira spectabant ad hereditatem Sainensem, quod ex proximo diplomate videre licuit.
- (d) Adeleidis nomen fuisse uxori Ebersteinensis Eberhardi, caetera omnia documenta confirmant.
- (e) Agnes Bipontina vocat fratrem suum Eberhardum de Saina, illum ipsum, cuius a. 1253 defuncti feuda Sainensia ex parte renunciarunt Johanni I Comiti Sponhemico Eberhardus Ebersteinensis & Adeleidis Sainensis, mater. Quum hic tantum filiae eius consensisse dicantur, patet, masculos heredes, si quos reliquerit Eberhardus de Sain, tum iam de vita decessisse, adeoque filias Elisaberham & Adelheidem solas extitisse heredes.
- (f) Vici hi sunt in praefectura Bipontina siti.

strorum munimine roboratas. Actum anno Domini M^o CC^o octavo mense Julio.

Sigillum cum contra Leonem offert Bipontinum, hoc rofam Ebersteinensem.

Sigillum referens figuram equestrem mulierem (g).

Rosa Ebersteinensis ex cuius inscriptione supersunt litterae: . . . ILLUM COM. . . .

S. ADELHEIDIS COMITISSE DE . . . TEIN figura mulieris stans in aedificio, ab utroque latere rosa apparet.

VI

Compositio inter Conradum Comitem silvestrem, eiusque nepotem Gerlacum Comitem Veldentinum, pacem conciliantibus Henrico Comite Geminipontis & Emichone filio Conradi Comitis Silvestris facta a. 1259. *Ex Originali*, cuius apographum ampl. *Kremeri* debeo liberalitati.

Nos Conradus Comes Silvester Senior universis tam presentibus quam futuris presens scriptum intuentibus cupimus esse

(g) Videtur hoc sigillum, cuius inscriptio haud legi potest, esse appensum nomine Elisabethae & Adelheidis, filiarum Everhardi Comitis de Sayn heredum. Est vero idem cum illo, quod ill. *Reinbardus* aeri incidendum curavit in fronte Partis I der kleinen Ausführungen sigillum *Elisabet Comitisse de Ditze*. cf. supra p. 46 not (w).

esse notum, quod de lite & discordia, quae inter nos & Gerlacum Comitem de Veldenze nepotem nostrum (a) iam dudum vertebatur, mediantibus Henrico Comite Geminipont. consanguineo nostro, & Emechone filio nostro talem concordiam & pacem inivimus cum G. Comite prenotato, quod nos homines beati Remigii (b), ubicunque locorum in nostra iurisdictione fuerint commorantes, quos actenus habuimus dicto G. reddidimus, ut de cetero sibi & suis heredibus attineant, exclusis tantum hijs, qui in die beati Andree, quo concordia est effectui mancipata in villa Uffinbach (c) fuerant residentes. Excluso etiam Petro de Kirwilre, qui nostro & heredum nostrorum sunt & erunt, quamdiu vixerint, dominio attinentes. Nec prefati de Uffinbach & de Kirwilre homines nostri cum hominibus dicti G. matrimonio se coniungent, nec eiusdem homines prefati G. se coniungent ut predictum est cum nostris hominibus prenotatis, sed si fecerint Nos de nostris & G. de suis capiemus emendam prout nostre placuerit voluntati. Item homines sancti Maurizii (d), quos erga Eckbertum de Ribolskirchin (e) comparavimus sine aliqua diminutione donavimus nepoti

K 2

nostro

-
- (a) Gerlaci Veldentini mater Beatrix fuit filia Gerhardi Comitis Silvestris & soror Conradi.
- (b) Abbatia S. Remigii, cuius homines memorantur, haud procul a Cuffella oppido sita fuit in Comitatu Veldentino.
- (c) Villa Offenbach, praepositura quondam insignis, probe distinguenda est ab alio vico Ovinbach s. Ouenbach, hodie Ombach, qui subsuit Veldentinae ditioni, quod neglectum est in deductione Rhingravorum adversus nobiles de Steinkallenfels ratione Offenbaci ad Glanum 1746 edita.
- (d) Ecclesia S. Maurizii collegiata est Moguntiae.

nostro G. supra dicto. Item allodium in Schwarzin & avenam, que Zollhavre de Kirckberg dicitur cum eorum attinentiis dicto G. restituimus, ad firmandam vero & corroborandam concordiam suprascriptam omni actioni & querimonie, quantum dictus G. ratione bonorum in Hostedin Ettigesbach & Werigesbach in nos habuit, totaliter renunciavit, dando nobis integre omne ius, quod ipse sui que pro genitores in eisdem bonis actenus habuerunt. Sicque ut est prescriptum totius litis ac discordie, que inter Nos & Dominum G. vertebatur, facti sumus unanimis & concordis. Sunt autem testes dicte concordie subnotati Jacobus de Warnsberg, Gerhardus, Bezelinus & Henricus fratres de Geminoponte (f). Arnoldus de Montfort, Rudolphus de Smidebere. Wilhelmus Reinolt, Tilmannus Senwe. Godelmannus de Aninbach. Cunradus Cluz, Cunradus Rulant, milites & alii quamplures nobiles & honesti. Ne autem de premissis in posterum aliquod possit dubium suboriri, presens scriptum nostro H. Comitis Geminoponti & E. Filii nostri prescriptorum sigillis fecimus communitari. Acta sunt hec anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo nono in die beati Andree Apostoli (g).

SIGILLUM	†SIGILLUM HENRICI	SIGILLUM
CUNRADI	COMITIS GEMINI	EMICHONIS
WILDGRA-	PONTIS. Leo Bipontri-	COMITIS SIL-
VII.	nus dextrorsum versus.	VESTRIS.

(e) Videtur hic esse inter maiores Engelberti, militis de Ripolzkirchen, qui a. 1339 Georgio Comiti Veldentino castrum Jngemudewilre, Jngweiler, haud procul a castro Reipolzkirchen litum, obtulit in feudum.

(f) Fuere hi milites castrenses de Geminoponte.

(g) Qui convenit cum die XXX Novembr.

VII

Compositio inter Henricum, Comitem Geminipontis,
& Emichonem, Comitem Silvestrem, de Castro &
Dominio in Lichtenberg facta a. 1260. *Ex Originali.*

Omibus presens scriptum inspecturis notum sit in perpetuum, quod cum super castro & Dominio in Liektenberg (a) inter viros nobiles Henricum Geminipontis & Emichonem Silvestrem Comites dudum controversia haberetur, tandem mediantibus hominibus & ministerialibus suis deliberato consilio in hunc modum concordarunt, Agnes filia Gerlaci Comitis Veldentie bone memorie (b) predictum Dominium cum aliis bonis Comite Veldentie integraliter obtinebit, Sed si sine herede quod absit, decederet, Henricus Geminipontis Emicho Silvester & S. de Spanheim Comites predicti idem Dominium in Liektenberg cum universis attinentiis inter se equaliter di-

K 3

vident

-
- (a) An castrum dominiumque Lichtenberg tum fuerit patrimoniale, dubitari potest. Dividi enim nihilominus potuit, si feudum fuerit hereditarium, cuius certe naturam habuit saeculo sequenti, quo Palatini Principes illius fuere domini directi.
- (b) Agnes, filia Gerlaci, non solum allodia, sed & feuda obtinuit. Feuda nimirum, quae ad heredes tantum masculos pertinere poterant, ut etiam filiabus impertiri deberent, impetraverat Gerlacus, Agnetis pater, a dominis directis, cuius rei documentum habeo litteras Eberhardi Wormatiensis Episcopi, de castro Landsberg & universis bonis ab ipso iure feudali dependentibus Gerlaco Comiti datas XV Kal. Jul. 1259.

vident (c). Si vero inter filium Emichonis Comitis predicti & filiam Simonis Comitis de Spanheim memorati copula matrimonialis facta fuerit, pars eiusdem Domini Comitis de Spanheim iam dicti, nec non pars E. Comitis Sylvestris eisdem pueris integraliter manebunt, Sed si predicta copula matrimonialis processum non habuerit dolo & fraude exclusis, pars S. Comitis de Spanheim ante dictis duobus videlicet H. & E. Comitibus cedet, qui tunc ipsum Dominium cum castro ad placidum suum equaliter dividere poterunt, hoc adiecto, quod quamdiu A. filia Comitis Veldentie predicta sub tutoribus manebit, idem duo H. & E. ipsam ac uniuersa bona sua o. mni diligentia & fidelitate, qua possunt, protegent ac defendent, prout fide data & iuramento corporali prebito, super hiis & aliis premissis promiserunt, Omnia etiam feoda Comitie Veldentie, que casualiter vacare poterunt & herede legitimo caruerint, quocumque modo ea conquisierint (e), predicti tres Domini equaliter dampno & utilitate inclusis ipsa partiri tenebuntur. Testes huius sunt Cunradus Comes Silvester, Ludolphus de Smedeberg, Franko de Spanheim, Johannes de Hottinbach, Cuno de Munfort, Wilhelmus Reinoldus & Gode.

-
- (c) Effectu haec pactio caruit, uti omnis ista de hereditate Veldentina constitutio, quum Agnes heres Veldentina vitam propagaverit, atque ipsa quatuordecim fere annorum virgo nuptias inuerit cum Henrico de Gerolzeck, cf. *Kremeri Dipf. Beitr.* 1 Band 2 Stück, §. LXII, p. 192.
- (d) Annon haec tantum de feudis, quae a Comitibus Veldentinis tanquam Dominis castri Lichtenberg pependerunt, intelligenda sunt?

Godofridus dictus Ungereth milites ac plures nobiles ac honesti. Ut autem hec rata & firma permaneant, hanc cartam sigillorum suorum appensione fecerunt roborari. Dat. Muncige Anno Domini M^oCC^oLX. In crastino Mauritii (e).

(L.S.)

Sigillum Henrici
Comitis Geminipontis deest.

(L.S.)

S. EMCHONIS
FILII CONRADI
COMITIS SILVE-
STRIS.

(L.S.)

SIGILLUM SI-
MONIS DOMI-
NI DE SPAN-
HEIM.

VIII

Tabula Eberhardi Domini de Eberstein & uxoris Adelheidis, qua non solum ambo erga monasterium Wernerivillanum sunt liberales & filii sui Eberhardi defuncti donationem eidem factam confirmant, sed & haec praesertim prioris sui mariti Godfridi Comitis de Spanheim liberalitates assensu suo iterum corroborat. 1260. Ex Registr. Wernerivill.

Nos Eberhardus Dominus de Ebersteyn & Domina Aelidis uxor nostra notum facimus omnibus per presentes quod habito consensu Domine Agnetis Comitisse filie nostre & Illustris viri Henrici Comitis Geminipontis mariti eius liberorumque eorundem & nostrorum communicata manu legavimus in elemosinam piam & puram & perpetuam monasterio de

(e) Qui incidit in d. XXIII Sept.

de Wernevillerio Cisterciensis Ordinis Metensis dioceſeos ſingulis annis viginti ſolidos Wormaciensium legalium in redditibus absque contradictione alicuius super allodio nostro sito in Ysenburg (a) Wormaciensis dioceſis perpetuo possidendos. Insuper Eberhardus bone memorie filius noster (b) etiam contulit antedictis monasterii de Wernevillerio fratribus pro elemosina decem solidos. Preterea nos Aelidis predicta firmiter protestamur, felicitis recordacionis G. de Spanheim maritum nostrum priorem predictis fratribus de Wernevillerio carratam vini perpetuo singulis annis in elemosinam contulisse, quod hactenus perceperunt in villa de Monstirtreise (c) de nostra voluntate spontanea & assensu. Et cum idem Comes maritus noster esset in procinctu itineris sui cum ceteris cruce signatis transfretaturus ad petitionem domini Godeberti Abbatis quondam dicti monasterii & nostram mansum illum ad curiam nostram Daleheim pertinentem censumque eius & quicquid nobis inde servicii singulis annis Magister de Colgistejn tenebatur impendere ex tunc & deinceps penitus remisit (d). Hec omnia predicta hac discrecione & devocione fieri decrevimus universi ut Conventui antedicti monasterii cedant, pro servicio &

in

-
- (a) Ysenburg, hodie Eisenberg, fuit in dominio castri Stauff, quod Eberhardus Ebersteinensis tenuit.
- (b) Eberhardus de Sayn dictus de Eberstein, de quo ad dipl. III iam egimus.
- (c) Nullae de hac donatione litterae ipsius Godfridi de Spanheim supersunt.
- (d) Hae donationis litterae, supra a nobis editae primae sunt huius Decadis.

in die anniversarii nostri quod debet agi semel & simul in vigilia beati Benedicti annuatim de cetero in predicto monasterio honestius & devocius quam poterit, hac universali legacione & elemosine suprascripte fratres antedicti monasterii in prandio in vino, albo pane, piscibus, seu alleciis honeste & fideliter procuretur ipsa die. Si vero predicti fratres in anniversario faciendo annuatim, sicut in presentibus est expressum, deficerent, Nos Aelidis & heredes nostri nobis succedentes possimus legacionem seu donacionem dictis fratribus factas penitus revocare ac aliis quibuscunque nobis placeret, in elemosinam conferre. In cuius rei testimonium presentem paginam sigillo nostro una cum sigillis Illustris viri Henrici Comitis Geminipontis & Agnetis filie nostre uxoris eius fecimus roborari. Actum anno Domini M^oCC^oLX. In octava ascensionis domini (e).

VIII

Litterae Simonis dicti de Ebirstein, filiorum Henrici II Bipontini & Agnetis heredis Ebersteinensis natu maximi, quibus allodium de Ensmynge, a parentibus suis in locum decimarum in villis Merlenheim & Miltiche, feudali iure Episcopo Argentinensi obstrictarum, & monasterio Wernerivillano legatarum, substitutum esse recognoscit, 1261. Ex Registr. Wernerivill.

Nos Symon dictus de Ebirsteyn (a) ad noticiam univers-

(e) h. e. ipsis Junii mensis Kalendis.

(a) Vox titulo addita *dictus* mihi quidem denotare videtur herede.

versorum cupimus devenire, cum Henricus Comes Gemini pontis pater noster una cum Agnete Comitissa matre nostra allodium de Ensmynge (b) venerabili Dno W. Epo Argentinensi (c) in recompensacionem decimarum in Merlebeym (d) & in Miltzeche (e), quas monasterio & Conventui de Wer-

---

redem, vel qui ius sibi heredis arrogat, sive hereditas perfecta sit a matre, sive a patre. Simon quidem noster ius in Comitatus Ebersteinensis partem, quam avus possidebat, per matrem ad se translaturum significare voluit: Eberhardus vero Comes de Seina, *dictus* fuit de Eberstein, tanquam heres patris. Neque igitur cum illustri Reinbardo *kleine Ausführungen*, II Theil, XI Ausführung § VI, not. 4. p. 113. - 117 non dissentire oportet in vera eiusmodi titulorum causa definienda.

- (b) De quo vide documentum X Decadis I.
- (c) Walthero, ex Dominis Geroldseckis Ortenaviensibus trans Rhenum, qui 1260 in vigilia dom. Palmarum in Episcopum lectus est, & d. XII Febr. 1263 obiit. Vid. *Herzogii Chron.* Alf. L. IV p. 85 & 89.
- (d) In excerptis ex Codice membr. quo Bertholdus Episc. Argent. circa a. 1350. curiam, suam feudalem describendam curavit, ab. ill. *Schoepflin* Alf. ill. T. II. Per. Germ. Sect. I. geogr. polit p. 166. sq. editis, memoratur etiam §. CCLXXXIX de Merlenhemio; *Wakamus Dominus de Geminoponte medietatem villae Merlenheim.*
- (e) Villa Miltiche iuxta Marfallum sita postea, cum Fridericus Dux Lotharingus Bipontino Comiti Eberhardo castrum Bitis per concambium a. 1297 initum traderet, in iis locis fuit, quae a Bipontinis Comitibus Lotharingo retributa sunt. Tum enim Ducem Fridericum ab Episcopo Argentinensi villam istam in beneficium accepisse tradit ill. *Schoepflinus* l. c. § DIX, p. 274. not. (t).

neuillero ordinis Cisterciensis Metensis diocesis de nostro consensu dederunt & in perpetuam elemosinam legaverunt, assignaverint dictum alodium in Ensmyngen memorato Dno W. Argentinensi episcopo in recompensacionem dictarum decimarum a dictis parentibus nostris patre videlicet & matre de nostra bona voluntate & consensu assignatum fore cognoscimus & presentibus affirmamus, presatum alodium una cum nostris heredibus ab ecclesia & Episcopo Argentinensi titulo feodi deinceps possessuri Recognoscentes nos & heredes nostros dicte Ecclesie & Episcopo, qui pro tempore fuerit, Argentine ratione memorati allodii perpetuo annexos homagii vinculo & astrictos. In cuius robur & evidens testimonium presens scriptum inde confectum sigilli nostri munimine fecimus roborari. Datum Anno Dni M^o CC^o LXI° In die Conversionis beati Pauli Apostoli (f).

X

Adelheidis, Comitissae de Eberstein & de Spanheim, litterae, quibus donationes monasterio Wernerivillano factas ab utroque suo marito confirmat definitque
1263. Ex Reg. Werneriv.

Noverint universi presencium inspectores, quod cum nos Adelheidis Comitissa de Ebirsteyn & de Spanheim una cum domino & marito nostro Ebirhardo quondam Comite de Ebirsteyn felicis memorie (a) de voluntate & consensu Henrici Comitis Geminipon-

(f) h. e. d. XXV. Januarii.

(a) Obieratis hoc ipso anno mense Martio, uti supra probavimus.

tis generi nostri Agnetis uxoris eius filie nostre Symonis filii
 eorundem dicti de Ebirdteyn nepotis nostri (b) ceterorumque libe-
 rorum & heredum nostrorum (c) monasterio & conventui beate Ma-
 rie in Werneswilre ordinis Cisterciensis Metensis dioceseos viginti so-
 lidos denariorum Wormaciensium iam dudum in perpetuam elemosi-
 nam legaverimus ac libere dederimus (d) quemadmodum in instru-
 mentis inde confectis plenius continetur, ad cautelam & securitatem
 dicti Monasterii & Conventus perpetuam dictos viginti solidos in cen-
 sibus nostris in villa Pfenburg specificandos duximus in hunc modum,
 ut in festo beati Martini dicto monasterio & conventui perpetuo an-
 nis singulis assignandos, videlicet de molendino & prato Alberti de-
 cem solidos, de curia & domo Burgbardi quinque solidos, de curia &
 domo Rudegeri duas uncias, de area Ertmari, que due partes in via
 dicta Slewdelwege dicitur, viginti denarios. Protestamur insuper &
 presentibus affirmamus, dominum Godefridum quondam maritum
 nostrum Comitem de Spanheim pie memorie prefato monasterio
 & Conventui de Werneswilre de consensu universorum liberorum &
 heredum nostrorum carratam vini in puram & perpetuam elemosi-
 nam contulisse, quam fratres dicti monasterii cum omni integritate
 sine contradictione qualibet perpetuo singulis annis percipient in curia
 nostra Treise. In cuius robur & testimonium perpetuum nostro,
 Heinrici Comitis Geminipontis, Agnetis filie nostre & Symonis
 nepotis nostri prefatorum sigillis communiri fecimus presens scrip-
 tum. Datum anno Domini M^oCCmoLXIII In crastina Trinitat s (e).

(b) Videtur is nondum ipse Comitatum Ebersteinensem, qui ad
 ipsum iure hereditario pervenerat, administrasse, superstite
 avia Adelheide, quae vero hoc ipso anno maritos suos est
 secuta.

(c) Indicantur Sponhemii, ceterique tum ex Eberhardo tum ex
 Agnete nepotes.

(d) Vide supra documentum VIII.

(e) h. e. prid. Kal. Jun. s. d. XXXI Maii.

Caput III

Caput III

*De rebus ab Henrico II bellicoso, Comite Geminipontis, gestis,
eiusque obitu ac liberis.*

§. I.

Satis quidem longi fuimus in consanguinitate & affinitate Henrici II, Comitis Geminipontis, illustranda: sed qui nostram qualemcumque operam in eiusmodi lucubrationibus ponendam minus aequi bonique consulat, credo fore neminem. Non solum enim sic familiis inter illustres illustrioribus lumen impertire denuo videmur, sed viam quoque munivisse censendi sumus ad res gestas ab Henrico nostro rectius cognoscendas. Quamvis autem harum copia tanta sit, quantam historia Comitum ac Dynastarum eius aevi rarius effundat, haud tamen eam continuationem seriemque sperare debemus, quam nequidem in rebus noviorum temporum semper expectare licet, tantum abest, ut perfecta evadere queat. Commodius vero nobis visum est, ea, quae ad auctoritatem Henrici, virtutem bellicam gloriamque armis repertam pertinent, seorsim attingere, caetera ipsis rerum documentis, quorum binas subiungimus decades, illuminandis reservare; qua ratione haud erit verendum, ne de eadem re bis dixisse videamur. Erunt forte, qui ex chartarum a nobis editarum numero quasdam, quae levioris momenti videri possunt, eximendas fuisse existiment. At cum in hisce rebus suis cuilibet

M

len.

ſenſus ſit, ſuaque iudicandi ratio, contingit ſaepe, ut quae aliis ſupervacanea videntur, aliis haud ingrata ſint, atque etiamſi non ad hiftoriam amplificandam inſigni quadam ratione valeant, tamen noticiam regionum locorumque augere, familiarum etiam minus illuſtrium conditionem cognitam reddere, mores aevi ſimplices prodere, iura aut neſcio quae alia illuſtrare ducantur.

§. 2.

Capite huius ſectionis primo §. 9 Henricum noſtrum ſocietatem bellicam cum variis iisque potentioribus principibus coluiſſe, demonſtravimus. Primum ſcilicet foedere coniunctus fuit Theobaldo II, Comiti Barrenſi: dein quum is parum officio ſatisfeciſſet, ſocietati renunciavit Henricus, atque novam iniit cum Epifcopo Metenſi, cuius ſeſe ligium profeſſus eſt a. clcccxxxiii; quod teſtantur binae litterae hoc anno datae (a), quarum alterae d. viii Septembris datae oſtendunt, eundem quoque Matthaeo, Lotharingiae Duci, ad operam bellicam fuiſſe devinctum, alterae vero in feſto S. Michaelis conſcriptae tradunt, Comitem de Eberſtein (b) & Henricum Bipontinum (c) miſſo
cum

(a) Vide eas in Dec. I, n VIII & VIII p. 32 & 33.

(b) Sic nimirum emendandum duxi corruptum, quod prae ſe ferunt, Comitis de *Obernſtein* nomen; cf. l. c. p. 33 not. (a). Fuere enim Comites de Eberſtein trans Rhenum ex vaſallis Metenſibus, quod ad a. 1275 infra confirmatur Dec. III, dipl. III, not. (a). Unde Iohannes Epifcopus Metenſis circa a. 1231 in civili bello Metenſi, a Lotharingiae Duce Barrique Comite de-
ſer.

cum Barrensi Comite foedere fidem suam addixisse Episcopo Metensi Iacobo. Habuit igitur Comes noster, quantum exinde conficere possumus tres Dominos ligios, primum Imperatorem, qui alios omnes iure antecedebat, tum Episcopum Metensem, tum Matthaeum Lotharingiae Duce[m], qui isto minor erat iure. Silent vero temporum illorum monumentum occasionem finemque horum foederum, quae uti bellica erant, sic sunt documenta prudentiae, virtutis & auctoritatis Henrici, in quo sibi praesidium parare studuerunt Comes Barrensis potentior, Episcopus atque Dux, uterque opibus copiisque valentissimi. Silet etiam historia res ab Henrico nostro iuvene viroque praeclare gestas, de quibus tamen eiusdem iam senis bella victoriasque cogitantibus nulla ratione dubitare licet.

§. 3.

Disputavimus etiam supra, ligia haec foedera minime ad conditionem indolemque Comitatus Bipontini inde colligendam pertinere. Neque tamen est dubitandum, Comi-

M 2

---

sertus, neque in amicis spem sibi salutis positam videns, in Teutoniā, loquor iam cum veteri scriptore Append. poster. Gestorum Epif. Metens. apud Calmetum hist. Lotharing. T. I. probb. p. LXXXIV, ad gentes extraneas se convertit, ubi illustrium virorum de Euresstein & de Dabovc Comitum & aliorum multorum nobilium, qui in habenda militia potentes erant, auxilium imploravit. Qui sibi tum prece tum pretio unanimiter adhaerentes collecto magno exercitu ipsam sunt secuti &c.

- (c) Quem fuisse secundum huius nominis certo auguror ex societate Comitis de Eberstein, cuius filiam iam tum duxerat.

tem nostrum, qui Comitatum certe suum ab omni nexu feudali liberum tenebat, mercede adductum sese ministrum praebuisse sociumque Episcopo atque Duci, seu ut ad ea tempora loquar accommodatius, feuda ab iis accepisse ligia & reddibilia. Sic Comes noster a Duce habuit castrum Lievenberg, usque ad annum clocclxxviii, quo una cum uxore Agnete praecipit Lamberto de Castris & Iohanni de Lievenberg militibus, ut homagio sese Friderico III, Duci, obstringant eodem pacto, quo ipse Comes Duci servitia debuerit intuitu dimidii castrum Lievenberg (d), quod in finibus Domini S. Wandalini exstructum id temporis eminebat (e). An castrum Morsberg, de quo ad dec. III dipl. VII disputavimus, ab eo tempore, quo dominium Bipontinum subiit, beneficiaria lege a Ducibus Lotharingiae dependens fuerit, non habeo, quod certo dicam. Sed cum anno clocclxxxvii certe feudum Ducis fuisse perhibeatur, affirmare id potius ausim, quam ambigere. Atque haec fuere feuda, quorum ratione habita Henricum Bipontinum, liberum Geminipontis Dominum, vassallum vel hominem Ducis Lotharingiae fuisse dicamus oportet.

§. 4.

- (d) *Calmetus* in hist. Loth. edit. nov. T. II dissert. Remarques sur le Comté de Castres &c. p. xxvi haec ita prodit: *En 1269 Henry Comte de Deuxponts & Agnes sa femme ordonnent a Lambert de Castres & a Jean de Lievenberg d'entrer dans l'hommage du Duc Ferri III, en la forme que lui meme Henry y etoit attenu auparavant pour la moitié du Chateau de Lievenberg.*
- (e) Hodie nihil nisi rudera supersunt haud procul ab oppido S. Wandalini in monte, qui etiamnum dicitur Limberg, Liebenberg, sed in mappis geographicis minus recte effertur Limpurg.

§. 4.

A. cccccxviii & sequenti Henricum Comitem Friderici Ducis a partibus sterisse adversus Laurentium, electum Episcopum Metensem, illique una cum Henrico Comite de Blamont tam fortiter esse auxiliatum, ut Laurentius pacem omniaque Metensis ecclesiae castra caeteraque ipsi durante bello erepta redimere cogeretur satis grandi pecunia, didicimus ex instrumento primae pacis inter Laurentium Metensem Episcopum atque Fridericum Ducem a. cccccclxx die Martii ante festum purificationis S. Mariae h. e. d. 28 Ian confecto (f). Atque eodem anno reconciliatus Comes noster Episcopo sese una cum filio primogenito Simone, Domino de Eberstein, ligium ipsius fecit; hic quidem ratione villae Brethem & hominum S. Stephani s. ecclesiae Metensis trans Rhenum, in Dominio Ebersteinensi, vassallus erat Episcopi (g).

M 3

§. 5.

(f) Vid. Calmeti hist. de Lorr. edit. vet. T. II, preuves, pag. cccccxviii sq. Nos Lorans — Esleus de Metz, & Ferri Dux de Loherenne & Marchis fasons consunt a tous, que de toutes dettes, pleigueries, entreprises, domaiges, arsons, force, occisions & de Chastels abatus, & de toutes autres chouses, sans evitaiges, donc ait esté grant piece guerre entre l'Aveschie de Metz & la Duchie de Loherenne, nos sommes accordéz cuer a cuer entierement pour nos & pour tous nos hommes & pour toutes nos aydes, qui plus sont nos hommes qu'autrui, & nommement pour le Comte de Douspons & Henry de Blamont qui ont esté a l'ayde de moi Dux devant dict &c.

(g) Referunt hoc litterarum, quas Meuriffius in hist. Episc. Met. L. III, p. 477 se in tabulario Episcopali vidisse narrat, primae vid. infra ad dipl. llll, Dec. llll, not. (a).

§. 5.

Anno clccclxxiiii Henricus Geminipontis Comes cum suis filiis Eberhardo & Walramo, Emicho & Fridericus Comites de Liningen, Bolandius Dynasta alique Domini Rudolphi I Regis iussu, munitiones duas Rudolphi Marchionis Badensis, Selse & Seldenowe, ex quibus multum iniuriae ante Rudolphi regis tempora Principibus Dominisque vicinis illatae fuerant, oppugnarunt expugnatasque disiecerunt; cuius rei gestae noticiam debemus chartae ipsius Marchionis, quam dedimus Dec. III, n. II.

§. 6.

Illustrior autem facta est prudentia, virtus ac gloria Comitis nostri, cum Rainaldo, Comite de Castris ac Domino de Bitis a. clccclxxiiii absque liberis defuncto, de Comitatu Castris ad Blesam acerrimae disceptationes exorirentur. Quae res paulo uberius nobis iam enarranda est. Rainaldus de Lotharingia, Friderici II Ducis Lotharingiae filius ordine quartus, Theobaldi & Matthaei II Ducum frater, atque Friderici III, qui post patris Matthaei obitum inde ab a. clcccl per quinquaginta tres annos Ducatum tenuit, patruus (b), is, inquam, qui a. clcccxxxviii ex hereditate paterna a fratre Matthaeo collatum obtinuerat castrumque dominiumque de Bitthes, s. Bitis (i), uxore ducta
Eli-

(b) *Calmet* hist. de Lorr. edit. nov. Differt. p. ccxxx
 (i) Vid. Matthaei II Ducis litteras uxori Catharinae datas a. 1238 de castro Longwy in compensationem castris Bitis antea ipsi assignati

Elisabetha, Henrici ultimi Comitis de Castris filia natu maxima eaque herede, comitatum hunc, qui erat feudum ecclesiae Metensis, adeptus erat (k), sed nullos ex eo susceperat liberos. Quare cum a. clocclxxiii castrum oppidumque Pütlingen, quod dominium aequae ac castrum s. comitatus Forbach (l) Comites de Castris possederunt, a Fridrico III Duce, nepote suo, in feudum acciperet, factum id est ea conditione, ut Rainaldo defuncto primogenitus filius, ex sorore coniugis ipsius Elisabethae de Castris natus, in feudum succederet, atque hoc etiam absque liberis decedente alterius sororis filius (m). Rainaldus Comes coniugi Elisabethae, quae anno clocclxxiii obiisse videtur (n), super-

---

nati dotis dato, in *Calmeti hist. Loth.* edit. vet. T. II preuves pag. cccclxx.

(k) Vid. *Orig. P. I, cap. III, §. III pag. 167 sq.* & qui ibi laudatur not. (q) *Albericus ad a. 1238.*

(l) Vid. *Orig. P. I, l. c. p. 195 not. (r).*

(m) *Calmetus hist. de Lorr. T. II; edit. nov. Remarques sur la Comté de Castres &c. p. xxvi Dissert. haec recognitionis litteras sic commemorat: En 1264, Renaud Cuens de Castres & Sire de Bitche reconnoit tenir en Fief & hommage du Duc Ferri III Putlange, le Chatel & la ville, & apres eux le fils aine de la soeur de la Comtesse Elisabeth sa femme; Et si de lui defailloit, le fils de son autre soeur entreroit en l'hommage du Duc. Ces precautions font voir, qu'il n'y avoit point d'enfans d'entre Renaud de Lorraine & Elisabeth de Castres.*

(n) Asservatae olim in tabulario monasterii Wernerivillani fuere litterae Elisabethae Comitissae de Castris ac Dominae de Bitis a. 1273 conscriptae, quibus villas suas Reichweiler & Bubenhausen

perstes vixit annum. Fridericus enim Dux Lotharingiae, Rainaldi, qui a. clocclxxxiii ultimam liberalitatem erga monasterium Wernerivillanum exercuerat (o), donationem eodem anno confirmans de ipso tanquam defuncto loquitur (p). Mortuo igitur absque liberis heredibus Rainaldo

am-

hausen dicto monasterio in eleemosynam perpetuam contulit, ac donationes a maioribus suis factas confirmavit, pariterque castrensibus suis in Castris, subditisque in Blickweiler & Lauxkirchen praecepit, ne unquam in silvas monasterii lignatum irent aut tanquam in pascua greges deducendos curarent. Anno autem sequenti 1274 Elisabetha haud amplius in chartis occurrit, sed solus Rainaldus Comes.

- (o) In festo beati Sixti Papae & Martyris, h. e. d. 6 Aug. Rainaldus vineam suam sitam & plantatam in Bolcha, [Bolschen, villa ad Blesam haud procul a monasterio Graevinthal,] ecclesiae Wernerivillanae contulit, ea lege, ut monialibus de pomerio apud Geminumpontem quotannis quinque solidi Metenses inde penderentur; vid. *Orig.* P. I, cap. I, p. 32.
- (p) En ipsum Friderici Ducis praeceptum: *Fridericus Dux Lotharingiae & Marchio dilecto fideli suo sculteto in Gemonde [Saargemünd] ceterisque universis presens scriptum gratiam suam & omne bonum. Intelleximus, quod vir nobilis Reynaldus Comes Castrensis bone memorie patruus noster monasterio & conventui beate Marie in Werneswylve ordinis Cisterciensis Metensis diocesis vineam suam sitam in Bolche & ab ipso plantatam pro anime sue remedio in elemosinam perpetuam contulit & legavit. Quia vero piis defunctorum voluntatibus semper est parendum, tibi N. scultate ceterisque universis nostre iurisdictioni subiectis districte precipiendo mandamus, quatenus dictum monasterium presata elemosina, quam propter Deum ut idem conventus pro nostra patruique nostri presati salute exoret, ra-*

tam

ampla licium materia de hereditate comitatus Castrensis existit. Erant nimirum ipsius coniugi Elisabethae quinque sorores, quarum mariti aut nati primogeniti, ius sibi quilibet in Comitatu deberi, contendebant (q). Prima earum s. Loretta s. Maria nupserat Henrico III Comiti de Salmis, eique pepererat filios Henricum V, Johannem & Fridericum (r). Aliam duxerat uxorem Ulricus II, Dynasta Rappoltsteinius, cuius filius vero Ulricus III partem hereditatis maternae, quam sibi deberi ratus est, quintam Rainaldo Comiti a. clocclxxiiii vendiderat pro CL libris Metensium denariorum (s). Quibus vero ceterae sorores nuptae fuerint,

N

an-

tam gratam gerimus & acceptam, permittatis gaudere pace libera & quieta dictum monasterium a violentia qualibet prefate elemosine vice nostra defendentes, sicut ex hoc nostrum cupitis favorem & gratiam promereri. In cuius rei testimonium nostrum sigillum presentibus est appensum. Datum anno Domini M^o CC^o LXXIII.

(q) Vide infra not. y.

(r) Conf *Origg.* P. I, cap. III, § III, p. 169. Quum vero *Calmetus* hist. Loth. T. II, edit. nov. Dissert. Remarques sur le Comté de Castres &c. p. xxvi Mariam Elisabethae sororem uxorem fuisse dicat Henrici Comitis de Salmis in Arduenna, egregie in hoc fallitur, quum Henricus noster Salmensis oriundus fuerit ex gente altera Salmensi in Lotharingia; conf. *Honthemii* hist. Tr. dipl. T. I, n. DLVII ad an. 1280 pag. 812 not. (a).

(s) *Calmetus* l. c. hanc venditionem ita narrat: *En 1274 Simon de Parroye atteste, qu'il a été present au vendage, qui fut fait par Olric, Sire de Ribeaupierre a Renaud Comte de Castres, Seigneur de Bitche, de tout ce que le dit Olric devoit esperer de*

la

incognitum adhuc est. Præter hos Fridericus III, Lotharingiae Dux, Rainaldi ex fratre nepos, patruī heredem gerere se gestiebat. Neque enim solum Rainaldus sibi acquisiverat quintam totius hereditatis partem, quae Ulrico Rappoltsteinio obvenire potuit, sed & Dominium Purlingense feodum erat Lotharingicum, quod absque dubio Dux sibi iam apertum credebat, quamvis cum Rainaldo a cōccclxiii pactus esset, ut primogenitus ex Elisabethae de Castris sorore seniori in illo post obitum Rainaldi succedere deberet (1). Intercedebat vero Henricus Comes Geminipontis a Rainaldō Comite ad ultimam voluntatē exequendam constitutus, diemque dicebat heredibus octavam post pascha, s. d. xxi Aprilis, ut singulis heredibus quintam hereditatis partem assignaret, in se simul recipiens, se, si forte contrarius esse vellet Comes Salmensis, Fridericum Ducem adiuturum esse, facturumque, ut cum singuli partem suam acceperint, omnes ad satisfaciendum Duci conferant (u). Aegre haec omnia ferebat Episcopus Metensis

---

la part de sa mere dans le Comté de Castres, pour la somme de 150 livres de Messins; l'Acte est de l'an 1274, le Mercredi devant la fête de St. Michel (d. 26 Sept.) & la vente est de la même année & se trouve au Cartulaire de Bar, fol. 12, 20 & 7. & 18. 20. & 18. Ulricum vero venditorem natum fuisse Ulrico II de Rappoltstein, discas ex tabula genearchica familiae Rappoltsteinensis in ill. Schoepflini Alsat. ill. T. II, p. 613.

(1) Vide supra not (m).

(u) Calmeti l. c. p. xxvii & Tom. III, L. xxiiii, § xxx, p. 128 & 129, ubi ad tabularium Lotharingiae provocans iussum Comitis nostri die Mercurii ante Dominicam Palmiarum scriptum esse dicit. Is autem incidit in d. 7 April.

sis Laurentius, dominus directus castrum ad Blesam, qui Comitatum univertum feodum contendens esse masculinum, nec ad feminas transmissibile, illum cum ecclesiae suae fisco rursus coniungere moliebatur; quod quidem iniquius excogitatum fuisse, vel solae litterae demonstrant a. clcccxxxvii scriptae, quibus Elisabetha Castrensis, se dictum castrum cum dominio iuribusque attinentibus ab Episcopo Johanne tanquam reddibile, hoc est, in quo Episcopus ius aperturae habere debeat, in feodum recepisse, profitetur, atque simul omne allodium francum seu liberum patris sui eidem offert ea lege, ut si nullos relictura sit heredes, altera sororum eodem iure illud obtinere debeat (v). Ab hac Comitatus Castrensis formula iam abiens Episcopus armis ius, quod sibi habere videbatur, persequi cupiebat, sed intelligebat quoque, se parum esse profecturum, nisi bellicosum Comitem nostrum in partes pertraheret suas. Atque contigisse Episcopo, ut Henricum Bipontinum sibi devinceret, produnt huius litterae d. VI Julii a. clcccxxxv datae, quibus se ligium Episcopi hominem factum declarat (w). Fridericus Dux pariter opes suas confirmaturus adversus Episcopum, sibi auxilium adiungebat Simonis, Comitis Sarapontani ac Domini de Commarceio, testante huius tabula d. XII Julii eodem anno conscripta (x). Comes vero Sal-

N 2

mentis

(v) Summam harum litterarum supra *Origg.* P. I, cap. III, §. III, p. 166 sq. not. (o) dedimus desumptam ex sententia iudicii recuperatorii Merensis d. xxv Junii 1680 de Dominio Castrensi lata.

(w) Vide infra dipl. III, Dec. III.

(x) Lubet eam ex *Calmeti hist. Loth. T. II, edit. vet. probb.*

menfis, Henricus, metuens, ne, decertantibus inter se potentioribus Principibus de largiori hereditate, ipse iure suo, quod erat potius, excideret, cum Episcopo, a cuius partibus iam stabat Bipontinus, compositionem fecit de dividendo Comitatu Castri dominioque Putlingensi d. XXI Oct. dicti anni (y). Lotharingiae Dux incensus arma capiebat ad ver-

-
- p. DVIII depromptam hic denuo exprimere: *Je Symons Cuens de Sarbrucbe & Sires de Commerci †, fais savoir a tous, que je dois aidier a Ferri Dus de Lorreigne & Marchis, mon ami Seignour de petite force & de grant *, encontre tous ceux qui rien li demandent, & vourroient demander en ceu que il clame & demande en la Comtei de Castres, & ce li promes-je tenir loiaulment par ma foy corporellement donnée ††. En temoignage de veritei lui ai-je donnees ces presentes lettres saellies de mon scel pendant, qui furent faittes l'an de grace mil dous cens sexante & quinze, le Vendredy devant la Division des Apotres.*
- † Est is Simon III, Comes Saraepontis ac Dominus de Commerci, quem filium fuisse Arnedaei Montisbeligardensis ac Mechtildis heredis Saraepontanae vidimus *Origg.* P. I, cap. III, § V, p. 231 sq. & tabula p. 340.
- * Formula ad magnam vim & parvam, quae est homagii eiusque ligii propria, nihil aliud significat, quam Comitem Duci recepisse, castra sua aperta fore, si hic eis opus habeat atque praesidium in illis collocare velit validius; cf. *Diff. du Fresnianam* xxx de feudis iurabilibus & redidibilibus in *excell. Pistorii* Amoetit. hist. iurid. P. VII. & VIII, p. 2018 sq.
- †† Juramentum hoc, quod praestabat homo ligius, maxime diversum est a promissione fidelitatis, quam facere debet vassallus. Neque enim omnis vassallus erat ligius, neque omnis ligietas vassallagium inferebat, quod supra iam notavimus. P. I, cap: I, § 9, p. 13; cf. etiam du *Fresne* l. c p. 2012 sq.
- (y) Litteras has, quae inter chartas a *Meurisso* recensitas, [vide

adversus Episcopum Comitemque Bipontinum. Neque hic,

N 3

&

infra Dec. III, dipl. III, not. (a)] secundum obtinent locum,
 male tribuit *Calmetus* in hist. Loth. T. II, edit. nov. Diff.
 p. xxvii Henrico Bipontino, quasi de Comitatu Castrî ac
 Dominio Pütlingen investito; sed falli ipsum discimus ex
 sententia iudicii recuperatorii Metensis d. 25 Junii 1680 de
 Comitatu Castrî lata, ubi pactio isthaec his enarratur verbis:
*Traité en la page suivante du meme Cartulaire, du Lurdy après
 la feste S. Luc 1275, par lequel Henry Comte de Salmes s'oblige
 a Lauvent, Evesque de Metz, de ne laisser a Ferry Duc de Lor-
 rainé le Comté de Castres, ny de Putlange, ny le cinquieme,
 qu'il y pretendoit, sans la permission du dit Evesque de Metz, re-
 connoissant que Castres & Putlanges sont fiefs de l'Evesché de
 Metz, luges & rendables; reciproquement l'Evesque promet de ne
 faire aucun accord avec le dit Duc, qui puisse nuire au dit Henry,
 mais l'aider; & parce que le dit Evesque pretendoit le dit fief
 de Castres estre echeu a l'Evesché de Metz au deffaut de marles,
 le dit Henry au contraire stipulant pour ses enfans soutenoit,
 qu'il le devoit donner aux enfans de cinq soeurs, dont il en
 avoit epousé une, ou aux enfans d'une d'elles, est accordé, que
 l'ainé du dit Henry aura la cinquième partie de Castres & de
 Putlange en fief, & que les autres quatre portions demeureront
 a l'Evesque jusqu'au jugement de la contestation, & que si le
 dit Comté estoit adjugé au dit Evesque, il en laisseroit la
 moitié en foy & hommage au dit fils ainé y compris son cin-
 quieme, que s'il n'en pouvoit exclure les enfans des dites cinq
 soeurs, ni le dit Duc, & qu'il fallût acheter & racheter le
 dit Comté de Castres, le dit Evesque en auvoit la moitié, le
 dit fils ainé du dit Comte de Salmes l'autre moitié en payant
 sa part, & que l'un ne pourroit acheter ou racheter sans l'autre
 voulant payer sa moitié, que si le dit fils n'avoit deniers,
 l'Evesque lui presteroit pour un an, & ne le remboursant apres
 l'an, l'acquest demeurera au dit Evesque.*

& fidei liberandae & gloriae augendae cupidus, minus erat impiger ad labores belli periculaque. Ventum igitur est a. clccclxxvi ineunte ad pugnam acerrimam haud procul a castro ad Blesam in monte, qui nobis dicitur **Wattweiler Höhe**, qua Dux Lotharingiae inferior discessit, Comitique nostro victoris laudem reliquit. Loquuntur eam Annales Dominicanorum Colmarienses (z) ad hunc annum his verbis: *Dux Lotaringie victus a Comite Geminipontis: utrinque ceciderunt multi & equi & homines.* Haud tamen hac pugna sedatum fuit bellum. Coniungebat enim se Episcopo Comitique Henrico Conradus Argentinenſis Episcopus. Quare commotus Lotharingiae Dux metuensque, ne partis adversae vires etiam aliorum Dominorum auxiliis adauctae sibi nimium forent graves, non solum cum Theobaldo Barri Comite paciscebatur, ne is Episcopos Metensem & Argenteratensem, Comitemque Geminipontis suis adiuveret copiis, excepto servitio, quod Metensi Episcopo debebat ex feudo (aa), sed etiam Theobaldi huius filium natu
ma-

(z) In *Urstiftu* scriptt. rer. Germ. T. II, p. 12 ad a. 1276. Idem refert *Herzogius*, Chronographus Alsaciae, L. V, p. 37 atque dein addit: **Soll solche Schlacht auf Wattweiler Höhe beschehen seyn.**

(aa) En litteras Theobaldi ex *Calmeti* hist. Loth. edit. vet. T. II, probb. *Nous Thiebaus, Cuens de Bar, faisons savoir a tous, que nous avons teils convenances a nostre ami Signour Ferré noble Duc de Lorreigne & Marchis, que n'en aiderons entre lui Lorent par la grace de Dieu Evesque de Metz, Convault par la grace de Dieu Evesque de Strasbourg, ne Henry Comte de Dousponts, sauf ce que nos poous servir le dit Evesque de Metz.*

maximum, Henricum eo adduxit, ut cum centum militibus seu equitibus in auxilium ipsi venire vellet (bb). Redintegratum igitur est bellum anno dcccclxxvii inter Episcopos Ducemque (cc), tandem vero controversia omnis, quae

Metz, Je nos volons, dou Fidè que nos tenons de luy; & se nos l'en serviens par aventure, nos seriens tenuz de servir le devant dit Duc dou Fidè, que nos tenons de luy aussi. Et ce promettons nos a tenir a devant dit Duc en bonne foy & loiaulment par nostre sairement fait corporellement. En temoignage de cette chose, & por ceu, qu'elle soit ferme & estable, nos avons fait saeller ces lettres de nostre scel. Et furent faittes l'an de grace mil dous cens sexantè & deiz & sept, le Samedy apres l'apparition de nostre Signour. h. e. d. 9. Januarii.

(bb) Easdem inseruit Calmetus probationibus hist. Loth. l. c. gallice scriptas: Je Henris ainsneis filz de Comte de Bar, fuers de Meinburnie, fais savoir a tous celz qui ces presentes lettres verront & orront, que je dois aidier noble homme Ferri Duc de Lovreigne & Marchis, a cent hommes a cheval a armes aus dépens le dit Duc en toutes choses, contre Lovent par la grace de Dieu Eveske de Mez, Conrault, par la grace de Dieu Eveske de Strasbourch & Henry Comte de Dous pont, & ce li promes-je en bonne foy & loiaulment & par mon sairement corporellement donnei. En temoignage de laquelle chose je ai requis noble homme Thiebaut Comte de Bar mon Signour & mon Père, qu'il mette son Scel en ces presentes lettres en temoignage de veritei. Et nos Thiebaus Cuens devant dit, a la priere a la requeste d'Henry nostre fils devant dit, avons fait saeller ces presentes Lettres de nostre Scel, & furent faittes l'an de grace MCC sexantè & deiz & sept, le Samedy apres l'apparition de nostre Signour.

(cc) Annales Dominic. Colmar. ad a. 1277 in Urstisii scripti. T. II.

quae inter illos agitata fuerat, a clōcclxxviii relicta arbitrio Goberti, Domini de Aspero monte, qui eam d. XXIII Aug. diiudicavit. Quod ad Comitatum Castrī dominiumque Putlingen attinet, retinebat utrumque Comes de Salmis, cuius chartae ab a. clōcclxxvii datae in tabulario Wernerivillano asservabantur (dd). Idem quoque, quam Comites

---

p 14: *Episcopus Metensis & Argentinensis Ducem Lotharingiae impugnant. Dux duodecim currus Episcopo Argentinensi abstulit: postea res composita est. cf. Calmeti hist. Loth. edit. II, T. III, p. 129 ad h. a.*

(dd) Meretur certe harum prima, quae in lucem prodeat: *Noverint universi, quod nos Henricus Comes de Salmis attendentes egestatem & penuriam religiosorum virorum Abbatis & conventus monasterii de Wernevillero Cisterciensis ordinis Metensis dioeceseos pro centum maldris tritici a nostris officialibus de Puttelingen in Grangia eorum apud Halvingen eis ablatis sedecim maldra tritici in curia nostra Halvingen annuatim primitus capienda dictis religiosis omni postposito impedimento assignamus, quousque dictorum centum maldrorum recipiant complementum integrum & restaurum, inhibentes sub obtentu gratie nostrae ne quis officialium nostrorum memoratos religiosos in praemissis modis aliquibus impediatur, immo promoveatur ut pote nostram diligite gratiam & favorem. Ad ratihabicionem praemissorum nos praesentibus inviolabiliter obligantes. In cuius rei testimonium Domini Henrici Comitis Geminipontis & nostro sigillis communiri fecimus praesens scriptum. Datum anno Domini MCCLXXII^o XVI Kln Februarii. De Halvingen s. Holbingen, vico domini Putlingensis, vid. Origg. P. I, c. III, § III, p. 156 & 165. Addimus huic documento etiam titulum, quo aliud a. 1281 scriptum in indice chartarum Wernerivillanarum indicatum reperi: **Graf Heinrich von Salm und Herr zu Castell ras***

mites Castri quondam tanquam beneficium ab ecclesia Tre-
virensi tenuerant, Advocatiam de Berncastel, castrumque
Hunoltstein possedit, quod testantur litterae ab ipso Hen-
rico Comite de Salmis, eiusque natis Henrico & Iohanne
Kln. Apr. 2. clocclxxx datae, quibus Henrico de Vinstin-
gen Archiepiscopo Trevirensi omnia bona, quae habebant
in Berncastel & Monterville, vendunt, castro per Archi-
episcopum prope Berncastel exstructo renuntiant ac tan-
dem se castrum Hunoltstein in feudum habere recognoscunt,
testimonio ac sigillis *Henrici Comitis Geminipontensis, Hen-
rici Comitis de Forbach, Walerami & Eberhardi fratrum na-
torum dicti Comitis de Geminoponte caet. munitae (ee)*. Do-
minium Forbacense vero, quod Comites de Castris olim
quoque tenuerunt, peculiari iam paruisse Comiti, ex illa
ipsa subscriptione discimus. Forte Henricus iste de For-
bach ex alia sorore Elisabethae de Castris natus fuit. Re-
currit vero Henricus, Comes de Forbach, tanquam confoe-
deratus Episcopi Metensis, a. clocclxxxxi in instrumento
pacis inter Episcopum & Ducem Lotharingiae initae (ff),
qua etiam conventum fuit, Henricum Forbacensem Comitem
deinceps dominium suum a Duce in feudum esse habitu-
rum

---

*ratificiret die Donation des Dorffs Bubenhausen/ wel-
ches Elisabeth Grävin zu Castell dem Closter Wersweis-
ler mit den Leuten 7 Einkommen und aller Zugehörung
übergeben hat / 1281.*

(ee) Vide eas in *Hontberii* hist. Trev. dipl. T. I, a. DLVII, p.
812 sq.

(ff) Cf. *Calmeti* hist. Loth. T. III, edit. II, p. 140 L. XXIV, §
XLII & probb. ad h. 2.

rum (gg). Qua ratione Comitatus Castrî ab Henrico de Salmis a. clocclxxxiiii Episcopo Metensi Burcardo venditus fuerit (bb), novamque subinde materiam certaminum præbuerit, infra Sect. III suo loco enarrabitur. Quamvis vero hæc commentationis nostræ particula ad historiam Comitatus Castrî magis pertineat, neque tamen eam iniucundam fore nostratibus ob vicinitatem, neque ab instituto nostro Henrici Bipontini res gestas enarrandi alienam existimavimus; præsertim cum *Calmetas* suas de illo narrationes magnopere contaminaverit.

§. 7.

Vix finem fecerat belli cum Duce Lotharingiæ Henricus noster, quum novi sese participem & adiutorem fecit. Fuit enim is a. clocclxxviii inter belli socios Iohannis Comitæ Sponhemici Crucenacensis adversus Wernherum Archiepiscopum Moguntinum ob castrum Beckelnheim a fratre Henrico Sponhemio ei cum iniuria sua venditum

ar-

(gg) Postea haud amplius nobis occurrit. Videtur autem eius filia fuisse Margaretha de Forbach, quæ Joanni, Domino Asperimontis, filio Goberti V, nupsit dominiumque Forbacense attulit. Cf. *Calmet hist. Loth. T. III, edit. nov. Dissert. Genealogie de la maison d'Apremont p. xxx & xxxi.*

(bb) *Calmet hist. Loth. T. II, edit. nov. Dissert. I. c. p. xxvii: Le Comté de Castres revint ensuite a l'Evêque de Metz en 1284. Henri Comte de Salm vendit ce Comté a Bouchard d'Avesnes Evêque de Metz pour la somme de vingt mille livres Messins &c. Benoit supplement p. 173 Archives de Metz & Cartulaire de Bay Joh. 8, 20 & 11 en 1291 au mois de Novembre.*

arma fumentis, interfuitque adeo praelio acerrimo apud Sprendelingen infra Crucenacum, cuius infelicio exitus Comitem Iohannem eo tandem adegit, ut interveniente Rudolfo Rege a. cl̄cc̄cl̄xxxii pacem amicitiamque cum Archiepiscopo faceret (ii). In eundem annum cl̄cc̄cl̄xxxviii cadit nescio quae alia res gesta, quam *Annales Colmarienses* videntur ad h. a. subindicare: *Dominus de Geminoponte castellum proprium nomine Copinheim / per ignem devastavit.* Quum vero castellum hoc prope Durlacum in Ebersteinensi dominio situm fuerit, spectare illam ad historiam Ebersteinensis Simonis rectius existimare mihi videor, locum illum infra Sect II rursus adducturus.

§. 8.

Anno cl̄cc̄cl̄xxx Henricus noster graviori morbo confictatus paene eius vi consumptus fuit, longiori tamen aevō dignus evasit, atque liberalitate erga monasterium Werne-rivillanum ultima novum pietatis gratique erga Deum animi pro istorum temporum more dedit documentum (kk). Superstes adeo factus est filio suo natu maximo Simoni Comiti de Geminoponte & Domino de Eberstein, ante annum cl̄cc̄cl̄xxxi mortuo; atque cum is filios reliquisset Henricum & Ottonem minorenes, quos Hermannus VI Mar-
chio

(ii) *Tritheim*, in Chron. Sponh. ad a. 1282 p. 291 & *Hirsaug*. P. II, p. 44.; cf. *clariss. Kremers diplomatische Beiträge* 1 Band *Geschichte der Grafen von Sponheim*, 2 Stück, §. LI, p. 154-162 ibique notata.

(kk) Vide Dec. III, dipl. VI.

enno Badensis bello perebat, Henricus noster senex nepotum suorum causam agendam curavit per Waleramum filium, qui anno dicto d. xxv Maii pace cum Marcgravio composita bellum illud terminavit (ll), de quo Sect. II rursus dicetur.

§. 9.

Obiit tandem senio confectus & terrestrem gloriam cum caelesti commutavit Henricus II Comes Geminipontis, exeunte anno clccclxxxiii sive ineunte sequenti, quod colligitur ex litteris Agnetis viduae eius filiorumque Eberhardi & Walrami, quibus defuncti donationem xxxix solidorum de salina in Lynden quotannis percipiendorum ante biennium & quod excedit factam testantur confirmantque. Datarum vero sunt illae Dominica infra octavas Epiphaniae h. e. d. x Jan. a. clccclxxxii. Vixisse certe illum mense Maio anni clccclxxxii, demonstrat charta emtionis & venditionis castris Stauff tum scripta (mm).

§. 10.

Quamvis autem haec rerum bello ab Henrico per ultimos duodecim annos gestarum historia satis sit perpetua atque locuples; haud minor tamen est gestorum numerus, ex quibus cognoscimus, eum etiam in pace prudenter ac bene se adhibuisse. Loquuntur id fere triginta documenta, quo-

---

(ll) Cf. viri amplissimi *Preusseni Geschichte und Geschlechts Reihe der Reichsgraven zu Eberstein in Schwaben*, II Fortsetzung. §. xxiiii in vol. I *Carlsruher nützliche Sammlungen* 1759 p. 378.
 (mm) Haec quidem est Dec. III septima, illa vero octava.

quorum iam Dec. I & II quaedam dedimus, iam vero Dec. III & IIII uberiolem effundimus copiam. Quae cum ob rerum varietatem temporumque intervalla contexi nequeant, illa observationibus sub quodvis loco illustrare consultius visum est, quam ea, quae ibidem dicta sunt, repetendo fastidium creare. Non possumus tamen, quin ex iis de vassallis Comitum nostri quaedam brevissimis observemus. Atque primi ordinis eorum merito sunt illi, quos Comitum Dynastarumque titulis opibusque insignes fuisse novimus, Emicho Comes de Liningen, Hugo Dominus de Vinstingen, Waltherus Dominus de Brucke. Hos excipiunt ex militari genere Philippus de Montfort, caeterique, castrenses, ministeriales, plurimi, quibus maiorem numerum ex charis ineditis addere potuissimus, nisi iam appareret, Comitem nostrum rem bellicam tam strenue haud administrare valuisse, nisi vassallorum hominumque militarium auxiliis & agmine fortiori comitatum. Plures etiam suppeditabis

Sectio III & IIII.

§. II.

Aperiunt vero etiam diplomata nostra notitiam castrorum, dominiorum villarumque, quae vel ditioni Comitum nostri fuere subiecta, aut quadam ratione illius imperio fuere affinia. Praeter Comitatum enim Geminipontis patrimonialem, quem Geminuspons, Hornbacum & Tabernae montanae, castra eorumque attinentia dominia, villae, vassalli, castrenses, homines iuraque constiruebant, possidebat Henricus castrum dominiumque Morsberg, Marimont,

in Lotharingia cum villis ei subiectis, castrum dominium-
que Stauff ad montem dictum Donnersberg, castrum Dim-
ringen cum villa Ruprechtswilre, castrum Landeck ex
parte, castrum Lemberg cum villa Pirmalens caeterisque,
castrum Lievenberg haud procul a S. Wendelini oppido.
Omnia vero ista castra postulabant suum quodvis numerum
castrensiū, qui proinde haud exiguus esse debuit. Ce-
lebrantur praeterea in chartis nostris Walshemium, curia
Urbach cum villa Urbach, villae Husen & Rode ad Na-
vam ceteraque.

§. 12.

Recensendi tandem sunt documentorum nostrorum duae
liberi Henrico II ex Agnete Ebersteinensi nati. Sunt ii pri-
mum filii Simon, Eberhardus, Walramus, Henricus, tum
filiae Elisabetha, Katerina, & alia, cuius nomen adhuc nos
latet. Quod quidem ad has attinet, Elisabetham Gerlaco,
ultimo Comitum Veldentinorum primae stirpis, nupsisse
a. clccclvii eique filiam peperisse heredem Agnetem, cu-
ius post praematurum utriusque parentis obitum, tutelam
gessit Henricus noster avus, supra cap. II pluribus demon-
stravimus. Katerina in matrimonium collocata fuit Hugoni,
libero Domino de Vinstingen, teste charta a. clccclxxv
scripta, quae Dec. llll est quinta. Tertiam tandem duxisse
nobilem de Hohenfels, Dominum in Reipolzkirchen, au-
guramur ex diplomate Dec. llll ultimo a. clccclxxxvii con-
scripto, quo Henricus de Hohenfels, Dominus in Reipolz-
kirchen, Walramum Comitem Geminipontis, qui filiorum
Hen-

Henrici nostri est tertius, appellat suum avunculum. Filiorum vero natu minimus Henricus fuit Canonicus maioris ecclesiae Spirensis, & praepositus S. Germani ibidem, quod dipl. VI Dec. IIII ostendit. Eundem vero etiam pastorem ecclesiae Ninivillanae fuisse, discere licet ex penultimo Dec. IIII diplomate. Caeteri tres filii peculiarium familiarum auctores extiterunt. Simoni, Comiti de Geminoponte & Domino Ebersteinensi eiusque progeniei, dicabimus totam Sectionem II proxime sequentem. De Eberhardo I, Comitum de Geminoponte ac Dominorum in Bitis satore, & Walramo I Comitum in Geminoponte parente, postea coniunctim primum, dein sigillatim agendum erit. Quando Agnes Henrici II uxor ad caelestes sedes migraverit, non habeo, quod dicam. Veniat iam sub unum adspectum Henrici nostri familia:

HENRICUS I, Saraepontanus,
Comes Geminipontis primus 1191--1222 sq.
Ux. *Hedewigis* 1198.

Henricus II, bellicosus, 1237--1282. † 1282. *Agnis.*
Ux. *Agnis,* filia & heres Eberhardi iun. Do- Mar. *Ludovicus III,*
mini f. Comitis de Eberstein ex Adelheide Sai- Comes de Sarwer-
nensi, 1249--1283. den.

<i>Simon,</i> Co- mes Gemi- nipontis, Dominus in Eber- stein 1259- 1280. Pa- rens Co- mitum Bi- pontino- rum trans- rhenensi- um in E- berstein de quibus Sect. II.	<i>Eberbar- dus I,</i> Co- mes Ge- minipon- tis & ab a. 1297 Do- minus in Bitis 1274- 1311 Sator familiae Comitum de Gemi- noponte in Bitis, quae usque ad a. 1570 propagata interiit.	<i>Walramus</i> I, Comes in Gemi- noponte, a quo des- cendunt Comites in ipso Ge- minopon- te sedem habentes, qui florue- runt usque ad a. 1393.	<i>Henri- cus Can- eccles. maioris Worm. praepo- situs S. Germa- ni Spir. & Past. eccl. Ni- nivillan. 1280- 1296 sq.</i>	<i>Elisa- betta,</i> 1257. Mar. <i>Gerla- cus V,</i> Co- mes Vel- denti- nus. † 1260.	<i>Kate- rina,</i> occ. 1275. Mar. <i>Hugo,</i> Domi- nus de Rei- poltz- kir- chen. † ante a. 1297	<i>N. N.</i> Mar. de Ho- hen- fels, Domi- nus de Rei- poltz- kir- chen. † ante a. 1297
--	--	---	--	--	--	--

Dec. III,

Decas III.

Diplomatum historiam HENRICI II, bellicosi, Comitis Geminipontis, illustrantium.

I

Litterae Waltheri, Domini de Brugken, quibus monasterio Wernerivillano decimam in Leudingen, quam ab Henrico Bipontino & Friderico Ltingensi, Comitibus, tanquam feudum habuerat, dono dat, m. Nov. 1240.

Ex Registr. Wernerivill.

In nomine sancte & individue Trinitatis. Ego Waltherus Dominus de Brugke (a) omnibus has literas inspicientibus subscripte veritati fidem adhibere. Quam sit necessaria literarum auctoritas, etiam sensus rudes intelligunt, dum rerum gestarum veritatem ab oblivionibus & calumpniis hominum per eas tutari & muniri cognoscunt. Inde est, quod presenti pagine inseri fecimus, quod ecclesie beate Marie in Werneswilre nobis specialiter dilecte nos consensu & favore consortis nostre Mechtildis & utrorumque filiorum nostrorum, Johannis videlicet, Friderici, Jacobi & Theodorici militum decimam nostram de Leudingen (b) pro remedio animarum nostrarum nec non & antecessorum & successorum nostrorum per manus Dominorum nostrorum vide-

P

li.

- (a) Ex ordine Dominorum seu nobilium fuisse Waltherum, iam supra observavimus.
 (b) Leudingen villa inter Saram & Niedam fluvios, haud procul a Walderfangen sita.

licet Henrici Comitis Geminipontis & Friderici Comitis de Linengis (c), a quibus de eadem decima infeodati fuimus, libere & quiete contulimus perpetuo possidendam. Ut autem hec donatio perpetuum vigorem obtineat, nec ab aliquo in posterum retractari valeat, presentem paginam rei geste seriem continentem inde conscribi & sigillis nostri (f) & predictorum Dominorum nostrorum Comitum, quorum assensu & voluntate acta sunt hec, fecimus communiri. Acta sunt hec anno MCCXL mense Novembri.

II

- (c) Fridericus Liningensis, si consulas perill. Auctorem scripti eristici, quod ad defendendam Comitum Westerburgicorum causam in celebratissima controversia Liningensi accommodatum prodiit, hoc titulo: *Schliesliche Einreden &c.* Tab. I, fuit eius nominis II, qui a. 1237 cum fratre Emichone bona antea communi iure possessa divisit; vid not. (a) ad dipl. III huius Decadis.
- (d) Exemplum hic habes decimarum dominicalium, earumque in beneficium concessarum; cf. *Buri Erläuterung des Lehnrechts* p. 569-577.
- (e) Praeter hanc decimam Waltherus eidem monasterio anno sequenti concessit molendinum in Bolchen [ad Blesam] una cum banno & vinea ibidem sita in monte Mengersberg, ac quinquaginta libras denariorum Metensium ad vineae huius culturam impendendas, ea lege, ut monachi Wernerivillani anniversarium benefactorum celebrarent, eaque neglecta, bona ipsis donata ad ecclesiam Metensem transfirent, quam patris liberalitatem confirmavit a. 1258 Johannes de Brugken, filiorum natu maximus.
- (f) Usus sigilli, quo Waltherus hanc chartam confirmat, novum est nobilitatis documentum. Neque enim militaris generis homines hoc aevo sigillis utebantur propriis, sed chartas suas a Dominis suis muniendas curabant, vide infra ad n. VIII, not. (d).

II

Henrici, Comitis Bipontini, confirmatio donationis allodii cuiusdam in Walsheim factae monasterio Wernerivilano a vasallo quodam suo & evictionis de eo praestandae 1245.

Ex Registr. Wernerivill.

Ego (a) Henricus Comes de Geminoponte tenore presentium notum facio universis quod allodium illud, quod Dominus Bertramus miles de Sponeib, fidelis meus (b), habet in Wals-

P 2

les-

- (a) Comes noster magis opibus potentiaque florens, quam titulos arrogantiae plenos affectans non solum non se Dei gratia scripsit Comitem, quod ab aliis Principibus ac Comitibus factum merito indignatus est *Dadinus Alteserra* de Ducibus & Com. Provinc. L. III, c. V, p. 222, sed & singulari usus numero de se loquitur. Neque vero hoc alienum fuit a Principum id temporis nobilitate illustriori atque auctoritate, quod exempla Ducum Burgundiae, Lotharingiae, Archiepiscoporum Trevirensium, Comitum Flandriensium, Hannoniensium caeterorumque plura demonstrant, cf. III. *Woblfarti* deductionem pro Comitibus & Dominis de Hanau adversus nobilitatem inferiorem a. 1734 editam p. 108. In sequentibus vero diplomatibus usurpavit maxime pluralem numerum.
- (b) Hoc est, vasallus, isque militari genere. Vocabulo autem Domini insigniri etiam coepisse milites, ex quo militari ordini inesse credebatur dignitas, demonstratum dedit ill. *Estor* in tract. de ministerial. p. 230. Quemadmodum sane saepius nobiles seu Dynastae militum & armigerorum titulos, tanquam militaris honoris ac tirocinii insignia, usurparunt, sic e contrario illis, qui militari etiam genere orti erant, atque adeo
- non

lesheim (c) quodque a Domino Johanne, libero milite de Gemino ponte (d) qui illud titulo pignoris possedit, redemisse dinoscitur, pro salute sua & successorum suorum, consensu uxoris sue & puerorum suorum, ecclesie de Werneswilre liberaliter coram me & aliis honestis, tam militibus, quam servis, contulit. Warrandiam (e) vero dicte ecclesie per omnia de dicto allodio prestare promisit. Super quo Gerwinum militem de Gemino ponte fideiussorem constituit. Si vero dicte ecclesie aliquid deperire videretur per aliquem heredum suorum, Ecclesia se tenere deberet ad bona, que Gerwinus, qui fideiussor est, in Keczelsbach (f) habere dinoscitur, & hoc bona voluntate coram me promisit. Ut autem hoc ratum habeatur, ad preces tam Ecclesie, quam sepeditorum militum presentem schedulam in testimonium sigilli mei munimine feci roborari. Actum anno Domini MCCXLV.

III

non comparandi cum nobilibus seu Dynastis, tribui seculo maxime XIII coepit appellatio Domini honorifica, quum antea minoris momenti vocabulo vocati fuerint Domni, vide supra Dec. I, dipl. I. cf. Mülleri Reichstags. Theatrum. Frid. V, Tom. I, p. 81.

- (c) Villa tribus fere leucis abhinc remota, cuius iam inde a seculo VIII in chartis vetustis mentio fit, cf. *Orig. P. I, cap. I, p. 19, cap. II, § VI, p. 55 & c. III, § III, p. 133.*
- (d) Liber miles dici mihi videtur, qui neque ministerio, neque castrensi officio erat obstrictus, atque bonis nonnisi propriis fruebatur, quamvis caetera imperio Comitis subiectus esset, uti omnes liberi homines inferioris conditionis, quales erant ingenui aut milites.
- (e) Hoc est, evictionem, quod in vulgus notum est.
- (f) Qui est pars agri ad urbem Bipontum spectantis versus orientem sita & hodiernum hac appellatione insignis.

III

Eiusdem compositio controversiae inter monasterio Werne-
rivillanum & vassallum Comitis super duobus homini-
bus propriis agitatae facta in Morsperg, m. Maio 1250.

Ex Registr. Coenobii.

Henricus Comes Gemini pontis omnibus presentem paginam
inspecturis credere quod testatur. Sciant universi, quod cum
questio verteretur inter Abbatem & conventum Werneviller ex
una parte & Conone n. militem de Ailtorff (a) ex altera super
duobus hominibus Metzsa videlicet & fratre eius de Malringa (b),
Abbate dicente dictos homines ecclesie sue a matre domini Ger-
hardi militis de Gemino ponte in elemosynam esse collatos, pre-
dicto vero Conone econtra dicente, predictos homines ad sue
fortis (c) ius pertinere (d). Tandem de consilio honorum (e)
sepedictus Cono omni actioni & iuri quod dicebat se habere in
dictis hominibus coram nobis sponte renunciavit, voluntarie ce-
dens

P 3

-
- (a) Suspicor, sub hoc nomine latere Burg Altorf, proxime a castro
Morsperg, ubi haec acta sunt, remotum; quod in tabula
Lotharingiae geographica primo historiae Lothar. Calmetianae
Tomo praemissa exprimitur Bourg Altroff.
- (b) Malringam eandem esse puto cum villula prope Morspergam,
quae in laudata tabula exprimitur Morslingen. Facile enim
litterae transponi poterunt.
- (c) Hoc est, allodii, seu partis, quae ipsi ex hereditate obvenit.
- (d) Videas hic Comitem, apud quem tanquam iudicem Abbas &
miles causam dixerunt suam.
- (e) Hoc est, eorum, qui Comiti & Scabinis s. iudicibus in iudicio
affidebant, atque ex ingenuorum ordine advocari solebant.

dens dictis Abbati & Conventui in dicte elemosine collacionem. In cuius rei testimonium presentem paginam sepedictis Abbati & Conventui sigilli nostri munimine tradidimus roboratam. Acta sunt hec in in Morsperg (f) anno Domini M^o ducentesimo quinquagesimo, mense Maio.

III

Eiusdem literae consensu datae Emichoni, Comiti Liningensi, de dotanda ipsius uxore in castro Landeck d. 9 Febr. 1254.

Ex Orig.

Nos Henricus Comes de Zwenbrucken. Ad noticiam omnium volumus pervenire, quod dilectus noster consanguineus E. Comes de Ljningin (a) de nostra permissione & consensu de-

---

(f) Morsperg, hodie Mesprick, seu gallice, Haut Marimont, haud procul a lacu Lindre prope Lindre & Dieuze; cf. quae supra ad Dec. I, dipl. V, p. 27 sq. notavimus, & infra ad dipl. VII huius Decadis pluribus dicemus.

(a) Est is Emicho Comes de Liningen, quem perill. Senckenbergius in Tab. I genearchica deductioni Schliesische Einreden 2c. adiuncta, huius nominis III facit, & cui in divisione bonorum cum fratre natu maiore Friderico II facta a. 1237 assignata fuere castrum Franckenstein cum redditibus curiarum Businisheim, Milbisheim, Abinheim, Pluersheim, Guntersblumen preter allodium ibidem & bona hereditaria & Advocacia Westabin Bibilsheim & Hettinsheim Item Binegardin Ebernburg & Wilde insuper castrum Lantbechen cum omnibus attinentibus preter allodia & bona hereditaria, preterea bona in Müluersheim debent esse in communi perceptione Nemora & pascua & piscarie apud

apud Franckenstein debent esse communes. Appellat vero Henricus noster Emichonem de Liningen eam credo ob causam consanguineum suum; quod Emichonis mater, Ebersteinensis Comitissa, amita fuerit Agnetis Ebersteinensis, quam Henricus de Geminoponte habuit uxorem. Sic vero consanguinei vocabulum latiori sensu sumtum denotaret adfinem. En adfinitatem inter Henricum Bipontinum & Emichonem Liningensem sub uno aspectu positam!

EBERHARDUS, senior,
Dominus de Eberstein, occ. 1207.

Ux. Cunigunda.

<i>Eberhardus</i> , iunior, occ. 1207, † 1263. Ux. <i>Adelbeidis</i> , heres Sainenensis & Godfridi Comitis Sponhemii vidua.	<i>Otto</i> , senior, 1207, † 1279. cenrenario maior, factor famil. Comitum Ebersteinensium in Suevia.	<i>Conradus</i> , Can. Spir. & Argent. occ. 1224. fit Episc. Spir. 1237 & eodem anno divisionem facit inter consanguineos suos <i>Fridericum</i> & <i>Emichonem</i> de Liningen.	<i>Berboldus</i> 1207. praepositus Aquilegensis 1237.	<i>Albertus</i> 1207.	<i>N. N.</i> nupta Comiti de Leiningen.
<i>Eberhardus</i> de Sain, dictus de Eberstein, † ante patrem.	<i>Agnes</i> , heres nupta <i>Henrico II</i> , Comiti Bipontino.		<i>Fridericus II</i> , dividit cum fratre bona, in quorum fuerunt communi perceptione 1237.	<i>Emicho</i> Dominus castri Landeck & consanguineus Henrici Bipontini.	

Litterae divisionis inter fratres dictos opera *Conradi* Episcopi Spirensis, quem non 1238, sed anno iam praecedenti electum fuisse praesulem statuas oportet adversus Chronographos Spirenses.

dedit uxori sue Domine Elise (b) partem quam habet in castro
Landeck (c) & bona sibi attinencia nomine dotis pro secentis
ma-

renses, factae a. 1237 in crastino Lucae Evangelistae, in quibus castri Landeck prima fit mentio, ex autographo quidem descriptas dedit vir perill. de *Senckenberg* in scripto publico: *Ohnumstösliche rechtliche Auszüge derer Herrn Grafen von Leiningen Westerburg* &c. *Verlagen* Num. 1, p. 2, sed quod ex collatione locorum a nobis enumeratorum, quae Emichoni obvenire, patet, parum curate. Omissa enim sunt in editione *Senckenbergiana Eberburg & Vilde*, quae post *Binegardin* in apographo quodam veteri leguntur. *Ebernburg*, a quo haud procul absunt villae *OberBingart*, *NiederBingart* & *Pfeil*, seculo sequenti Comitatus *Sponhemici* anterioris castrum fuit, postquam Emichonis filia *Johanni I f. Claudio* Comiti *Sponhemico* in matrimonium collocata mortuo patre & fratre partem hereditatis sibi debitae occupaverat.

(b) *Elisabetha* nescio qua ex gente oriunda, nupserat iam a. 1252 *Emichoni*, quo certe anno ipsius vocatur uxor. Nuntius igitur remittendus est *Clarae*, *Dominae de Vinstingen*, quam Comiti huic adiunxit confusus temporum rationibus *Senckenbergius* in *tabb. genearch. fam. Leining.* Peperit vero *Elisabetha* *Emichoni* filium *Emichonem* filiasque *Adelheidem* & *Agnetem*, post patris fratrisque obitum heredes, quarum illa *Johanni I f. claudio*, Comiti *Sponhemico Cruenacensi* a. 1265 desponsata nupsit, haec vero *Ortoni Comiti Nassio* in *Dillenburg* collocata fuit.

(c) Videtur igitur *Emicho* haud totum castrum tum tenuisse. Quum vero ipsum tanquam feudum a Rege & Imperio habuit, conijci posset, *Henricum Bipontinum* partem illius alteram pariter tanquam feudum Imperii possedisse, adeoque condominium *Emichonis* fuisse. Sed audiamus ipsum *Emicho*.

marcis argenti (d), Huius rei testimonium presentibus perbibemus.

Q

Da

chonem in literis a. 1254 Id. Apr. datis ita loquentem: *Noverint universi — quod nos Emicho Comes de Liningen cum castro Landecke omnibusque suis attinenciis de Domini nostri W. Regis Romanorum illustris ac aliorum Dominorum, a quibus in feudo tenemus, beneplacito & consensu nostram consortem Elisabetha dotavimus & dotamus —*. Dederat autem consensum suum Wilhelmus Rex biennio ante, cum Francofurti ageret, d. III Non. Octobr. Quodsi Henrici nostri chartulam ex adductis Emichonis verbis interpreteris, fuisse illam dicas oportet dominum directum partis castri Landecken. Quod tamen cum obscurum videri queat, & suspensas veri videndi habemus rationes, exspectamus meliorem lucem. Seculo certe XIII Comites Bipontini castrum saepedictum possederunt, testantibus Henrici Comitis Bipontini ac Domini de Bitis literis a. 1382 scriptis, quibus in favorem fratrum suorum natu maiorum, Hannemanni, Simonis II Weckeri & Friderici renuntiat omni hereditati, nominatim dominio Bitensi, castris Lemberg, Lindebollen & Landeck cum omnibus attinentibus. Atque ex his fratribus iam a. 1378 Hannemannus, Henrici II nostri pronepos, partem, quam habebat in castro Landeck, Ruperto II Comiti Palatino oppigneravit, vid. *Acta Compr. Francofurt.* Contin. 1700 in designatione feudorum pignoratitiorum p. 162. Illustris Schoepflinus parum diligenter quaedam animadvertit de castro hoc in *Alsat. ill. T. II, p. 184.*

- (d) Dos germanica erat dotalitium, germ. *Widem, Wittum*, quod si in feudis constituebatur, necessarius erat consensus tum Domini directi tum eorum, qui in communiione sedebant vel una infeodati erant; prouti hoc demonstratum dedit ill. *Koppius Probe des teutschen Lehensrechts* v. P. I, *Verwidmung derer Lehengüter ohne Lehensherrl. und Agnaten Consens* § 105, p. 231 sq. cf. & *Senckenbergium Meditt. fasc. III, Med. I, de dotalitio consensuque Agnatorum* § VII, p. 444 sq.

Datum anno Domini M^o CC^o L quarto Vto Idus Februar. (e).

V

Eiusdem testimonium de collatione cuiusdam allodii in Walsheim facta monasterio Wernerivillano ab heredibus Godeberti militis de Geminoponte, m. April 1255.

Ex Registr. Wernerivill.

Nos Henricus Comes Geminipontis hanc literam inspecturis notum facimus universis, presentibus & futuris, Quod illo in tempore, quo Domina Gepa Gozeloni militi in coniugem tradebatur, Dominus Godebertus de Geminoponte, pater eius, de consensu liberorum suorum, Godeberti videlicet & Ernestonis nec non & Beatricis de Lachen ei decem libras Metensium legalium super alodio suo in Walesheim, specialiter prae aliis ordinavit & assignavit. Processu vero temporis Abbas de Werneswilre Fridericus cum rogaretur a dicta G. & Gerardo marito eius secundo, pro decem libris Meteñ legalium redemit alodium antefatum, quod obligatum in Warangia (a) tenebatur. Insuper

(e) Appensum est figillum Comitis nostri, cuius antica Leonem refert Bipontinum cum inscriptione solita, postica vero rosam Ebersteinensem conspiciendam praebet cum inscriptione minus legenda; cf. supra Dec. II, n. lll, p. 65 & V, p. 68.

(a) Vocis huius explicationem quaerenti in Glossariis nulla sese obtulit. Ego quidem illam interpretandam esse duco per ius illud, quod germanice dicebatur *Berfangenschaft*, *Berfangenrecht*, vi cuius, uxore post obitum primi mariti ad secundas nuptias transeunte, omnia bona mobilia & immobilia ex primo matrimonio natis affecta manebant; cf. *Besoldi thes. pract.* ad.

super dicta G. cum sorore suisque fratribus antedictis, cum liberorum suorum assensu, quidquid iuris habebat in allodio sepedicto, singuli partes suas monasterio de Werneswilre perpetuas in Elemosynas contulerunt. Si autem in posterum quicumque heredum (b) venerit contra id quod factum est, partem suam, que eum attingit, a dicti monasterii Abbate, tribus libris & VI solidis (c) redimat. Preterea ut in pace perpetua & quiete facta donacione dictum monasterium fruere & congauderet, dictus Gerardus de Lewenbergh omnem iniuriam in eo dicto Abbati depositurum de cetero se promisit. In cuius rei testimonium hanc kartam conscribi fecimus & sigilli nostri munimine roborari. Acta sunt hec anno Domini M^o CC^o L^o quinto Mense Aprili.

VI

Henrici Comitis Bipontini eiusque uxoris Agnetis privilegium monasterio Hornbacensi datum ratione molendini in Gemünde, seu villa castro Hornbach adiacente 1258.

Ex Chartulario Hornbacensi.

Universis presentes literas inspecturis Henricus Comes & Agnes uxor eius Comitissa Geminipontis veritati subscripte fidem

Q 2

ad.

---

adauctum per *Dietherrum* T. I, p. 956 & T. II, p. 599. Gepae enim liberis ex priori coniuge Gozelone affectae erant decem librae Metensium in allodio, quod a Godeberto ad liberos ipsius pervenit.

(b) Duo nimirum fratres Gepae & soror Beatrix.

(c) Quod redemptionis pretium triplicatum explet fere summam decem librarum.

adhibere. Ea que iure vel concordia terminantur, solent a nonnullis scripture testimonio commendari, ne ab altera parcium per vias discordie gradiente in questionis recidive scrupulum delabantur. Sane orta inter nos ex una parte & inter religiosos viros Abbatem scilicet & conventum Hornbacensem ex altera super quodam molendino quod edificare proponebamus in inferiori parte ville, que Gemunde dicitur super ripa, que Drualba vulgariter nuncupatur (a), materia questionis, tandem mediantibus bonis viris sic inter nos & ipsos scilicet Abbatem & conventum dicta discordia est sedata, quod nos pro dicto molendino sepeditis Abbati & Conventui qui pro tempore fuerint, maldrum frumenti sive nuclei spelce in die beati Pirminii in perpetuum solvere tenemur nos & successores nostri tenebuntur annuatim, salvo nihilominus iure ipsorum Abbatum & Conventus tam in banno quam in piscatura, quam in fundo littoris utriusque, cum nos nichil iuris in predictis habere confiteamur, promittentes tam pro nobis quam pro successoribus fide prestita corporali, quod in banno dictorum Abbatum & Conventus deinceps non attemptabimus construendo aliqua edificia sive etiam molendina in sepeditorum Abbatis & Conventus preiudicium & gravamen, addicientes etiam in promissis, quod homines illos, qui ad predictorum Abbatis & Conventus molendinum, quod situm est iuxta Leichelvinga (b)

de

- (a) Villa s. hodie oppidum castro Hornbach, in quo monasterium erat, adiacens dicebatur Gemunde a confluentia Drualbae s. Felisalbae & Sualbae, amnium, qui ibidem confusi nomen Hornbach sortiuntur; cf. *Origg.* P. I, cap. I, p. 16, 17 & 25 sq.
- (b) Leichelbingen ad Felsalbam fluvium hodie villula s. curtis est. Molendinum vero coenobii hodie in ipsa inferiori parte villae Gemunde s. oppidi Hornbach ad Sualbam aedificatum exstat.

de iure debent molere seu de antiqua consuetudine consueverunt, ad nostrum molendinum molere nunquam artabimus terroribus sive minis neque ipsos alliciemus pecunia vel promissis. Ut autem hec firma permaneant & illibata, sigilla nostra una cum sigillo religiosi viri Abbatis de Werneswilre presentibus sunt appensa in testimonium veritatis. Actum anno MCCLVIII.

VII

Henrici, Comitis Geminipontis, literae, quibus Conradi Comitis Silvestris ius in castro Morsperg recognoscit, m. Jun. 1259.

Ex Orig. tabularii Rbingravici.

Nos Henricus Comes Geminipontis notum facimus universis presentes literas inspecturis, quod nos Domino C. Comiti Silvestri (a) & suis liberis bene recognoscimus omne ius quod ad ipsos in castro Morsperch (b) dinoscitur pertinere, dum ipsi de
sump-

Q3

- (a) Conradus mihi III, Gerhardi filius, atque Emichonis ac Godfridi pater, vide supra cap. II, p. 26. Habuit is uxorem Giselam, a. 1245 defunctam, quod ex quadam eius charta didici.
- (b) Castrum *Morsperch* s. ex recentiori corrupta pronuntiatione *Mesprich*, dominio Comitum Geminipontis subiectum, iam aliquoties in chartis nostris obvium fuit cum villis ad illud spectantibus *Dumenheim*, *Ensmyngen*, supra cap. I, Dec. I, n. V & VI, p. 27-30 ibique notata, n. X, p. 34, *Miltzeche*, n. VIII, l. c. p. 78, *Altorf*, *Malringen* Dec. III, n. III, quibus ex Dec. III, dipl. VIII & X accedit *Lindre*, pagus salina insignis. Occurrunt praeterea in chartis Wernerivillanis loca in vicinia castrum sita, *Lare*, *Bessingen*, caet. Unde colligere licet

sumptibus quos ad edificium dicti Castri & ad structuram posuimus (c) nobis restituant partem suam, que ipsos contingit

licet, castrum Moersperg, in quo dominati sunt Comites Bipontini, haud aliud esse, quam illud, quod inter Vinstingam & Habondange s. Albertorf & Vergaville positum est. Fuit autem illud feudum Lotharingicum, quod clare docet charta quaedam ad a. 1297 communicanda, qua Agnes Barrensis, Comitissa Geminipontis, uxor Eberhardi I, Comitis Bipontini, qui secundus Henrici nostri filius fuit, renunciat dotalitio, quod ipsi in castro de Moersperg & suis appendiciis a marito constitutum erat de consensu illustrissimi nostri Friderici Ducis Lotharingiae & Marchionis, cuius feudum sunt ipsa bona. Dicto nimirum anno Eberhardus iste Comes cum Lotharingiae Duce pactum permutationis iniit, vi cuius huic castrum Moersperg, cum villis Lindre & Guemind [Guermange] appendiciisque omnibus tradidit, & vicissim ab eo recepit castrum Bitis, in quo dein sedem suam collocavit, unde ipsius posterius titulum Dominorum de Bitis invenerunt. Sed de his suo loco dicetur. Iste vero vasallagii nexus absque dubio causa fuit, quare Henricus noster Theobaldo, Friderici II Ducis Lotharingiae filio natu maximo, eiusque heredibus masculis ius in Ducatu succedendi, literis suis, aequae ut alii vasalli illustres, tutius reddere, atque se illum tanquam dominum directum & Ducem Lotharingiae agniturum esse, confirmare deberet; vid. pactum sponsaliorum inter Theobaldum & Isabellam de Rumigny circa a. 1281 celebratum in Calmeti hist. Loth. T. II, edit. vet. Prob. p. DXIII sq.

(c) Redintegravit igitur Henricus noster castrum hoc, quod seculo iam superiori & aetate etiam id superante, caput fuerat Comitatus cognominis. Documentum eius rei invenimus unicum in charta Mainhardi Comitis de Moersperg a. 1125 Mogun-

git (d), prout amicabile composicio vel iusticia duxerit ordinandum.

guntiae scripta. cuius versio antiqua legitur in *Calmeti* histor. Loth. edit. II, T. V, p. CLI, qua is Abbatiae S. Dionysii Cellam seu Prioratum Salonae sec. VIII a Fulrado S. Dionysii Abbate fundatam cum villis eo spectantibus restituit. Uti Cella est in vicinia castri Moersperg, ita & Ensming cum curte Aumelingen haud longe ab eo absunt; adeo ut non dubitemus, quin hoc nostrum idem sit cum illo, Comitatus Moerspergensis sede. Tradit vero in iisdem litteris Mainhardus Comes, se Comitatum Moerspergensem obtinere iure hereditario post obitum Adelberti Comitis, cuius filiam Mechtildem in matrimonio habebat. Potuit igitur ex hac Mainhardi familia castrum Moersperg transire per feminam in dominium gentis Bipontinae & Wildgraviae. *Calmetus* in hist. Loth. edit. II, T. I, Dissert. p. CXCLIII Albertum, Mainhardi focerum, putat fuisse Comitem Dachsburgensem, sed confusae nimium coniiciendi rationes illius nos impediunt, quo minus opinionem hanc probabilem habeamus. Quidsi Mainhardus per uxorem Comes de Moersperg factus, fuerit Mainhardus ille Sponhemius, cuius consanguinea uxor Mechtildis hereditatem ipsi attulit, (cf. *Bremers genealogische Geschichte der Graven von Sponheim, I Stück der diplom. Beyträge* § VIII & XI) atque Henricus I, pater Henrici II, & Gerardus Comes Silvestris, pater Conradi III, uxores duxerint ex familia Sponhemica, filias nimirum Godfridi I, qui filius fuit Meinhardi & Mechtildis. Meinhardi certe avus Eberhardus in vicina Alsaciae parte septentrionali villas Hochfeld & Schweighausen cum foresto Heiligenforst ex donatione Henrici III Imp. habuit.

- (d) Hinc patet, Henricum Comitem nostrum non totum tenuisse castrum iure proprio, sed partim pignoris loco sibi a Wildgraviis traditum. Neque vero deinceps vestigium communis possessionis reperiemus, sed Comites potius Bipontinos seculo
ver-

dum. In cuius rei memoriam presentem litteram sigilli nostri munimine fecimus roborari. Actum anno Domini M^oCC^oL^o nono mense Junio.

VIII

Eiusdem confirmatio consensus militis cuiusdam in alienationem feudi, quod ab hoc alius miles habuerat, 1265.

Ex Registr. Wernerivill.

Henricus Comes Geminipontis *universis presens scriptum intuentibus volumus esse notum, quod Bertholdus miles dictus de Grunbach in presencia nostra, Wilhelmi dicti Reynolt, Johannis Setzerede & aliorum plurimorum libera ac bona voluntate annuit donacioni facte per Conradum dictum filium Syfridi militis quondam de Erffwilre (a) monasterio & conventui de Wernerivillero ordinis Cisterciensis Metensis diocesis de bonis in*
Bu-

---

vergente solos in illo dominatos esse videmus ex documento paulo ante not. (b) laudato.

- (a) Facta fuerat haec donatio anno superiori testantibus litteris, quarum initium & finem decerpere lubet: *Noverint universi, quod nos Conradus castrensis de Castris quondam Sifridi militis dicti de Erffwilre pie memorie & uxor nostra Hedewigis — In cuius rei testimonium & evidens robur presentem cedulam sigillis venerabilis viri Domini nostri Reineri Comitis de Castris & Elzabeth collateralis eiusdem corroborari impetravimus, quia sigillum proprium non habuimus. Datum anno Domini MCC^oLXIIII in festo omnium Sanctorum. Invenit vero Sifridus miles de Erffwilre appellationem a vico domini Wecklingen coniuncti cum dominio castri ad Blesam, Erffweiler.*

Buderswilre (b), que ab ipso Bertholdo iure feodali pertinebat (c). In cuius rei testimonium ad preces dicti Bertholdi sigillo nostro communiri fecimus presens scriptum (d). Datum anno MCCLXV.

VIII

Henrici Comitis Bipontini eiusque filii natu maximi, Simonis, Domini de Eberstein, compositio litis inter monasterium Hornbacense & vasallum quendam suum agitatae super iuribus *Butteil* & *Hauptrecht* facta d. 31 Dec. an. 1269.

R

Ex

- (b) Rectius Budiswilre, hodie Busweiler, vicus in Comitatu Birensi.
- (c) Rarissimum est hoc ævo exemplum feudi, quod miles militi dederat. Bertoldum vero ex genere militari ortum fuisse colligere licet, velex eo, quod consensum suum per Comitis chartam declarandum atque per eiusdem sigillum muniendum curavit. Quae ill. *Estor* adduxit exempla in opusculorum collectione germanica, Vol. I, III Stück, p. 701 sq. & Vol III, X Stück, p. 339 sq. von den adelichen Lehen des niedern Adels, sunt longe posteriora.
- (d) Neque enim Bertholdi militis consensus fuisset validus, nisi accessisset Domini sive Comitis, cuius imperium reverebatur, auctoritas. Non solum igitur hac aetate nondum sigillis usi sunt, *Heineccius* de sigillis P. I, c. XI, *Koppius* de insigni differentia inter S. R. I. Comites & nobil immed. Suppl. Observat ad dipl. n. 2. *Lucius Bericht vom Adel in Teutschland* p. 123, sed & chartae ipsorum nomine conscriptae rariores sunt. Prius tamen inveniuntur, quum sigilla; quamvis enim chartae militum nomine inscriptae veniant, requisiverunt illi tamen suos Dominos aliosque, quos licebat, ut sigilloxum firmamenta adtingerent.

Ex Registr. Coenobii.

Nos Henricus Comes Geminipontis, & Simon filius
 noster & Dominus de Eberstein (a) notum facimus univ^{er}sis,
 ad quos pervenerit presens scriptum, quod cum discordia verte-
 retur inter viros religiosos Abbatem & Conventum Hornbacen-
 sis monasterii ex una parte & Gozonem militem nostrum de
 Lemberg (b) dictam Vogelsang ex altera super iuribus que vul-
 go **Bütrel** (c) & **Houbetret** (d) dicuntur & quecunque alia
 in-

- (a) Successerat Simon, filius Henrici, Eberhardo Domino de Eber-
 stein, a. 1263 defuncto, in Comitatus s. Dynastiae Ebersteinen-
 sis partem dimidiam & ab anno certe 1264 titulum Domini de
 Eberstein assumserat deposito illo heredis s. dicti de Eberstein.
 Vide supra cap. II, p. 51. sq. & infra Sect. III.
- (b) Lemberg castrum, caput hodie praefecturae cognominis, qua
 villa celebrior continetur Pirmasens, subsuisse Comitibus Bi-
 pontinis, Sect. III & IIII declarabit.
- (c) Vox **Buweteil**, contracta in **Buteil**, denotat divisionem sub-
 stantiae servi rustici, seu ius, cui subiiciebantur servi, qui dis-
 sortes, hoc est, non itidem Domino ipsorum proprietate cor-
 poris addictas uxores duxerant. Eorum enim post mortem
 Dominus duas partes omnis substantiae mobilis capiebat, ita
 ut nonnisi tertia pars uxori eiusque liberis salva maneret; quam
 rectiorem vocabuli significationem primus aperuit perill. *Sen-
 kenbergius* in Corp. Juris Germ. T. II, praef. § XI, p. XIII ex
 demonstratione iurium (*Weisthum*) Abbatis S. Maximini in
 Symeren, ibid. T. II, p. 64, qui tamen aliam vocis originem
 pandit; cf. *Haltausii* Gloss. Germ. p. 203. Habemus & nos
 haud pauca, quae ad distinctionem bidellae a iure capitali in
 luce ponendam faciunt, proxima data occasione pluribus ex-
 ponenda.
- (d) **Hauptrecht**, **Besthaupt**, **Fall**, **Hauptfall**, **Gewandfall**, **Beste-
 wat**

iura sunt, que homines sancti Firminii solent dare, qui residenciam faciunt infra viam, que **Rottweg** & infra fluvium qui **Wissenata** vulgariter nuncupatur (e), interveniente pacis amicabile compositione dictam querimoniam seu discordiam terminavimus in hunc modum quod dictus miles noster pro se & suis coheredibus expresse coram nobis predictae discordie renuntiavit promittens bona fide & sine omni dolo, quod predictos viros religiosos scilicet **Abbatem** & **Conventum** vel per se vel per alios super prefatis iuribus minime molestabit, imo ipsa iura ad prefatos viros spectabunt & ipsa possidebunt iure hereditario sicut hactenus possederunt. Ut autem hec firma permaneant & inconvulsa, Nos ad petitionem utriusque partis presentes literas sigillis nostris duximus roborandas in testimonium veritatis. Acta sunt hec anno Domini **MCCLXIX** feria secunda ante octavam Domini in claustrum **Hornbacensis** monasterii. Testes qui huic compositioni interfuerunt, **Wilhelmus** dictus **Reynolt**, **Bechelmus** **Castellanus** (f), **Rudegerus** **Glaz**, **Siberus** de **Renberg** milites & alii quam plures.

R 2

X

Watmal, todte Hand, ius capitale s. mortuarium caet. usitata fuere nomina ad denotandam pensionem, quae de morte servi aut servae Domino debebatur. A viris vero decedentibus transibat ad hunc optimus equus s. optimum pecoris caput, & ab uxoribus optimum quid ex induviis & exuviis.

- (e) Incognita mihi iisque, quos consulere licuit, nomina.
 (f) Castellanus h. l. idem est ac burggravius s. praefectus castris a Comite Advocato constituendus. Distinguitur enim a militibus peculiari appellatione.

X

Henrici Comitis eiusque filii Simonis & Agnetis uxoris literae, quibus consentiunt in venditionem bonorum, quae homo quidam tuus Godefridus de Rimeswilre dictus Parcifal a monasterio Hornbacensi in feudum habuerat, in Rimeswilre & Dessingen factam eidem coenobio, m. Mart. 1273.

Ex Registr. Hornbas.

Nos Henricus Comes Geminipontis & Simon filius noster una cum Agnete Comitissa collateralis nostrae *universis*, ad quos tenor presencium literarum pervenerit, cupimus esse notum, quod Viri venerabiles ac religiosi Dominus Hugo Abbas totusque Conventus monasterii Hornbacensis ordinis sancti Benedicti Metensis diocesis omnia bona in Rimeswilre & Dessingen (a) sita, quae a predictis viris religiosi Godefridus de Rimeswilre dictus Parcifal titulo feudali tenuit & possedit, ab eodem G. sive sint in decimis (b) sive in censibus cum ceteris attinentiis dictorum bonorum nichil excepto pro centum quadraginta libris Metensium denariorum emerunt & titulo empcionis rite & legitime compararunt de quibus centum quadraginta libris nobis a prefatis viris religiosi in viginti libris Metensium dena-

- (a) Nomina villarum, quae haud amplius supersunt. Vocabulum tamen Rimsweiler etiamnum superstes est in ponticulo ligneo, quo transitus fluvioli Drusb s. Felsalb coniungitur, vulgo dicto der Rimsweiler Steeg. Neque enim h. l. sermo est de vico Rimsweiler, qui leucam a nobis abest.
- (b) En exemplum decimarum, quas miles ab ecclesia in feudum tenuit! cf. *Buri Erläuterung des Lehenrechts* p. 569 sq.

naviorum est plenarie satisfactum, in quibus viginti libris idem G. ratione homagii, quo nobis astrictus fuerat, tenebatur (c). Nos igitur omni actioni, quam ad dicta bona de Rimeswilre habere occasione homagii videbatur, expresse renunciamus, inane & irritam in his scriptis in posterum protestantes, dictus autem G. pro se & suis coheredibus predictis bonis ad eum titulo feudali seu quocumque iure alio devolutis renunciavit expressius coram nobis. Nos etiam sepe dictos viros religiosos ab omni inquietudine molestia gravamine, que eisdem possent occasione predictorum honorum incumbere, promittimus quantum ad posse nostrum contra indempnes reddere ac securos. Ne igitur predictae venditioni ac emptioni perfidorum versutia sive calliditas valeat obviare, presentes literas ad instantiam predicti Godefridi prenomminatis viris religiosi dedimus sigillis nostris roboratas in testimonium & memoriam veritatis. Datum anno Domini MCC. LXXII mense Martio.

Decas IIII

Diplomatum, historiam HENRICI II, Comitis Bipontini, illustrantium,

R 3

I

- (c) Nimirum necessarius erat consensus Comitis in alienationem rei homagio obstrictae. Consistebat autem ius illius in pecunia, qua partem reddituum suam fecerat, & sub pactione servitiorum militarium sibi praestandorum Godefrido militi tanquam suo homini reddiderat. Patet vero hinc quoque differentia inter feudum & homagium. Illud enim pendeat ab ecclesia Hornbacensi, hoc autem obstrictus erat miles Comiti.

I

Wernheri Archiepiscopi Moguntini charta, per quam Conventui b. Mariae in horto Ceraforum prope Wormatiam incorporat reditus parochiae in Muntzheim 1273.

*Schannatus bisp. Worm. Cod. probb. n. CLVIII, p. 137
ex Archiv. Administ. Heidelb.*

*Wernherus, Dei gracia S. Moguntine sedis Archiepiscopus —
Syfridus prepositus maior, Symon Decanus, totumque Capitulum &c. constare volumus, quod cum venerabilis Abbatissa totusque Conventus in Orto S. Marie extra muros Worm. propter inopiam seu prebendarum suarum reditus tenues & exiles nobis humiliter supplicarent propter Deum, quod Ecclesiam in Munzheim (a) nostre diocesis, cuius patronatus ad dictas sanctionales ex donacione Henrici Comitis Geminipontis & Agnetis sue contoralis dinoscitur pertinere, consensu Gerardi pre-*
po-

-
- (a) Amplissimus *Preuschenius* in Commentatione continuata in historiam familiae illustris Ebersteinensis, *Carlsruher nützliche Sammlungen* I Band XLIII und XLIV Stück IX, p. 348-350 pluribus rationibus demonstrare studet, dici h. l. de vico quondam Ebersteinensi inter Gochsheim & Udenheim Quum vero Simon, Henrici filius natu maximus, iam tum Domini Ebersteinensis transrhenani hereditatem solus adiverit, nescio an non hic locus de alia villa Wormatiae propiori in ea regione, ubi Henricus noster plures habebat tum avitas tum ex hereditate Ebersteinensi possessiones, intelligendus sit, cf. supra Dec. II, dipl. III, praesertim quum Moguntinus Archiepiscopus villam istam in sua dioecesi sitam esse dicat, quod rectius cadere arbitror in Munzenheim haud procul a pago Hesseloch.

positi S. Pauli Worm. Pastoris ecclesie predictae (b) ipsam Ecclesiam cum suis prouentibus dignaremur incorporare
Act. anno MCCLXXIII.

II

Rudolfi I, Marchionis Badensis, literae reconciliationis cum Henrico Comite Geminipontis eiusque sociis in expugnandis munitionibus Selse & Seldenowe, d. 29 Jul. 1274.

Ex *Wenckeri Appar. Archivi* p. 180, n. V.

Nos Rudolffus Dei gracia Marchio de Baden ad universorum notitiam volumus pervenire publice profitentes. Quod nos universis ad devastacionem munitionum nostrarum Selse & Seldenowe cooperantibus, qui ex iussu & mandato Serenissimi Domini nostri Rudolffi Romanorum Regis ad hoc venerunt. Videlicet E. & F. Comitibus de Liningen, H. Comiti & filiis suis W. & E. Comitibus de Geminiponte (b). Domino . . . de Bolandia. Domino H. de Fleckenstein. H. de Fleckenstein. Hundi

- (b) Qui fuit ex Comitibus hirsutis fraterque Eberhardi & Fridrici, Episcoporum Wormaciensium, teste *Schannato hist. Worm.* p. 123, cf. *ibid. Cod. probb. in CLXXIX* p. 145 n. vii.
- (a) Castrum & oppidum Selse quantae id temporis fuerit offensionis, ex pluribus a *Wenckero* l. c. editis tabulis colligere licet. Postquam saepius de eo destruendo actum fuerat inter Episcopos, Comites Dominosque vicinos, haud tamen prius efficax fuit eorum consilium, quam cum accedente auctoritate regia Comitisque Bipontini auxilio Selse & Seldenowe devastata sunt; cf. narrationem fatorum castri & oppidi Selse in *ill. Schoepffini Alsat.* ill. T. II, p. 181.

di. H. fratri suo Symoni. Civibus Argentinensibus ac toti Civitati nunc & in posterum de huiusmodi commisso de quo predictum est firmam Reconciliationem dedimus, promittentes nibilo minus de hiis scriptis, Quod nos si quid contra quemquam a tempore creationis Serenissimi Domini nostri R. Regis Romani indebite attemptavimus, coram eodem Domino nostro Rege cum requisiti fuerimus universis iustitiam faciemus. Ita quod & ipsi nobis iustitiam ibidem de eis contra ipsos nobis proponere competit e converso, facere sint parati. Datum anno Domini MCCLXXquarto Dominica proxima post festum Sti Jacobi Apost. In cuius rei evidenciam nostro Sigillo Roboravimus prebens scriptum,

III

Henrici Comitis Bipontini tabula, qua Philippo de Montfort oppignerat villas suas Husen & Rode, eundemque vasallum suum efficit, d. 20 Jul. 1274.

Ex libro Copiali Sponhem. Archivi Bipont.

Nos Henricus Comes Geminipontis tenore presencium notum facimus universis, quod nos villas nostras Husen & Rode (a) cum attinencis Domino Philippo nato Domini Cunonis bone

(a) Hodie Oberhausen & Duchrodt, quarum etiam in dispositione a Stephano, Duce Bipontis, eiusque focero, Friderico, Comitum Veldentinorum ultimo, de adeunda olim a filiis ac nepotibus, Friderico ac Ludovico, hereditate, a. 1444 facta mentio his verbis fit in recensione dominiorum praediorumque, quae Ludovico, Duci post Bipontino, assignabantur: Darzu Duchrod und Husen, in die Mannschafft gein Zweybrücken gehörig; vide

bone memorie de Montfort (b) pro septem triginta & centum
marcis Coloniensibus bonorum & legalium, acceptorum & da-
tivorum apud Cruzenachen super fluvio, qui dicitur Na & pro
quadraginta libris Metensium bonorum & legalium, titulo pigno-
ris obligavimus, quodque nos vel heredes nostri dictas villas de
prefata summa pecunie duxerimus redimendas, post redemcionem
vero seu deliberacionem dictarum villarum dictus Ph. de centum
marcis Coloniensium & legalium comparabit bona, que Domi-
nus Ph. sepe dictus & heredes sui a nobis & nostris heredibus
in feodum perpetuo possidebunt, Addicimus eciam, quam diu
dicte ville remanserint obligate, bona universa cum fructibus &
prelibatis villis provenientibus Ph. memoratus in feodum retine-
bit (c). In cuius rei testimonium presentem paginam duximus

S

robo.

---

vide G. C. Joannis Misc. hist. Pal. Bip. Animadv. Spec. I,
n. V, p. 26 & 27.

- (b) Montfort castrum haud procul ab Odernhemio ad Glanum no-
men dedit his militibus. Cuno de Montfort subscripsit char-
tae 1260 scriptae, quam supra Dec. II, n. VII ad cap. II, pag.
72 dedimus.
- (c) Apparet hinc satis clare, pignus fuisse infeudatum, quod Phi-
lippus de Montfort a Comite Geminipontis recepit. Fruiti-
sunt illo Montfortii, a Comitibus nostri investiti, usque ad a.
1412, quo Rudolfus de Montfort Stephano Comiti Palatino
dictas villas resignavit, assensum praebente proximo ipsius
herede Wolf de Lewenstein dicto Kirchhusen cum uxore Hil-
degarde, contradicente vero agnato Friderico de Montfort;
unde lites bellaque exorta, quae tandem Ludovici Electoris
Palatini opera sic composita sunt, ut Fridericus de Montfort tres
quadrantes villarum haberet feudi hereditarii iure praeditos,
quar-

roborandam. Datum anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo quarto, decimo tercio kalendarum Julii.

IIII

Literae Henrici, Comitis Geminipontis, quibus se ligium Episcopi Metensis profitetur, d. 6 Jul. 1275.

Ex scripto publico Saecorum Regis Caroli XI, Ducis Bipontini, nomine a. 1683 edito: Beschwerden über der Französischen Gerichts Cammern zu Metz und Breysach angemassete Vornehmen und Verfahren wider das Herzogthum Zweybrücken edit. I, p. 6, edit. germ. lat. p. 11.

Ego Henricus Comes Geminipontis, publice & in presencia Domini mei Laurencii, Dei gracia Metensis Episcopi recognosco quod ego sum Homo Ligius Domini mei Episcopi pre omnibus Dominis aliis, Imperatore excepto, Nec ego nec filii mei possunt aut poterunt, vel unquam poterunt alium Dominum sibi constituere (a). Datum A. Dom. 1275 die Pe-

---

quarti autem reliqui usumfructum feudalem Stephanus Dux consolidaret cum dominio directo. Hodie nobilis Gunderrodiorum familia per novum pactum dimidiam reddituum partem in hisce villis possidet lege vasallagii.

- (a) De occasione huius foederis ligii uberius cap. III, § 6 p. 84 sq. commentati sumus. Eidem Episcopo ante quinque annos Henricus Comes eiusque filius primogenitus, (Simon Dominus de Eberstein) & hic quidem ratione feudi in Breheim hominumque S. Stephani ultra Rhenum fidem addixerunt. Testantur hoc literae primae earum, quas *Meurissius* in hist. Episc. Metens. L. III, p. 477 se in Cancellaria Episcopali vidisse narrat: *Il se trouve six belles pieces dans la Chancellerie de Vic datées du tems de la Seance de cet Evesque (Laurent 65. Evesque.)*

La

Petri & Pauli Apost. (b).

S 2

V

La premiere du Mercredy d'apres la Saint Remy l'an mil deux cents septante (8 Oct. 1270), par laquelle le Comte des Deuxponts est dit & reconnu homme lige de l'Evesque de Metz, comme aussi son fils ainé, a cause du fief de Bretbeim & des hommes de St. Etienne au dela du Rhin. La seconde du Lundy apres la Saint Luc, l'an mil deux cents septante cinq, (21 Oct. 1275), dans laquelle il est porté, que Castres & Putlanges avec leurs dependances sont fiefs de l'Evesché de Metz, liges & rendables. La troisieme du jour des Octaves de Saint Pierre & de Saint Paul la mesme année 1275 (6 Jul. 1275) par laquelle le mesme Comte des Deuxponts Henry reconnoit qu'il est homme lige de l'Evesque de Metz avant tous les autres Seigneurs, excepté l'Empereur, & qu'il ne luy est pas permis ny a ses Successeurs de choisir un Seigneur au prejudice du rang de l'Evesque de Metz. Horum titulorum duos priores, quorum alter magis respicit historiam Ebersteinensem infra Sect. II attingendam, alter vero ad Henricum Comitem de Salmis, heredem Comitatus Castrensis & domini Pütlingensis, referri debet, Calmetus Abbas in hist. Loth. edit. II, Tom. III, p. 198 non solum in unum confudit, sed & primum satis ridicule interpretatus est. Sic enim eas refert: On rapporte quelques reprises de Henry Comte des Deuxponts des années 1270 & 1275, par lesquelles ce Seigneur reconnoit, qu'il est homme lige & fils ainé de l'Evesque de Metz pour les fiefs de Bretbeim, & qu'il est premier des vasseaux de St. Etienne au dela du Rhin, & pour les terres de Putlange & de Castres. Caeterum literas illas a. 170 scriptas neque a Meurissio, neque uti decebat, ab Episcopo Metensi, quum a. 1680 coram iudicio recuperatorio Metensi ius in Comitatum Bipontinum affectans causam suam ageret, prolatas esse, merito reprehendit auctor scripti illius publici, Beschrwerden über der Gerichts Cammern zu Metz Verfahren ic. p. 17.

(b) Quum Meurissius has literas a se vitas octava Petri & Pauli

V

Litterae Henrici II, Comitis Bipontini, quibus Hugonem Dominum de Vinstingen, generum suum, a nexu clientelari, quo ei Dimringae causa tenebatur, sub conditione resolutive absolvit, d. 5 Jul. 1275.

Editae primum a L. B. de Senckenberg in prodr. Iuris feudalis Append. IV Doc. n. IV, p. 137 sq. iam ex Autographo, quod in Tabulario Rbingravico asservatur, emendatae.

Henricus Comes Geminipontis *notum facimus universis presentes inspecturis, quod nos de consensu Symonis, Everardi & Waltherami filiorum nostrorum* (a) Hugonem de Feneftingen (b)

ge-
 datas esse dicat, testimonio ipsius oculato plus tribuendum existimo, quam patronorum causae recuperatoriae levitati. Incidit vero illa in d. 6. Julii.

- (a) Perill. *Senckenbergius* in *Observatt.* ad hoc documentum h. l. notat, in eiusmodi alienatione, qua immobilia a nexu feudali liberabantur, filiorum consensum de iure Germanico fuisse necessarium; contra nullo eorum consensu opus fuisse, ubi feudum dabatur, cum Vasallus tantum usufructu germanico potiretur, nullaque adeo inesset alienatio; cui asserto suffragatur dipl. huius Dec. III, a. 1274.
- (b) Familiae Dominorum Vinstingensium illustris olim memoria ita fere obscurata est, ut hanc tandem prorsus perituram esse, doluerit summus *Koelerus* in operis amplissimi *Münzbelustigung* T. IX, 26 Stück, 26 Jun. 1737, p. 205. Erunt forte aliquando, quibus memoriam nobilissimae gentis redintegremus. Illustravit autem eam maxime hoc ipso seculo Henricus de Vinstingen, frater Cunonis & Brunichonis, Dominorum de Vinstingen ac fundatorum Prioratus S. Leonardi in monte apud Vin-

Vinstingen a. 1252 instituti, cf. literas eorum in *Calmeti* hist. Loth. edit, I, Tom. II, probb. p. cccclxxii sq. in quibus is appellatur Domini Papae Capellanus & Cantor Virdunensis. Fuit vero idem quoque Ecclesiae Metensis Decanus, tandem Archiepiscopus Trevirensis a Papa ordinatus 19 Nov. 1260, (cf. *Hontbem.* hist. Tr. dipl. T. I, p. 776 (a) & *Gesta Trevirorum* in eius vita) praefuit ecclesiae metropolitanae usque ad a. 1286, quo in castro b. Marci Evangelistae ex hac vita migravit. Egregie is autem ecclesiae suae auctoritatem, potentiam & opes amplificavit firmavitque tum novis munitioibus extruendis, aliisque instaurandis augendisque, tum comparandis feodis & homagiis Comitum nobiliumque Dominorum, ex quibus prae caeteris memorantur Comites de Veldentia, *Geminipontis*, de Sarwerden, hirsutus, de Hoinberch, tum coemendis praediis redditibusque in dioecesi Trevirensi, in quorum numerum praecipue refertur castrum Mailberg cum Advocatia Witlich, vassallis, castrensibus, hominibus, villis caeterisque iuribus attinentibus, quod Archiepiscopo a. 1279 vendiderunt pro mille & quadringentis libris Metensium denariorum Hugo miles & Joannes armiger, Domini de Vinstingen, ipsius credo ex fratre nepotes, ad quos illud pervenerat absque dubio per feminam ex familia Dynastarum Mailbergensium Vinstingensi Domino nuptam. Tabulas huius emtionis venditionis dedit Reverendissimus *Hontbemius* in hist. Tr. dipl. T. I, n. DLV, p. 809 sq. iniurius tamen quodam modo in Vinstingios ex nobilium Dominorum genere natos, cum in nota (a) observet, armigeros fuisse ex militari genere ortos, eosque qui aut impuberes privatim se in armis exercere studebant, aut si armis sufficientes essent declarati, cingulum militare nondum acceperant. Demonstratum enim est a pluribus & maxime, qui instar caeterorum esse potest, ab illustri *Scheidio* historisch und diplomatische Nachrichten von dem hohen und niedern Adel in Deutschland. § 8. sq. armigeros non solum fuisse ex militari genere, sed etiam nobili

generum nostrum (c) a fidelitate & homagio, in quibus idem Hugo racione castri de Dymringen (d) & ville Ruprecvilre

720-

bili loco natos tirones militiae s. cingulo nondum ornatos, atque hunc honorem qui accepissent, dictos fuisse milites, Ritter; cf. praeterea du Fresne gloss. in voce miles, ubi milites in primum, secundum & tertium ordinem distinguuntur. Posterior ordo erat militum gregariorum s. ex militari genere natorum; Duces vero, Comites & Domini erant primi vel secundi; Bericht vom Adel in Teutschland 2c. Frankf. 1721, p. 68 sq. Adliches Ritterfeld 2c. § VII, p. 41-43 & maxime not. (f), Oratio de Homburgo, Biponti edi coepta 1759 cap. V, not. (e), p. 16 & 17. Neque igitur dicti Vinstingii Dynastae in Indice nobilium (inferioris ordinis) sed hereditariorum Comitum & Dynastarum a Viro summe Venerabili erant collocandi, vide notam sequentem.

- (c) Cum Hugo de Vinstingen coniugem habuerit illustrioribus parentibus natam, hoc vel solum conditionem illius pariter illustrem declarat. Atque chartam dictam emtionis venditionis castri Mailberg quum firmatam esse vellent Hugo & Johannes, Domini de Vinstingen, etiam sigillis nobilium Viro- rum Domini Henrici Comitis Geminipontis & Domini Hugonis de Litzelstein, hi ita precibus respondent: *Et nos — Henricus & Hugo Comites predicti, ad dictorum Hugonis militis & Johannis armigeri consanguineorum Dominorum de Vinstingen instantiam & rogatum sigilla nostra literis presentibus duximus apponenda.*
- (d) Dimringa castrum, hodie vicus praefecturae Dimringensis, quae Comitatu Sarwerdano contermina Comitibus Sylvestribus & Rheni subest, ad fluviolum Eigel, quae Sarae prope Herbizheim miscetur, haud procul a S. Laurentio, Lorenzen, situm est, demonstratque, quam late patuerit ditio Comitum
Bi.

nobis astrictus est & fuit usque ad hec tempora absolvimus & acquitamus & renunciamus pure ac simpliciter omni iuri quod nobis & heredibus nostris in dictis castro & villa occasione dicte fidelitas & homagii haecenusit competebat quamdiu Katerina filia nostra, uxor eius (e), vivet (f). Hoc excepto & nobis salvo, quod si prefati Hugo & Katerina prolem aliquam non procreaverint, ipse Hugo predictus fidelitate & homagio nobis & he-

---

Bipontini. Datum vero fuisse Hugoni videtur dotis loco. Nulla vero in finibus huius castri hodie reperitur villa Ruprecvilre, nisi ea interpretanda sit de vico Rothweiler.

- (e) Quae Herzogius in Chron. Alsatiae L. V, von den Grafen zu Zweibrücken, p. 37 narravit de Catharina, Eberhardi Bipontini filia, Hugonis de Vinstingen coniuge, d. 5 Mart. 1334 defuncta & in coenobio fratrum minorum Sarburgi sepulta, rectius ad nostram Henrici II Bipontini filiam referenda censeo, qua esse ad aetatem nonaginta plus minus annorum pervenisset.
- (f) Singularis hic primum est, animadvertente perill. Senckenbergio, renunciatio domini directi sub conditione resolutive; deinceps Dominus Vinstingius in pari nobilitatis ordine esset, exemplum haec charta praebet feudi ab aequali dati, quod eo aevo raro usu venire iudicat. Fieri tamen coeptum est sec. hoc paulo frequentius, cf. supra Dec. III, dipl. III, not. (c). Sic Hohenfelsii Dynastae tenuere castrum Stadecken in feodum a Comitibus Liningensibus, idemque dein apertum Fridericus de Liningen senior rursus contulit a. 1313 Georgio Comiti Veldentino genero suo, & Joffrido de Liningen, nato suo minori, itaque dominium directum, inquit lectus laudatissimus, Gemnipontis Comitum, dum Hugo & Katerina vivebant, quiescens, post eorum mortem, casu quo improles decederent, reviviscere

heredibus nostris restringetur (g). Et ipsum castrum & villam a nobis & heredibus nostris recipiet, & tenebit in feodum sicut ante. Si vero prolem ipsos procreare seu habere contigerit, volumus quod absolucio, acquitacio & renunciatio per nos superius facte in suo robore semper maneant & perpetuo observentur, & quod predictus Hugo & sui heredes dictum castrum & villam cum iuribus suis & attinenciis possideant tanquam bona sua allodialia & libere teneant & absolute. Et quod dictus Hugo & sui heredes a nobis vel heredibus nostris nullo unquam tempore in dictis castro & villa & earum attinenciis occasione alicuius homagii turbentur de cetero vel vexentur. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Actum & datum Anno Domini M^oCC^oLXX^o quinto tercia feria ante festum beate Marie Magdalene.

VI

Henrici, Comitis Bipontini, donatio quadraginta solidorum de salina in Lynden quotannis percipiendorum, legata monasterio Wernerivillano, 1280.

Ex

iubetur. Loquitur vero clare charta nostra, dominium directum intermitteri debere, quamdiu Katerina, uxor Hugonis vixerit; ea mortua si prolem reliquerit, istud prorsus extinguendum; si vero liberis caruerit, atque Hugo illi superstes sit, hunc ipsum, dum viveret, vasallagii nexum denuo agnoscere debere; quo etiam defuncto revertisset castrum ad dominum directum, consolidatumque fuisset ius vasalli cum iure Bipontinorum proprietario.

(g) Conditio quum fuerit impleta, abiit haec alienatio in puram donationem, ex qua Vinstingenses Domini Dimringam ut allodium possederunt.

Ex Caenobii dicti Registratura.

Noverint universi presencium inspectores, quod ego Henricus Comes Geminipontis agonisans & in extremis laborans anime mee & animabus successorum meorum salubriter providere cupiens de consensu & bona voluntate Domine Agnetis mee contecte & filiorum meorum Eberhardi Walrami & Henrici prepositi (a) legavi monasterio de Werneswylre ordinis Cisterciensis quadraginta solidos Metenses denariorum (b) in pyram & perpetuam elemosinam de salina in Lynden (d) antedicto monasterio annis singulis & natalibus (c) assignandos. Ne autem

T

huic

- (a) Simon igitur Ebersteinensis, filiorum natu maximus, tum haud amplius in vivis fuisse videtur.
- (b) Ante triginta annos & quod excedit Henricus cum uxore Agnete monasterio dicto iam quadraginta solidos in Ensmynge, credo nobis transarana ad Albam fluviolum sita & ad dominum Moersbergense spectante, percipiendos contulerat. Est igitur haec liberalitas secunda, qua iisdem monachis alios quadraginta solidos ex redditibus salinae in Linden percipiendos legavit.
- (c) Quum anniversaria peragi quotannis solebant recurrente die obitus, posset de eo h. l. natalis intelligi, qui significatus fuit maxime solennis in designando die mortis martyris, sancti aut fidelis, qui tum caelo nasci dicebantur. Sed malim annos singulos & natales sumere de quatuor diebus festis maximis, quae quotannis celebrantur, cf. du Fresne gloss. voce natalis.
- (d) Villa haec in finibus castri Moerspergenlis sita una cum castro ipso & vico Germange a. 1297 tranlit ad Ducem Lotharingiae, cf. supra Dec. III, dipl. VII, not. (b). Salinam vero etiam in Lynden seculo certe XIII celebratam ignoravit Calmetus Abbas hist. Loth. T. V, edit. II dissert. Sur les Salines de Lorraine & de l'Evesché de Metz p. xxxv sq.

legacioni & ordinacioni aliquis in futurum contraire & contradicere valeat, domine antedictae mee conteste & filiorum meorum antescrptorum sigillis est presens cedula communita. Datum anno Domin M^oCC^oLXXX^o.

VII

Henrici, Comitis Bipontini, & Agnetis uxoris literae quibus profitentur, se castrum Stauff cum appendentiis suis alienasse in favorem ecclesiae Wormatiensis maioris d. 3 Febr. 1282, recognitae a filiis d. 6 Maii.

Schannatus bist. Worm. Cod. probb. n. CLVI ex Archiv. Eccles. Cathedral. Wormat.

Nos Henricus Comes de Zweinbrucken, & Agnes collateralis eius, omnibus ad quos presentes litere pervenerint tam presentibus quam futuris salutem, & habere noticiam subscriptorum. Ut contractus bone fidei firmitate perpetua nitatur & ne processu temporis fraudulentis machinationibus calumpnie iacturam patiatur, expedit ea, que inter vivos contrahuntur, ad perpetuam rei memoriam literarum testimonio perbennari. Hinc est quod nos omnibus presentibus & futuris volumus esse notum Nos communicata manu, concordi consilio & unito, castrum nostrum in Stauff, Wormatiensis Diocesis (a) quod

(a) Castrum hoc haud procul a monte dicto Donnersberg & oppido Gelheim situm cum praediis ad illud spectantibus ex hereditate Ebersteinensis Comitis Eberhardi, cuius filia fuit unica Agnes, Henrici nostri conux, ad hunc venisse, haud dubitamus amplius, postquam Eberhardum illum de Eberstein in vi-

quod ab honorandis Dominis nostris, Domino nostro Archiepiscopo

T 2

copo

vicinia dicti castri monasterium virginum, quod a rosa, insignibus familiae Ebersteinensis gentilitiis, dictum est vallis rosarum, Rosenthal, fundasse, atque in eo sepulturam invenisse denuo perpendimus, cf. ea, quae *Origg. P. I, cap III, § VII, p. 277 ex Schannati hist. Worm. P. I, recent. mon. Virgg. n. XV, p. 184 sq.* attulimus; unde intellectu facile est, quo pacto Bipontini Comites advocatias hereditarias binorum coenobiorum castro illi proximorum, vallis rosarum & S. Mariae in Ramosa, vulgo Ramsee, tanquam castro Stauff inhaerentes adepti sint, cf. *Origg. P. I, l. c p. 276 not. (g)*. Sed qua ratione castrum illud dominiumque cisrhenanum ad Eberhardum Dominum de Eberstein venerit, obscurum est, neque quicquam eius rei docere potuit Ill. *Preuschen* in historia Comitum Ebersteinensium, *Carlsruher nützliche Sammlungen, Vol. I, p. 357*. Mentionem quidem factam esse diximus iam *Origg. P. I, p. 277* in antiqua fundatorum Murensis monasterii Genealogia, quam vide in *Eccardi Origg. Habsburgo-Aultriacis, probb. n. xxxvi, p. 203*, his verbis: *Ruodolfus* (qui fuit Rudolphi regis avus & a. 1232 obiit) *per Agnesam filiam Gottfridi de Stouffen, quod est inter Wormatiam & Spiream, genuit* — Quod vero ibidem aenigma sub hoc loco latere dixi, illud etiamnum involucris tectum mihi est. Neque enim Godefridus Comes de Stouffen in diplomatibus vel semel occurrit, adeo ut sit ille, si quidem verum locutus est Genealogus Murensis, absque maiorum imaginibus. An forte mater Eberhardi II de Eberstein soror fuit Agnesae, quae Rudolfo Habsburgio nupsit, aut modo permutationis castrum Stauff ad Eberhardum delatum est? Sed commentis aut coniecturis nulla veritatis historicae adiumento muniendis locum dandum haud putato, antequam clarior lux affuisset. Multo vero minus, quum prima eius memoria, quam vetus ille auctor regionis Rhena-

nae

topo & Capitulo Trevirensi in feodo habuimus (b), predicto-
rum Dominorum nostrorum consensu & voluntate, utpote qui
etiam ius suum proprietarium & directum dominium (c) in ho-
norandos Dominos, Dominum Wormatiensem Episcopum &
ecclesiam Wormatiensem transtulerunt, cum bonis infra scrip-
tis,

nae haud adeo curate peritus, utpote qui castrum Stouffen in-
ter Wormatiam & Spiram situm esse dicit, ad nos propagavit,
quum illa, inquam, sit nimium obscura, altius ascendere licet
in originibus castri declarandis. Sive enim id ab familia Stau-
fensi aedificatum, in quod colonia ex primaria arce Stauffen in
Suevia deduceretur, coniiicias, sive in prima eius eaque clara
memoria subsitas, parum profeceris.

(b) Existimo, huius ipsius castri, quod uti ex pertinentiis, seu bo-
nis propriis & allodiis adiacentibus colligi potest, ab initio vi-
detur fuisse patrimoniale, proprietatem ab Henrico Bipontino
fuisse oblatam Henrico de Vinzingen, Archiepiscopo Trevi-
rensi eiusque ecclesiae. Factus enim ille est vasallus dicti Ar-
chiepiscopi, testantibus *Gestis Trevirorum* apud *Hontbemiun*
Prodr. hist. Trev. T. II, p. 807: Item comparavit (Henricus
praesul) *feoda & homagia plurima, Comites, Barones, Nobi-
lesque terrae videlicet XXXI primo de Veldentia, Gemnipontis,
de Sarmerdin, Hirsutum & de Hoinberc &c.*

(c) Quod enim ius erat Domino feodi, consistebat in iure proprie-
tatis. Unde perill. *Senckenbergio* in *Meditt. fasc. II, medit. I,*
de divisione fructuum feodi, § V, p. 244 sq. dominum fe-
di placuit appellare dominum proprietatis. Sed quamvis ille
recte exulare velit ex doctrina feudorum nomen domini utilis,
retinendum tamen est antiquum, & quod in *Gundlingian*
Part. XII probatum dedit auctor sagacissimus, germanicae ori-
ginis, latialis sermonis habitu tectae, vocabulum *directi* do-
minii. Habebat nimirum dominus feodi ius s. rectum, *rect*,
directum, gallice *droit*, in vasallum.

ris que sunt videlicet duo molendina sub castro ipso cum suis ar-
 bus & attinentiis, Item pomerium & montem cum ortis, vine-
 is & pertinentiis; Item pratum dictum Bruel, sub Hagen.
 Item pratum dictum Schelewise; silvam dictam Hagen, & sil-
 vam dictam Han, cum silva dicta Stauff. Item piscationes de
 rivo dicto Ysena (d), Item villam dictam Wernberisbrunnen
 ante castrum Stauff sitam, item villam dictam Morsbach prope
 castrum sitam (e), Item villam dictam Swanden, item villam
 dictam Ruckwilre cum omnibus suis pertinentiis (f), sive sit in
 molendino, pratis pascuis &c. prout ipsa iure & consuetudine
 possedimus, prefato Domino Wormatiensi Episcopo & Worma-
 tiensi ecclesie, pro duobus Millibus librarum Hallens. iusko ven-
 ditionis titulo vendidisse, & nobis de tota pecunia premissa lega-
 liter & complete satisfactum esse & solutum (g). In testimoni-
 um

F 3

um

- (d) Ysena fluvius, Eisbach, qui Wormatiae Rheni aquis absorbetur,
 ortum habet haud procul ab arce Stauff & Eisenberg s. Yfen-
 burg, in cuius filiabus ecclesiis cum maxime est quoque Stauff
 & Ramsee; cf. Schannati hist. Worm. p. 17.
- (e) Villarum nomina, credo, cum ipsis interierunt, quum neque
 in tabula Episcopatus Wormatiensis geographica Homannio-
 rum heredum opera excusa a. 1752, neque in Schannatiana re-
 censione parochiarum dioecesis Wormatiensis reperiantur; mi-
 hi certe haud cognita sunt.
- (f) Paullo longius a castro Stauff & in vicinia castri oppidique Wolf-
 stein invenias pagum Swanden & villulam Röckweiler, quae
 forte h. l. intelligi debent.
- (g) Fuit tamen castrum Stauff cum villis, iudiciis, vasallis, castren-
 sibus, monasteriisque, vall. rosarum & Ramosa, a. 1333 in
 iis, quae Walrabo s. Walramo II, Comiti Geminipontis per
 divisionem terrarum ac dominiorum cum agnatis Comitibus
 de.

um & robur premissorum perpetuum presentem literam sigillis
dedimus roboratam. Actum & datum Anno Domini MCC-
LXXXII in crastino beate purificationis S. Marie virginis.

Nos Henricus prepositus Ecclesie Sancti Germani Spi-
rent. Canonicus maioris ecclesie ibidem, Eberhardus &
Walramus, filii nobilis viri Henrici Comitis de Zwein-
brucken & Agnetis eius conestalis omnibus presentes literas
inspecturis &c. recognoscimus publice profitentes Nos gratanter
& libere consensisse venditioni de castro in Stauff, & bonis
propriis & allodio eorundem ipsi castro adiacentibus — inter ve-
nerabilem Dominum nostrum Worm Episcopum, & Ecclesiam
Worm. ex una, & prefatos patrem & matrem nostram cele-
brato, ratum & gratum habentes, quidquid per prefatos nostros
parentes factum & actum est in premissis. — Actum anno
MCCLXXXI feria IV proxima post festum beatorum Apost.
Philippi & Jacobi.

VIII

Agnetis, Comitissae Geminipontis viduae, filiorumque
Eberhardi & Walrami confirmatio legati XXXX solidor-
um in salina de Lynden a monasterio Wernerivillano
percipiendorum, d. 10 Jan. 1283.

Ex Registr. Wernerivill.

No-

de Geminoponte in Bitis factam obvenerunt, quam chartam
infra Sect. III dabimus integram; cf. interim *Orig. P. I, c. III,*
§ VII, p. 276, not. (g). Aut igitur hic contractus effectū
caruit, aut Episcopus Wormatiensis castrum cum bonis eo
spectantibus denuo in feudum dedit, cum antea fuisset obla-
tum, quod posterius mihi vero simile videtur.

Noverint universi, quod ego Agnes Comitissa Gemini-
pontis una cum Eberhardo & Walramo filiis meis, donacio-
nem seu legacionem factam a bone memorie dilecto Domino &
marito meo Henrico Comite Geminipontis (a) viris religiosi
Abbati & Conventui monasterii de Werneswulre Cisterciensis
ordinis Metensis dioceos de quadraginta solidis denariorum Me-
tensium in salina de Linden infra octavas Penthecostes annis sin-
gulis capiendis gratam ratam gerimus, acceptamus, volentes ut
dicti quadraginta solidi a procuratore de Lynden, qui pro tem-
pore fuerit, memorato Abbati & Conventui vel eorum certo
nuncio infra octavas penthecostes ut dictum est, omni postposito
impedimento annis singulis perpetuo assignetur in anime dicti
Hen-

(a) Vita igitur defunctus est Henricus noster, aut anno hoc ineunte,
aut exeunte superiori; postquam certe ab a. 1237 Comitatum
administruerat. Illum ipsum enim, qui dicto anno cum Ab-
bate & conventu Hornbacensi de iure Advocatiae transiit,
cf supra Dec. I, n VII, p. 30 sq. fuisse Henricum nobis II,
certo iam cognovimus ex literis recognitionis Walrami II Co-
mitis Bipontini a. 1364 d. 1 Febr. confectis de tenenda & ser-
vanda concordia olim inter Henricum Comitem & Abbatem
inita, in quibus Walramus iste, qui fuit Henrici II pronepos,
ita loquitur: *Wir Walram Graue zu Zweynbrücken vnd E-
berhart von Zweynbrücken vnser elich son tun kunt —
daß als emalen Zweygelonge Mysschellonge sint gewest
von Graue Heinrich seligen wegen von Zweynbrücken vnser
Brannen vnd andern vnsern Alesfordern von Zweynbrücken
vff ein syre vnd dem Appe vnd dem Couent des Clo-
sters zu Hornbach vff die ander syre &c.* Fuit igitur
Henricus ille, qui compositionem a. 1237 fecit cum monaste-
rio Hornbacensi, proavus Walrami II, adeoque idem cum Hen-
rico II bellicoso, Henrici I filio.

Henrici perpetuam memoriam & salutem. In cuius rei testimonium sigillis nostris communiri fecimus presens scriptum. Datum anno Domini M^o CC^o LXXXIII dominica infra octavas Epiphaniae.

VIII

Henrici, praepositi S. Germani Spirensis, & pastoris ecclesiae Ninivillanae, quibus recognoscit, se in bonis quibusdam in parochia Pirmasens sitis, de quibus cum Abbate Hornbacensi litigaverat, nihil iuris habere, d. 31 Jul. 1296.

Ex Registr. Hornbac.

Nos Henricus Dei gracia prepositus ecclesie sancti Germani Spirensis extra muros, & pastor ecclesie de Ninneswilre (a) tenore presencium publice recognoscimus & profitemur, quod cum dudum controversia seu contencio vertebatur inter nos ex una parte & religiosos viros Abbatem & conventum monasterii Hornbacensis ex altera super quibusdam bonis in villa Eisberg sitis, in parochia de Birmensessen (b) que bona credebamus per.

(a) Ninneswilre, Ninivilla, hodie Ninschweiler, tribus fere leucis ab urbe Biponto remota, cuius ecclesia cum redditibus suis seculo sequenti ineunte Abbatiae Hornbacensi unita est. Naque vero dedecebat Comitem munus parochi, quod, si cum amplioribus redditibus conjunctum erat, ambire solebant superioris ordinis nobiles. Sic ecclesiam s. parochiam Kirchbergensem in Comitatu Sponhemico tenuerunt sec. XIII Emichius, Archidiaconus Leodiensis & Canonicus Moguntinus, ac post eum Godfridus, ambo Sponhemici Comites. Simile exemplum nobis praebet charta huius Dec. prima, not. (b). Vide etiam Origg. P. I, cap. III, § III, 135.

(b) Parochia haec finibus dioeceseos Metensis continetur, quippe

pertinere ad ecclesiam nostram de Ninneswilre, tandem didici-

V

mus

quae latius hac ex parte olim porrigebatur, quam hodie. Sic Grevenstein arx cum villa Rodalben dioecesi Metensi subfuit usque ad a. 1381, quo Cardinalis Pileus, Pontificis in Germania legatus, eam Episcopi Metensis potestate exemit, exemptamque dioecesi Spirensi adiecit. Parochia vero in Pirmasens coadunata erat monasterio Hornbacensi inde ab a. 1225 testantibus huic Dioecesani literis: *Johannes Dei gracia Metensis Episcopus omnibus has literas inspecturis earum veritati fidem adhibere. Cum eis, que intuitu pietatis gesta sunt maxime in ditione nostra benignum teneamur exhibere favorem, presenti scripto tam futuris, quam presentibus significamus, quod cum coenobium Sancti Pirminii de Hornbach per negligenciam Prelatorum vel forte propter reddituum inopiam sit infirmaria destitutum, ubi fratres infirmi secundum regulae institutionem ad levamen eorum & sanitatem recuperandam sequestratim iuventur procurari, nos pastorum de Birmesens cum omnibus eius appendiciis, ut de cetero ad ius & officium infirmarie in iam dicto coenobio constitute absque eiusdem coenobii maligna & improba infractione proprie ac specialiter pertineat, de consensu & voluntate totius Capituli nostri Metensis benigne & liberaliter contulimus, a fratribus dicti coenobii in perpetuum possidendum. Et ne hec nostra collatio sive institutio ab alicuius versutia valeat in posterum infirmari, presentes literas sigillo nostro in veritatis, testimonium munivimus. Datum Meti decimo septimo Kl. Junii. Anno Domini MCL vicesimo quinto. Assenserunt huic collationi Primicerius, Decanus, & totius ecclesiae maioris Metensis Capitulum eodem die & anno, ratamque eandem habuit W. Metensis Archidiaconus peculiaribus literis. Instituit igitur hoc infirmarium Eberhardus Abbas, ab ecclesia beati Mathiae Apostoli Trevirensis, cuius oblatas fuerat & professus, ad Abbatis munus in monasterio Hornbacensis gerendum eodem anno vocatus, testibus ipsius literis.*

nis a fide dignis tam de parochianis de Ninneswîlre, quam aliis, dicta bona esse elemosinam sive testamentum (c) verum dictorum virorum religiosorum & pertinere ad decimam ipsorum cedentem eisdem in dicta villa Ninneswîlre, nec quicquam iuris in bonis habemus nec habuimus prenotatis. In cuius rei testimonium sigillum nostrum una cum sigillo dilecti fratris nostri Walrami Comitis Geminipontis ad petitionem nostram presentibus appenso duximus apponendum. Datum anno Domini MCC nonagesimo sexto, feria tertia post festum beati Jacobi Apostoli.

X

Henrici de Hoenfels, Domini de Reipolzkirchen, charta, qua vendidisse se curiam suam Urbach cum villa Urbach avunculo suo Walramo Comiti Geminipontis testatur, d. 13 Jan. 1297.

Ex libro Copiali.

Universis presentem cedula[m] inspecturis vel auditoris ego
 Henricus de Hoenfels & Dominus de Ripolskirchen (a)
 cu-

- (c) Testamenti vocabulum sumi pro donatione seu charta, qua largitio confirmatur, notavit *Fresnius* in gloss. suo; h. l. autem illud denotat rem ipsam ex donatione concessam.
- (a) Eodem tempore obuius est in chartis Philippus Dominus de Hoenfels, cum filiis Philippo & Theodorico senioribus, Philippo & Johanne iunioribus, cf. illius dipl. de a. 1276 in L. B. de *Gudenus* Cod. dipl. Mog. T. II, p. 196-199. Plura vero excitari possent documenta, ex quibus cognoscere licet, Hoenfelsios istos dynastas cum Bolandiis & Falckensteiniis Dominis ab eadem stirpe processisse. Sed illis iam omissis unicum

cupio fore notum, quod vendidi curiam meam Urbach cum villa
 Urbach (b) ac aliis villis & curiis pertinentibus ad predictam
 curiam avunculo meo Walramo Comiti Geminipontis (c), & cum
 V 2. omi-

cum ex Registro Prunienſi per Caſarium Heiſterbacenſem
 a. 1222 deſcripto, *Hontbemi* hilt. Tr. dipl. T. 1, n. cccclix,
 cap. cxv, § 2, p. 696, b. locum adducam: *Heredes domini*
Wernberi de Bolandia & Philippi fratris eius, tenent a nobis
infra curtis Alveſheim (Albeſheim prope Bolanden) *bonum*
Caſtrum, Hoviles ſeu Hoveltz appellatum. Praeterea ſunt ibi-
dem quidam milites, qui ſunt infeodati de ipſa curte, quorum
praedeceſſores fuerunt homines ac ministeriales eccleſiae, quam
qui tenent, tenent etiam & alia bona. Illi de Ripelſkirchen te-
nent Hoveltz. Hinc inferendum mihi videtur, Reipolzkir-
 chios fuiſſe ex Hohenfeliſis Dynaſtis oriundos. Hoc tamen
 certum eſt, illos, ex quo in monumentis vetuſtis apparent,
 ab hiſce diſtinctos videri. Miror autem, auctorem genealo-
 giae Dominorum Falckenſteinensium 1745 editae in Tab. I
 quae ſiſtit Bolandiorum familiam Hohenfeliſiorum originem
 plane omiſiſſe, neque ad literarum indicia attendiſſe. Sed ac-
 cedent forte aliquando clariora documenta, quae nobiliſſimam
 Hohenfeliſiorum familiam aequae ac Reipolſkirchiorum genus
 illuſtrent.

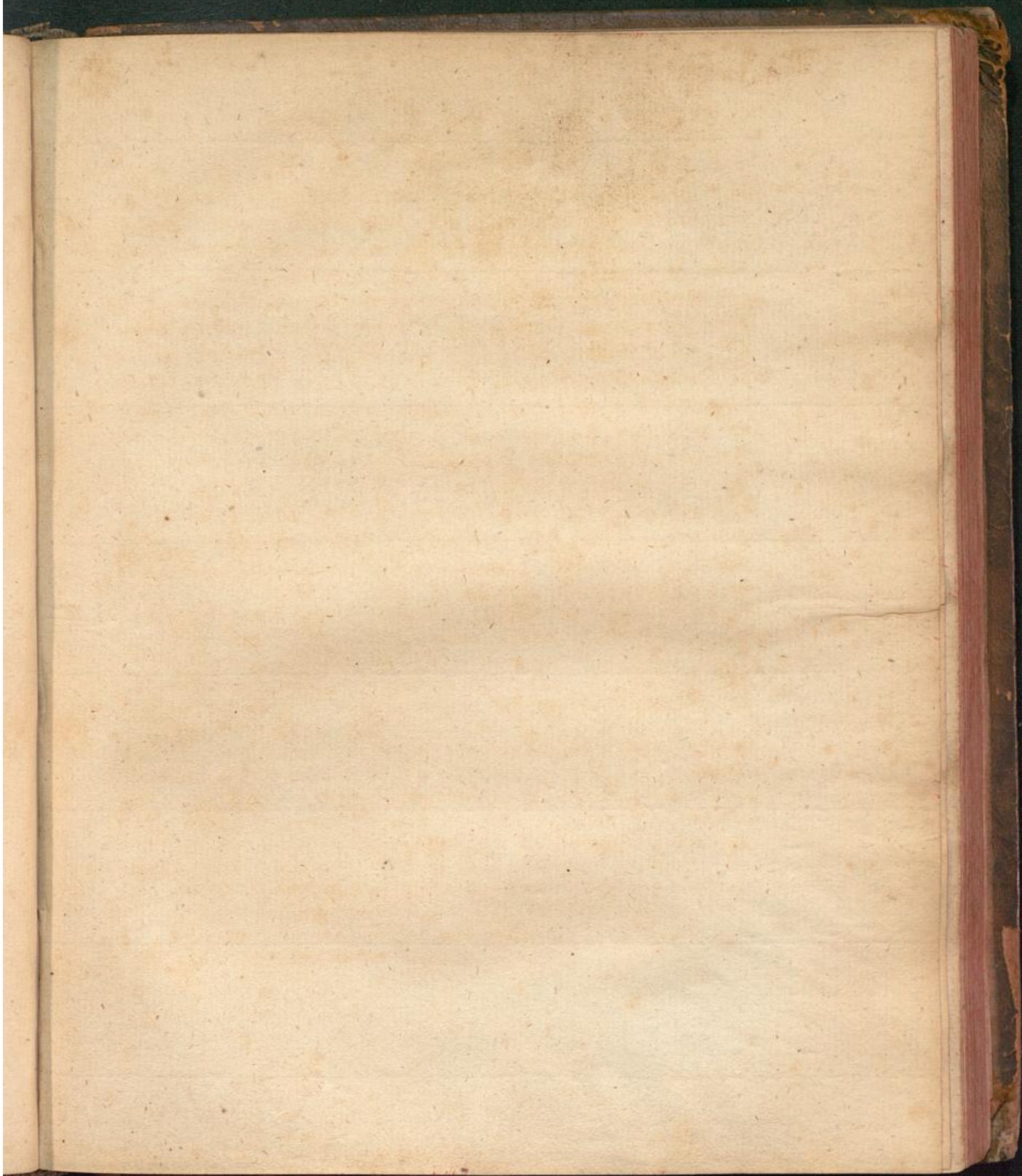
- (b) Coniicio, curiam villamque Urbach eſſe utrumque Urbacum
 ſuperius & inferius ab urbe Biponto haud procul remotum,
 atque matri Henrici Hohenfeliſii, Domini de Reipolzkirchen,
 dotis loco a patre Henrico II Comite Geminipontis fuiſſe af-
 ſignatam; uti caſtrum Dimringen Katerinae filiae dotis da-
 tum fuit.
- (c) Walramus cum fuerit Henrici II Comitis Bipontini filiorum
 tertius, atque Reipolſkirchius Dynaſta ipſum appellet avun-
 culum ſuum, recte nobis inde colligere videmur, ſororem
 Walcerami exſtiſſe eius matrem.

omni iure, quod pater meus & mater mea possederunt & habuerunt, & post mortem patris mei & maris mee ego Henricus predictam curiam habui & possedi. Protestor etiam ego Henricus predicto avunculo meo & suis heredibus dare certam gewarandiam pro me & omnibus quoque futuris qui predictum avunculum meum Walrannum in predictis bonis vellent impedire tanquam pro parte mea aut molestare. Profitcor etiam sub iuramento fidei quod si quas litteras habeo aut habere potero tanquam de bonis predictis, illas litteras avunculo meo Walranno restituam in momento & si aliquas litteras obtinerem me sciente vel nesciente illas reputo irritas & inanes. Insuper protestor me predictam curiam cum bonis predictis vendidisse & dedisse pro quingentis libris Metensum denariorum bonorum & datorum. In huius rei certitudinem presentem paginam sigillo tradidi communitam. Datum anno Domini MCCLXXXVII in octava epiphanie Domini.

Sect. II

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

CANCELLARIIS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

IN HONORIS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

FRANCISCI JOHANNIS BARRIUS

